

ELÄINRADAN ANATOMIA – KUVITUSKONSEPTI

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoilu- ja taideinstituutti
Viestinnän koulutusohjelma, graafinen suunnittelu

Opinnäytetyö AMK
Kevät 2016
Hannamari Kovanen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni käsittelee eläinradan horoskoop-
pimerkkien kuvittamista lääketieteellistä kuvitusta
jäljitellen. Työssä syntynyt produkti on kuvitus-
konsepti. Työn aikana valmistui kaksi kuvitusta.
Opinnäytetyön taustoitulosiossa kerron astrolo-
gian ja lääketieteellisen kuvittamisen historiasta
ja nykytilasta. Prosessikuvauksessa käyn läpi kuvi-
tuskonseptin kehittymisen työvaiheet. Opinnäyte-
työni tavoitteena oli oman kuvittajaidentiteettini
etsiminen ja kehittyminen kuvantekijänä.

Avainsanat

Kuvittaminen
Astrologia
Lääketiede
Anatomia
Horoskooppi
Eläinrata

ABSTRACT

My thesis project is an illustration concept for the zo-
diac signs. The illustrations take inspiration from me-
dical illustration. During the project two illustrations
were completed. The written part of the thesis exami-
nes the history and current state of astrology and me-
dical illustration. The birth process of the illustration
concept is also described. The goal of the thesis project
was to help me find my voice as an illustrative artist.

Keywords

Illustration
Astrology
Medicine
Anatomy
Horoscope
Zodiac

SANASTO

ANATOMIA

Elävien organismien muotoa ja rakennetta tutkiva biologian ala.

ASTROLOGIA

Babyloniassa syntynyt nykyisin näennäistieteeksi mielletty tähtitaivaan liikkeitä tutkiva ja siitä johtopäätöksiä tekevä oppi.

ASTRONOMIA

Ts. tähtitiede. Maailmankaikkeutta tutkiva luonnontiede.

ELÄINRATA

Maapallon kiertoradan tasoa ympäröivä vyöhyke, jonka ympärillä aurinko, kuu ja aurinkokunnan planeetat liikkuvat maasta katsottuna. Se jaetaan kahteentoista osaan, jotka on nimetty tähdistöjen mukaan, jotka n. 2000 vuotta sitten osuivat osien kohdalle.

HOROSKOOPPI

Taivaasta tiettyä hetkeä ja paikkaa varten tehty astrologinen kartta.

KOSMINEN MAGNETISMI

Ts. Magnale magnum. Lääkäri Paracelsuksen kehittämä teoria, joka yhdistelee astrologiaa lääketieteeseen ja kemiaan.

KUVITUSKONSEPTI

Ideatason puhtaaksi piirtämätön suunnitelma kuvituksesta. Kuvitussarjan käsikirjoitus.

LÄÄKETIETEELLINEN ASTROLOGIA

Vanha astrologian osa-alue, joka tutki taivaankappaleiden ja eläinradan vastaavuussuhteita ihmisruumiin eri osiin.

LÄÄKETIETEELLINEN KUVITUS

Anatomisten, patologisten ja muiden lääketieteellisten aiheiden visualisointia. Tehokas lääketieteellisen informaation välittämisen väline.

STILISOINTI

Ts. kuvan tyyllittely.

STIPPLING

Pienillä pisteillä toteutettu pintakuviotai varjostus.

TÄHTIMERKKI

Ts. horoskooppimerkki. Aurinkomerkki, ei täydellinen horoskooppi, vaan yksi horoskoopin osa.

Johdanto

HALUSIN KESKITTYÄ opinnäytetyössäni kuvittamiseen, sillä koen vahvuuksieni olevan kuvalliseen ilmaisuun painottuneita. Oma keskeneräisyys kuvittajana on suuri motivaattori, tietenkin intohimon ohella. Taitoni ovat hyvät, mutta koen tarvetta jäsenellä kiinnostukseni ja osaamiseni, jotta tiedän mitä ratkaisuja tulen tekemään kuvittajana koulusta valmistumiseni jälkeen.

Lähtökohdat

Työni aihe on horoskooppikuvitukset. Idea aiheeseen syntyi keväällä 2015, jolloin aloimme kumppanini kanssa suunnitella kuvitettua horoskooppikirjaa. Minua kiinnosti iso kuvitusprojekti ja häntä kirjoittaminen. Emme olleet erityisen perehtyneitä astrologiaan, mutta horoskooppeihin liittyvä mystiikka kiehtoi meitä. Ajattelimme, että koska aihe tuntuu viihdyttävän monia, saattaisi hienosti kuvitetulle horoskooppikirjalle olla kysyntää. Halusin tuoda aiheeseen jonkin uuden näkökulman. Koska pidän itsesuunnittelemini tuotteiden myynnistä, päätin tehdä tästä pidempikestoisen projektin, jonka kautta etsin itseäni kuvittajana.

Kesällä 2015 selasin paljon astrologia- ja okkultismiaiheisia kuvia internetissä. Törmäsin mielenkiintoiseen astrologian osa-alueeseen, joka keskittyi tarkastelemaan ihmisen anatomiaa ja lääketiedettä horoskooppimerkkien kautta. Päädyin selaamaan vanhoja lääketieteellisiä kuvituksia. Innostuin ajatuksesta yhdistää lääketieteellinen kuvitus ja eläinradan horoskooppimerkit. Päätin ottaa projektista itselleni opinnäytetyöaiheen, sillä se oli hyvä tilaisuus perehtyä kahteen melko vieraaseen inspiraationlähteeseen. Samalla sain varattua itselleni aikaa miettiä omia ammatillisia vahvuuksiani ja taipumuksiani.

Tavoitteet

Työni tavoite on rakentaa kuvituskonsepti kahdelletoista eläinradan horoskooppimerkille. Tavoitteeni on tutkia huolellisesti ja kriittisesti projektini vaatimia asioita, toteuttaa kaksi tai kolme kappaletta valmiita kuvituksia yhteneväisesti, että projektia on helppo jatkaa valmistumisen jälkeen. Valmiit kuvitukset esittelen julisteina. Kuvituskonseptia varten taustoitan horoskooppeja aihealueena sekä lääketieteellisen kuvituksen periaatteita. Pitkän aikavälin tavoitteeni

on hyödyntää opinnäytetyönä syntyvää kuvituskonseptia horoskooppikirjassa, jonka toteutan omakustanteena. Tämän takia sivuan myös opinnäytetyössäni kuvitusteni kohderyhmää. Tärkein tavoitteeni opinnäytetyöprosessissa on keskittyä itseni kehittämiseen kuvittajana ja löytää asioiden kuvaamistapa ja piirustustekniikka, johon olen niin tyytyväinen, että voin käyttää sitä tulevaisuudessa muissakin projekteissa ja näin kehittää omaa ääntäni kuvantekijänä.

Metodi ja lähteet

Projektissa tekemäni valinnat perustuvat omaan kokemukseen, tuntemuksiin ja mieltymyksiin sekä ulkopuolisten tarkastelijoiden kuten ohjaajan ja koulutovereideni mielipiteisiin. Valintojani ohjaavat myös valitsemani kuvallisen tyylin lajin konventiot, joita analysoin työni teoriaosuudessa.

Työn taustoitus painottuu lääketieteelliseen kuvitukseen, sillä olen päättänyt, etten perehdy horoskooppien kuvaamiseen taiteessa syvällisesti. Tämä johtuu siitä, että tavoitteeni on käsitellä niitä uudella tavalla ja käsitteellisemmin kuin viihdehoroskoopeissa yleensä on tapana.

Produktini ammentaa inspiraatiota lääketieteellisistä kuvituksista, mutta ei pyri samaan päämäärään kuin anato-

miset kuvat. Opetuksellisuus ja lääketieteellinen tarkkuus puuttuvat kuvista, sillä töiden sisällöllisenä laatijana ei ole lääketieteen asiantuntija, vaan kuvittaja-graafikko. Lääketieteellisten ja kasvitieteellisten kuvitusten osalta lähteisiin kuuluvat lääketieteellistä kuvitusta käsittelevät E-aineistot, kuten lääketieteelliset kuvatietokannat, verkkoartikkelit, sekä kuvitetut anatomiaoppaat, kuten Sobottan anatomia-atlas. Astorologian osalta tiedonlähteinä on astorologian historiaa ja perustietoa käsittelevää kirjallisuutta.

Tutkimuskysymys

Työn tärkein tutkimuskysymys on ”Miten kuvittaa horoskooppimerkit lääketieteellisen kuvituksen tapaan”. Lisäkysymyksiä ovat ”Mitä lääketieteellinen kuvitus on ja miten se syntyy?” ja ”Miten kuvitan horoskoopit omaperäisellä tavalla?”. Pää-tutkimuskysymykseen löytyy vastaus taustoitusluvusta, jossa perehdytään sekä astrologiaan että lääketieteelliseen kuvitukseen. Ensimmäinen lisäkysymys on tarkentava kysymys kuvittamisen lajista, jota lähden jäljittelemään. Toinen lisäkysymys on tärkeä oman päämääräni kannalta, sillä en halua lähestyä työssä horoskoopeja perinteisestä näkökulmasta.

Taustoitus

Kuvittaminen

1

Aluksi kerron taustastani kuvittamisen ja graafisen suunnittelun opiskelijana. Kenties myöhemmin joku toinen opiskelija voi peilata kokemuksiani omiin opintoihinsa ja urakehitykseensä.

HAIN MUOTOILUINSTITUUTTIIN alun perin opetus-suunnitelman vuoksi. Valitsin harkitsemistani vaihtoehtoista koulun, jossa oli eniten kuvituspainotteisia opintojaksoja. Halusin taiteellista ja ilmaisullista vastapainoa juuri suorittamilleni liiketalouden opinnoille, kuitenkin saaden samalla graafisen suunnittelijan ammatillisen osaamisen. Nautin kaikesta visuaalisesta suunnittelusta. Kaikki, mitä olen Muotoiluinstituutissa opiskellut on ollut kiinnostavaa, kaikki aina piirustuksesta valokuvaamiseen, taittoon ja typografiaan. Kiinnostus kaikkeen on toisaalta hankaloittanut ammatillisen suuntautumista.

Olen kehittynyt piirtämisessä ja kuvien tekemisessä paljon neljän vuoden aikana, mutta en kuitenkaan niin paljoa, että tuntisin täysin, kuka olen kuvantekijänä. Eikä varmasti tarvitsekaan, opiskelussa on ollut paljon muutakin, johon on täytynyt keskittyä. Haluan löytää itselleni suunnan ja käyttää opinnäytetyön ajan työskentelytapojeni ja kiinnostusteni kohteiden analysoimiseen ja jäsentelyyn.

Polku kuvittajaksi

Koin taiteellisen heräämiseni lapsena, noin 11-vuotiaana jolloin huomasin osaavani kopioida hienosti mallista erään sarjakuvaruudun. Ryhdyin piirtämään mallista enemmänkin ja sain siitä intoa omien kuva-aiheiden keksimiseen. Teini-iässä innostuin uuspakanistisista aiheista, fantasiasta ja goottikulttuurista. Jotain niistä ajoista on säilynyt nykypäiväänkin, aikuisiällä käsittelen niitä kuitenkin aivan eri tavalla kuin teini-ikäisenä. Kuvataide oli suosikkikouluaineeni ja suoritin lukiossa kuvataidediplomin tehden neljä digimaa-lausta. Kuvat ottivat kantaa kapitalismiin, Irakin sotaan ja yleisesti maailmanpolitiikkaan. Lopputulokset olivat huvittavan vakavia, mutta olin niistä ylpeä. Lukion jälkeen yritin hakeutua kuvataideopintojen pariin, mutta en saanut opiskelupaikkaa. Odotukseni olivat olleet suuret, joten lannistuin ja välivuoden aiheuttaman stressin takia jätin joksikin aikaa piirtämisen ja maalaamisen kokonaan. Menin opiskelemaan liiketaloutta, ja siellä paloni kuvalliseen ilmaisuun heräsi uudestaan. Valmistuttuani tradenomiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulusta, olin jo päättänyt hakeutua Muotoiluinstituut-

tiin. Olin onnistunut herättämään uudelleen intoni kuvalliseen ilmaisuun, kypsyään ihmisenä ja siinä sivussa hankkinut itselleni valmiudet ja innon yrittäjyyteen. Enää tarvitsisi löytää itseni luovana tekijänä. Tämä opinnäytetyö on tärkeä etappi tässä kehittymisen prosessissa.

Aiheet

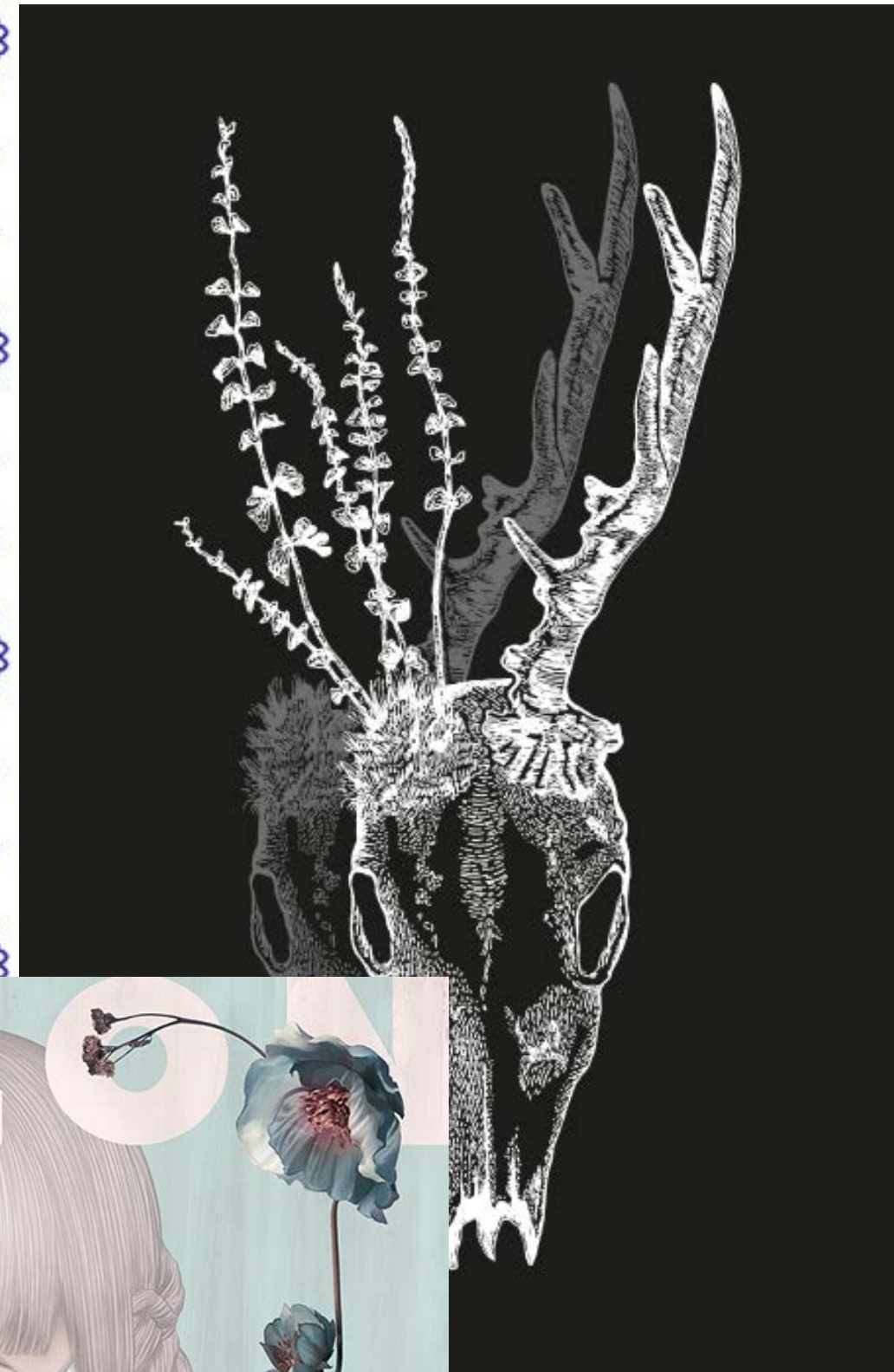
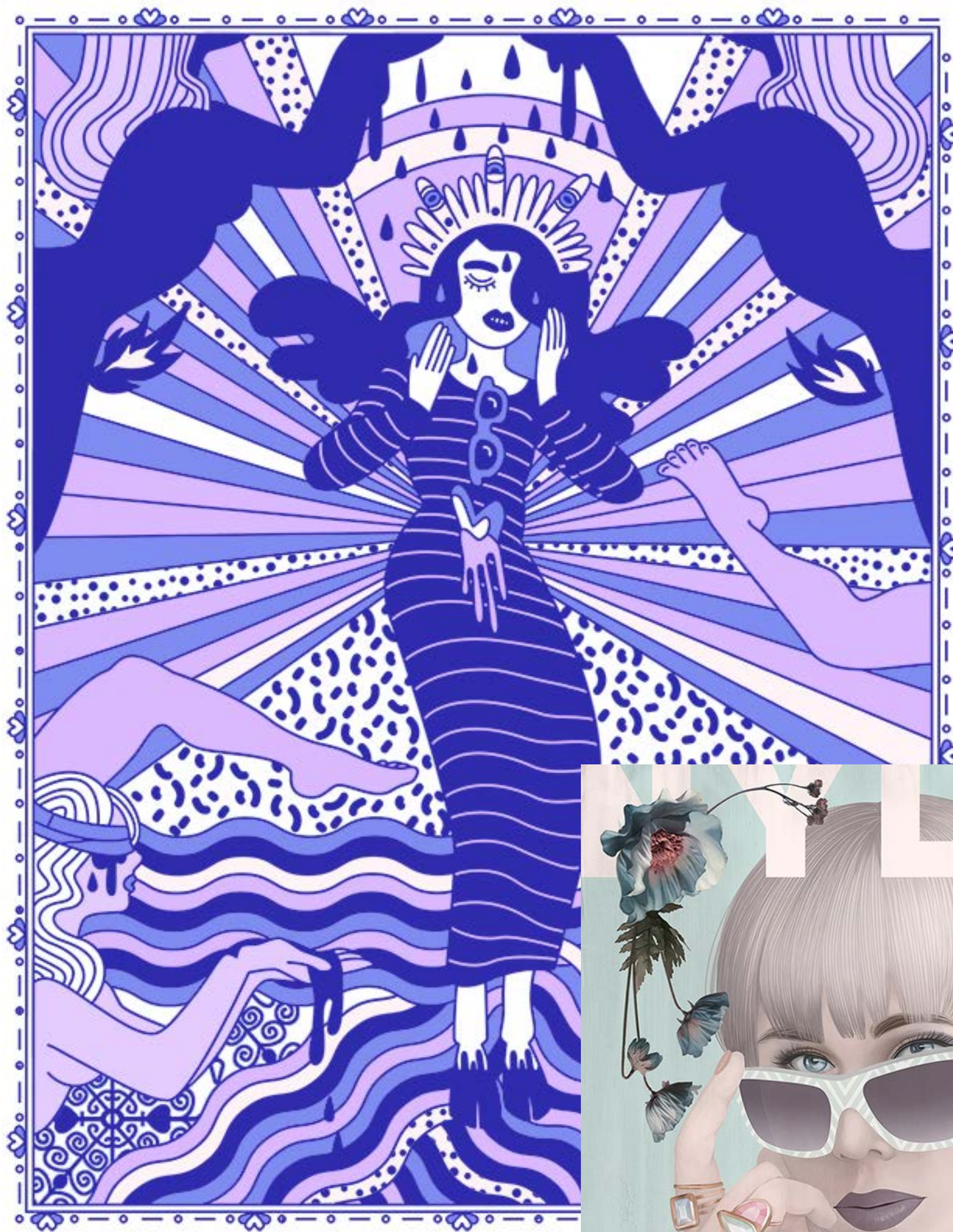
Läpi opinnäytetyöprosessini olen miettinyt, miksi kiinnostuin kuvittamaan juuri horoskooppeja. Minuun ovat jo lapsena vedonneet erilaiset mystiset aiheet, joihin liittyy symboliikkaa, kirkkaita värejä ja luonnonilmiöitä. Ensimmäinen muisto tällaisista aiheista on kun olin 6-vuotias ja innostunut jalokivistä. Sain lahjaksi jalokivitettyä kirjan, jota rakastin selailla. Mineraalien oudot nimet ja kirkkaat värit jäivät mieleen. Nykyäänkin pidän jalokivistä ja niihin liittyvä symboliikka on kiinnostavaa. Teini-iässä koettu goottivaihe ei oikeastaan koskaan ole mennyt täysin ohi, vaan outo tai synkkä salatietokuvasto inspiroi minua edelleen. Olen kirkkaiden 80–90-lukujen trendivärien ystävä, mutta lähes yhtä paljon mustan. Kiinnostus luonnonilmiöihin ja symbo-

liikkaan yhdistyy minussa nykyaikaiseen kaupunkilaiseen, joka käsittelee mystiikkaa observoiden sitä ulkopuolelta käsin, usein huvittuneena ja etsien siitä ironiaa, mutta enimmäkseen sen epätavallisuudesta ja outoudesta viehättyen.

Feminiinisyys sensuellina ja vahvana voimana on minulle tärkeää kuvituksissani. Se näkyy eniten värivalinnoissani, viivassa ja hahmoissa.

Tyyli ja tekniikat

Oman piirustustyylin tietoinen kehittäminen voi olla hankalaa, useimmiten se syntyy ajan kuluessa. Opinnäytetyöprosessissa olen saanut varmistuksen välineistä joita haluan käyttää ja jäsennellyt aihealueita, joita kuvitan mielelläni. Tyyli seuraa näitä asioita luontaisesti ja kehittyy varmasti niin kauan kuin piirrän. Toivon tyylini ilmentävän viettelevää kauneutta sekä outoutta. Suosin yleensä luonnonmuotoja, yksityiskohtia ja ohuita viivoja. Neljän vuoden aikana olen tutustunut todella moneen uuteen tekniikkaan ja välineeseen. Olen kokeillut guasseja, pikselitaidetta,

tehnyt liikkuvia gifejä, valokuvakollaaseja, vektorikuvituksia. Pidän edelleen digimaalauksesta, johon tutustuin jo teini-iässä, mutta nykyään olen innostunut enemmän mattapinnoista ja viivapiirroksista. Lempitekniikkani on tussipiirrin, jolla saan tehdä yksityiskohtaista viivapiirrustusta tehokkaasti ja helposti. Luonnosteluun käytän usein kuulakärkikyniä, sillä niiden avulla voi piirtää vapautuneemmin eikä voi ajatella liikaa tai kumittaa virheitä pois. Tällä hetkellä viivapiirroksiset tulevat minulta luontevammin kuin maalaukset, mikä on päinvastainen tilanne neljän vuoden takaiseen. Painotekniikkana silkkipaino on kiinnostavin, sen rajoitukset ja haasteet pakottavat hiomaan kuvan perusasiat kuntoon.

Yhdistäviä tekijöitä töissäni ovat usein naishahmot, hiusten volyyymi, kuosien käyttö ja kontrastikkaat värimaailmat tai valkoista viivaa mustalla taustalla. Pidän koko kuva-alan täyttävistä pinnoista, mutta myös tyhjyydessä kelluvista objekteista. Minulla ei ole vielä yhtä vakiintunutta tapaa stilisoida piirroksiani, kuvaan asiat yleensä realistisesti, symbolisesti tai heraldiikanomaisesti.

Kohderyhmä

Yksi opinnäytetyöprosessini tavoitteesta on ollut jäsenellä itselleni sitä, millaiseen kohderyhmään minun kuvitukseni vetoavat. Käytännössä töideni potentiaalisia kohderyhmiä on useampi kuin yksi. Horoskooppikirjaprojektin onnistumiseksi on kuitenkin tehtävä valinta, jotta projekti ei mene taloudellisesti pieleen. Kohderyhmiä kartoittaessani olen huomionnut ainoastaan kuluttajat, sillä heille aion myydä projektin lopputulosta.

Ennen Muotoiluinstituuttiin tuloani olin myynyt sarjakuvia ja taidettani printteinä erilaisissa harrastetapahtumissa. Viime vuosina olen ollut myyjänä Muotoiluinstituutin joulumyyjäisissä. Havaintojeni mukaan tuotteitani ostavat enimmäkseen naiset. Ikähaarukka on melko laaja, noin 18–55 -vuotiaat. Mustavalkoisia printtituotteitani ostavat paljon keski-ikäiset naiset. Värikkäämpiä tuotteita taas nuoret. Netin kautta olen saanut jonkin verran yhdysvaltalaisia asiakkaita. He ovat olleet enimmäkseen alle 25-vuotiaita ja ovat ostaneet minulta ihmis-hahmoja sisältäviä, enemmän sarjakuvatyyllisiä printtejä tai kuvituksia. Ostajat siis toistaiseksi

vaihtelevat tuotteittain, kanavittain ja tapahtumittain, ja päällekkäisyyksiäkin on. Potentiaalisia kohderyhmiä voi olla olemassa muitakin, ja niiden löytäminen vaatii lisää työtä ja aikaa.

Toistaiseksi suurin ryhmä johon olen onnistunut töilläni vetoamaan ovat populaarikulttuuriin, muotoiluun ja kädentaitoihin keskittyvissä tapahtumissa käyvät nuoret aikuiset, toisin sanoen sellaiset ihmiset kuin minä itse. Heidät olen valinnut viitteelliseksi kohderyhmäksi. Tiedostan, että se ei ole ainoa kohderyhmä, joka voisi olla kiinnostunut kuvituksistani, mutta koska itse kuulun siihen, on minun helpompi tehdä valintoja työssäni.

Horoskooppikuvitusten kohderyhmän kuluttamiskäyttäytymistä on hyvä tarkastella, jotta kirjalle ja sen oheistuotteille voi asettaa sopivan hinnan. Y-sukupolven edustajina pääkohderyhmäni ihmiset pitävät erottautumisesta ja elämyksistä. He elivät lapsuudessaan ennennäkemättömässä vaurauden kasvussa, joka on nyt ainakin toistaiseksi hidastunut. (Puttonen 2012.)

Heidän valintojaan ohjailee tällä hetkellä epävarmuus tulevaisuudesta. Tämä kannustaa heitä kohtuullistamaan elämäänsä ja tekemään järkeviä valintoja kuluttajina. He ovat melko laatutietoisia ja ovat tottuneita omaksumaan uudet innovaatiot käyttöönsä.

He ovat tällä hetkellä luultavasti varovaisia kaaliiden ostopäätösten suhteen. Toisaalta heille myytävällä tuotteella voi olla korkea hinta jos heillä on sille tarve ja se on laadukkaasti toteutettu sekä omaperäinen. He hakevat asioita, jotka auttavat heitä rakentamaan omaa identiteettiään ja viestimään sitä muille. He mieluummin erottuvat joukosta kuin kulkevat massan mukana. Tältä kannalta käsitteellisempi, ei heti aukeava horoskooppikuvitus saattaa vedota heihin paremmin kuin perinteisin hahmoin ja eläimin kuvitettu horoskooppikuvitus.

Horoskoopit

2

Tässä luvussa selitän astrologian peruseriaatteita ja historiaa, jotta voin suunnitella kuvitukseni sopiviksi astrologian viitekehykseen, vaikka tavoitteenani onkin luoda omanlainen lähestymistapa.

MITÄ ON ASTROLOGIA? Sitä on sanottu maailman vanhimmaksi uskonnoksi, sillä jo primitiiviset ihmiset palvoivat taivaankappaleita. Sen asema on muuttunut historian aikana useasti. Välillä sitä on arvostettu merkittävänä poliittisen päätöksenteon tukena ja välillä se on kielletty täysin. Sen puolesta ovat puhuneet tärkeät historialliset henkilöt, muun muassa Aristoteles, Platon ja Nikolaus Kopernikus. Kieltäjinä puolestaan ovat olleet esimerkiksi katolinen kirkko ja sosialistiset valtiot. (Johansson 1998, 9–11.)

Horoskooppi tarkoittaa tarkalleen ottaen taivaasta tiettyä hetkeä ja paikkaa varten tehtyä karttaa. Horoskooppi koostuu nousevasta merkistä, auringosta, kuusta, planeetoista ja MC:stä, eli taivaan korkeimmasta lakipisteestä, eläinradasta, huoneista, elementeistä sekä planeettojen, kuun ja auringon välisistä kulmista, joita kutsutaan aspekteiksi. Kun viihteellisessä astrologiassa puhutaan horoskooppimerkistä, puhutaan pelkästä aurinkomerkistä. Kokonainen horoskooppi on astrologinen syntymäkarta, josta aurinkomerkki on vain yksi osa. (Johansson 1998, 98–100.)

Oma suhteeni astrologiaan on aina ollut puhtaasti viihteellinen. Horoskooppikuvastoon liittyvä mystiikka on kiehtonut visuaalisessa mielessä, mutta ennen tätä projektia en ole tiennyt juuri mitään astrologian taustoista ja historiallisesta merkittävydestä. Astrologia herättää useimmissa ihmisissä skeptisyyttä, mikä ei ole lainkaan pelkkä nykyajan ilmiö. Lars Johansson puhuu kirjassaan *Astrologian maailma* ikaikaisesta väärinkäsityksestä, jonka mukaan astrologia on väline yksittäisen ihmisen henkilökohtaisen

elämän ja tulevaisuuden ennustamista. Tärkeimmät astrologian harjoittajat ja puolestapuhujat ovat kautta historian sanoutuneet irti ennustamisesta. Vaikka nykyiset horoskoopit ovat vahvasti viihteellistettyä ihmisen uteliaisuuden tyydytystä, on astrologia alunperin enemmän ihmisen roolia kosmoksessa pohtiva filosofia.

Astrologian historiaa

Astrologian synnyinpaikkaa ei tiedetä, sillä se on syntynyt samankaltaisena yhtäaikaan Etu-Aasiassa, Kiinassa ja Etelä-Amerikassa. Nykymuotoisen astrologian syntypaikkana pidetään Babyloniaa, jossa astronomian tuntemus oli hyvin kehittynyttä. Babyloniassa kehittyi uskonnollinen tähtioppi, joka levittyi myöhemmin Lähi-Itään, Egyptiin ja Eurooppaan. Siinä pidettiin aurinkoa ja kuuta korkeimpina jumaluuksina, ja myös Venusta ja muita tunnettuja planeettoja palvottiin. Eläinradan kahdentoista merkin nimet ja symboliikka ovat babylonialaista alkuperää. Babyloniassa astrologia oli virallinen tiede, jota harjoittamaan palkattiin kuninkaallisia virkamiehiä tarkkailemaan tähtitaivaan muutoksia ja selittä-

mään niitä. Astrologialla pyrittiin ennustamaan valtakunnan tai kuninkaallisen henkilön menestystä. Astrologian käytöstä tavallisten ihmisten tulevaisuuden ennustamiseen ei ole viitteitä babylonialaisessa perimätiedossa. Tämä on suurin muinaisen astrologian ja astrologian nykytilan ero. (Johansson 1998, 15–18.)

Astrologia oli läsnä myös hellenistisessä kulttuurissa, johon se tuli Egyptistä ja Babyloniasta. Vilkkaan kaupankäynnin ansiosta astrologia levisi Kreikasta kaikkialle silloiseen sivistyneeseen maailmaan. Kreikassa astrologia ja astronomia eriytyivät eri tieteen aloiksi, vaikka ne olivat Babyloniassa kuuluneet yhteen. Tämä johtui siitä, että hellenistisessä kulttuurissa astrologian nousukausi osui samaan aikaan astronomian kanssa, jolloin osa astronomeista suhtautui epäileväisesti astrologiaan. Kreikassa tähtien katsottiin valtiollisten asioiden lisäksi vaikuttavan jokaisen ihmisen kohtaloon ja luonteenpiirteisiin. (Johansson 1998, 19.)

Babyloniasta lähtenyt astrologia vaikutti paljon kreikkalaisen filosofian ja uskonnon syn-

KUVA 1 Limbourgin veljesten horoskooppi aiheinen kuvitus n. vuodelta 1413, ranskalaisen Berry'n herttuan tilaamasta rukouskirjasta *Très Riches Heures*. (Wikimedia commons: *Très Riches Heures du Duc de Berry* scan 2004.)

tyyn, egyptiläisen, persialaisen ja hindujen filosofian ohella. Filosofian keskiöksi muodostui ihmisen asema kosmisen järjen alaisena, että kärsimyksestä vapautuminen edellyttää kosmisten lakien ja itsensä tuntemista. Merkittävät ajattelijat, kuten Pythagoras ja Platon uskoivat jälleensyntymiseen ja heille astrologia oli hyvä työväline ihmisen psyykkisen, fyysisen ja sielullisen kokonaisuuden tutkimiseen. Aristoteles tutki myös astrologiaa, ja päätteli, että aurinko, kuu ja eläinrata planeettoineen vaikuttavat kaikkeen elämään ja erityisesti ihmiseen, koska ihminen on hänestä mikrokosmos suhteessa makrokosmukseen. (Johansson 1998, 20, 28, 36.)

Siinä missä astrologia oli ollut arvostettua hellenistisellä aikakaudella, Roomassa sitä halveksuttiin ja ennustamisen virkaa toimittivat oraakkelit, jotka olivat valtaa pitävien suosiossa, jopa siinä määrin, että kaikki astrologit karkoitettiin. Astrologia koki Rooman valtakunnassa kuitenkin myöhemmin nousukauden. Legendan mukaan vuonna 44 eaa astrologit palasivat Rooman yläluokan suosioon ennustamalla, että keisari kuolisi ja siirtyisi tähtiin. Julius Caesarin kuoleman aikaan taivaalle ilmestyi paljain silmin havaittava komeetta, joka oli aikalaisten mielestä selvä merkki astrologien pätevyydestä. Tämän ansiosta ast-

rologiasta tuli lyhyessä ajassa suosittu niin vallanpitäjien kuin kansan parissa. Ennen pitkää Rooman rappeutuminen kuitenkin aiheutti astrologian filosofisen ymmärtämisen heikkenemisen, ja lopullisen kuoliniskun antoi kristillisen kirkon valta-asema. Kristinuskon teologia vastusti astrologian periaatteita ja astrologia painui vuosisadoiksi maan alle. (Johansson 1998, 37, 8, 38.)

Euroopassa astrologian uusi nousukausi, joka on pysyvästi vaikuttanut kulttuuritraditioomme, tapahtui aikana, jolloin perustettiin ensimmäiset yliopistot, joissa pyrittiin löytämään kirkon tarjoamaa maailmankuvaa järkeenkäyvämpi vaihtoehto. 1300-luvulla alkanut renessanssi loi kulttuuri-ilmapiirin, joka entisestään kasvatti astrologian suosita. Esimerkiksi kaikkien rikkaiden perheiden lapsille laadittiin omat horoskoopit, niin että heidät voitiin kasvattaa ja kouluttaa mahdollisimman sopivalla tavalla. Myöhemmin jopa katolisen kirkolla oli palkattuja astrologeja, joiden neuvoja papit ja piispat kuuntelivat. (Johansson 1998, 8, 54-56)

1600-luvulla alkoi astrologian uusi aika, sillä keksittiin kaukoputki. Vanhan maapallokeskeisen maailmankuvan tilalle astui maailmankuva, jonka keskellä on aurinko. Astrologian metafyyminen spekulatio, fi-

losofinen tulkinta väistyi fyysisen havainnoinnin tieltä. Uusi maailmankuva joutui väliaikaisesti kirkon kritiikin kohteeksi, mutta se oli tullut jäädäkseen. (Johansson, 1998, 62-64.)

Lääketiede ja astrologia sekä nykyaika

Aikaisimpia tunnettuja mainintoja lääketieteellisestä astrologiasta on 100-luvulta, Marcus Maniliuksen runoteoksessa *Astronomica*. 1400- ja 1500-luvun vaihteessa elänyt sveitsiläinen lääkäri Paracelsus, oli ihmeparantajaksi kutsuttu filosofi ja alkemisti. Hän kehitti omia astrologian teorioita, joiden avulla hän paransi sairauksia, joita muut lääkärit eivät kyenneet hoitamaan. Teoriat olivat lääketieteen, astrologian ja kemian yhdistelmiä. Hän antoi niille nimen ”*Magnale magnum*”, joka tarkoittaa kosmista magnetismia. Teorioiden pohjana oli ihmisen elinten vastaavuussuhde tähtitaivaaseen. Niiden mukaan esimerkiksi maksaa hallitsee Jupiter, munuaisia Venus jne. Hän oli myös yrttien asiantuntija ja laati teorioidensa pohjalta potilailleen horoskooppeja. (Johansson 1998, 57.)

Toinen kuuluisa lääkäri oli englantilainen Nicholas Culpeper (1616–1654), joka havaitsi, että potilaat reagoivat eri tavoin samoihin lääkkeisiin. Astrologian harrastajana hän kehitti astrologisen järjestelmän, jossa hän luokitteli ihmiset muun muassa luonteenpiirteiden ja ulkonäön mukaan. Samalla tavalla hän luokitteli myös kasvit, ja tällä järjestelmällä hänen kerrotaan saaneen erinomaisia hoitotuloksia. Hänen näkemyksistään kehittyi myöhemmin homeopatia. (Johansson 1998, 61.)

Nykyään tiedetään luonnollisesti paljon enemmän ihmiskehon toiminnasta ja genetiikan vaikutuksesta yksilöihin, joten astrologista lääketiedettä on vaikea ottaa vakavasti. Se on ollut aikanaan yksi tapa tutkia ihmistä ja selvittää elämän salaisuuksia. Sitä on harjoitettu niin kiinalaisessa, intialaisessa ja eurooppalaisessa astrologiassa. Ennen nykyaikaista lääketiedettä kaikkialla painittiin terveydellisten ongelmien kanssa, ja käytettiin kaikki keinot tautien ehkäisemiseen ja eliniän pidentämiseen. Kuka tietää, onko astrologialla ja lääketieteellä todellista yhteyttä, vai onko kyse

lumelääkkeestä ihmeparantamiseen uskoville. Nykypäivänä astrologian harjoittaminen filosofiana tai tieteenä ei ole paheksuttua tai kiellettyä, mutta sen suosio näkyy aivan muualla kuin tieteellisissä piireissä. Astrologiasta on tullut laajalle levinnyt viihteen muoto ja suosiosta ammennevat niin viikkolehdet kuin populaarikulttuuri. Harvan astrologiaan syvemmin perehtyneen henkilön mielestä lehtihoroskooppien ennustuksissa on mitään astrologian kannalta todellista.

Lääketieteellinen kuvitus

3

Seuraavaksi tarkastelen lääketietellistä ja anatomista kuvitusta ymmärtääkseni paremmin, mitä kuvituksissani jäljittelen.

LÄÄKETIETEELLINEN KUVITTAMINEN on anatomisten aiheiden visualisointia ja selittämistä. Niiden pyrkimys on olla opetuksellisia. Tältä kannalta ei voi sanoa, että olisin astumassa jonkin tietyn kuvittamisen tyylin sisään. Lääketieteellisen kuvituksen päämäärä on selkeys ja todenmukaisuus. Ihmisen kehoa on kuvattu jo luolamaalauksissa ja varhaisimmissa veistoksissa. Pitkin ihmiskunnan historian sitä on kuvattu tutkimusmielessä kaikenlaisten taiteellisen ilmaisuuden muotojen avulla. Aikaisimmat lääketieteelliset tekstit eivät olleet kuvitettuja, mutta pian huomattiin ihmiskehon toiminnan ymmärtämisellä olevan keskeinen rooli hoitamisen kannalta. Niinpä kuvituksista tuli vähitellen olennainen osa lääketieteellisen opetuksen prosessia. (Tsafirir & Ohry 2008.)

Alunperin lääketieteellisten kuvitusten tekijät olivat taiteilijoita, jotka tutkivat anatomiaa taiteellisista lähtökohdista. Heidän intressinsä olivat pääosin taiteen tekemisessä, mutta joskus kirurgit ja lääkärit palkkasivat heitä kuvittamaan omia tekstejään. Joskus kuvittajina toimivat lääkärit itse. Viime vuosisadan aikana

lääketieteellinen kuvitus on kehittynyt omaksi erilliseksi ammatikseen. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Lääketieteellistä kuvittamista voi opiskella yliopistoissa ympäri maailman. Euroopassa sitä opetetaan ainakin Alankomaissa, Iso-Britanniassa, Ranskassa, Sveitsissä, Portugalissa ja Belgiassa. Usein kyseessä on maasteritason tutkinto. Pääsyvaatimuksena on yleensä kandidaatin tutkinto kuvataiteen alalta tai jokin lääketieteen tutkinto. (Association Européenne des Illustrateurs Médicaux et Scientifiques 2016.)

Lääketieteellisen kuvittamisen luonteeseen kuuluu, että kuvittajalla on hyvät tiedot biologiasta sekä kattava taide- tai viestintäalan koulutus. Jatkuva kouluttautuminen, sekä tieteen että visuaalisen viestinnän alan seuraaminen on lääketieteellisen kuvittajan työssä hyvin tärkeää. (Association of Medical illustrators 2016.)

Lääketieteellinen kuvitus ei täten ole yksiselitteisesti taidetta tai lääketieteellinen tutkielma. Sitä voisi kuvailla tietynlaiseksi infografiikan ja kuvituksen sekoitukseksi. Kenties informaa-

tiokuvitukseksi? Se voi olla valokuvantyylinen realistinen kuvaus jostakin asiasta, mutta siinä missä lääketieteellinen valokuva dokumentoi yhden asian olotilan kerrallaan, lääketieteellinen kuvitus voi yhtäaikaisesti selittää useaa toimintoa ja ihmiskehon kerrosta.

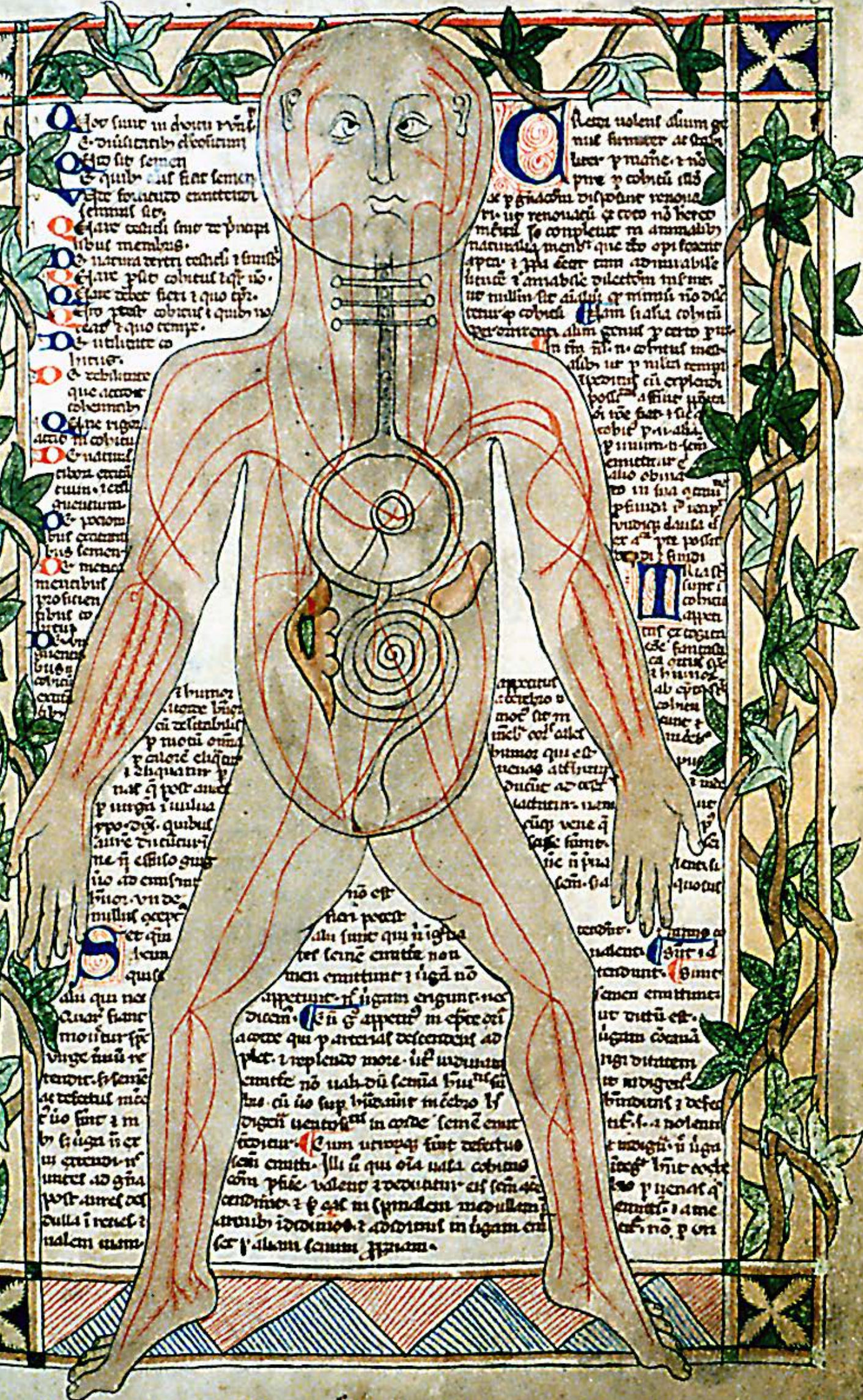
Historia

Lääketieteellisten aiheiden kuvaaminen on kehittynyt sosiaalisen ja teknologisen kehityksen myötä läpi historian. Jo esihistorialliselta ajalta on löydetty luomalaamauksesta raskaana olevan ihmisen kuva, jossa sikiö on piirretty kohdun kohdalle. Ajatuksen siirtäminen selittäviksi kaavioiksi, kuviksi, katsotaan olevan ihmiselle vaistomaista.

Sanonta ”yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa” on lääketieteellisen kuvituksen kohdalla erityisen relevantti. Kuville ominaista on, että se herättää tekstiä herkemmin kiinnostuksen ja on helpommin ja universaalimmin ymmärrettävissä kuin monimutkainen lääketieteellinen teksti. Tämän takia kuvitukset ovat vakiintuneet olennaiseksi työka-

luksi lääketieteellisen tiedon siirtämisessä ja opetuksessa. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Ennen paperin keksimistä lääketieteellisen tiedon dokumentointi kuvin alkoi jo 1500 eea ainakin Babyloniassa, Egyptissä, Intiassa ja Kiinassa. Tuolloin kuvia tehtiin kivelle, bambulle, silkille ja metallille. Anatomia eroteltiin omaksi tieteenlajikseen ensimmäistä kertaa antiikin Kreikassa. Aristoteleen arvellaan olevan ensimmäinen, joka käytti anatomisia piirustuksia opetuksen välineinä. Ennen nykymuotoisen tieteen tutkimuksen syntymistä aikalaiskulttuuri sekä teknologinen kehitys säätelivät mitä, miten ja millä välineillä lääketieteellisiä kuvituksia pystyttiin tuottamaan. Yleisesti ottaen jo antiikin Kreikassa, Kiinassa ja Egyptissä keho nähtiin pyhänä kokonaisuutena, sielun temppeleinä. Läpi maailman historian, aina 1800-luvulle asti nämä uskomukset ja uskonnolliset auktoriteetit rajoittivat ihmiskehon leikkaamista ja yksityiskohtaista tarkastelua enemmän tai vähemmän. Tämä usein johti virheellisiin päätelmiin, joita toistettiin vuosisatojen ajan ottamalla tieto jo olemassaolevista teoksista. Tieteen val-

KUVA 2 Keskiaikainen anatominen kuvitus verenkierroelimestöstä. (Wikimedia commons: 13th century anatomical illustration 2006.)

lankumouksen jälkeen kuvittajat saivat vähitellen vapauden opiskella ihmiskehoa tarkastellen sen osia läheltä. Tämä on johtanut nykymuotoiseen lääketieteelliseen kuvituksen syntyyn. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Tärkeimmät kuvittajat

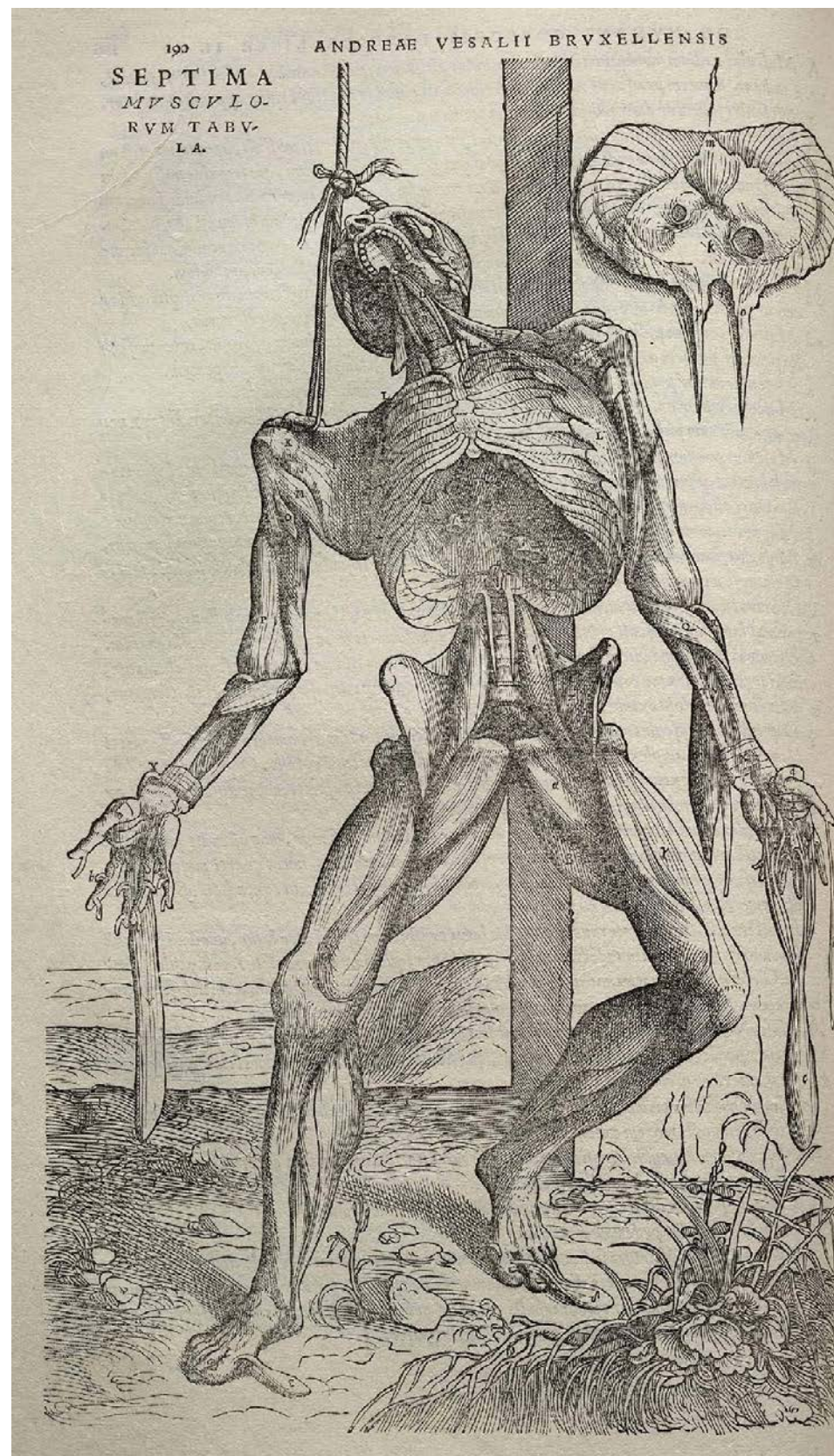
Antiikin ja keskiajan lääketieteen kirjallisuus oli kuvitettu epärealistisesti kömpelöin figurein, vaikka anatomia olikin jo syntynyt tutkimusalueena. Lääketieteessä pidettiin auktoriteettina pitkään Galenosta. Galenos oli antiikin kreikkalainen lääkäri, joka teki havaintoja anatomiasta perustuen eläinten leikkelyyn ja sotilassairaaloissa tekemiinsä havaintoihin. Hänen oppinsa olivat pohja nykyaikaisille teorioille ja säilyivät lääketieteen kivijalkana liiankin pitkään, läpi keskiajan aina uuden lääketieteen syntyyn asti.

Lääketieteellisen kuvituksen läpimurto tapahtuikin renessanssin aikana, jolloin kiinnostuttiin ihmishahmon tarkasta kuvaamisesta. Renessanssissa ihmisen anatomialla oli aikaisempaa enemmän taiteellista merkitystä. Tietävästi ensimmäisenä anatomiaa taiteellisten intressiensä ulkopuolella hyödyntänyt taiteilija oli Leonardo Da Vinci (1452–1519), joka tutki tarkasti sekä

anatomisia rakenteita että toimintoja. Monesta muusta tutkijasta poiketen hän kuvitti itse leikkaamat näytepalansa ja kiinnitti kuvituksissa huomiota lihasten, luiden ja nivelten suhteisiin toisiinsa. Hänen tutkielmansa olivat ennennäkemättömän tarkkoja ja hän laati niitä monesta kuvakulmasta siten, että tuli luoneeksi erityisen kuvaamistavan, jonka avulla voi kuvitella kävelevänsä kuvatun objektin ympäri. (Tsafrir & Ohry 2008.)

1500-luvulla eli muitakin merkittäviä taiteilijoita, joiden katsotaan vaikuttaneen lääketieteellisen kuvituksen käytön vakiintumiseen. Berengario da Carpi (1460–1530) oli aikaisin tunnettu taiteilija, joka liitti kuvitukset tekstin oheen. Aikakauden kirjallisuuden tyyliin kuvituksissa oli usein yksityiskohtaiset taustat ja koristeellista ornamenttiikkaa, jonka vuoksi kuvat eivät välittäneet tehokkaasti lääketieteellistä tietoa. Ensimmäisenä anatomisen kuvituksen tarkkuuden tärkeyttä opetuksessa painotti taiteilija Albrecht Durer (1471–1528). (Tsafrir & Ohry 2008.)

Anatomisti ja lääkäri Andreas Vesalius (1514–1564) mullisti lääketieteelliset tekstit hylkäämällä Galenoksen opit käyttäen laajasti anatomisia piirustuksia, jotka hän pohjasi kattavaan ihmisruumiin leikke-

KUVA 3 Kuvitus Andreas Vesaliuksen kirjasta *De humani corporis fabrica* vuodelta 1543. (Wikimedia commons: Vesalius Fabrica p190 2005.)

lyyn. Vuonna 1543 hän laati yhden lääketieteen historian tärkeimmistä teoksista, *De humani corporis fabrica libri septem* ("seitsemän kirjaa ihmiskehon rakenteesta"). Hän palkkasi teostaan varten taiteilijoita kuvittamaan leikkaamia näyttöitä. Kuvissa oli edelleen usein yksityiskohtainen tausta ja hahmot oli esitetty kauniissa asennoissa. Tämä johtui siitä, että ihmiskehon leikkaaminen lääketieteellisessä mielessä oli edelleen paheksuttua, kun taas taiteellisin perustein hyväksyttävää. Vesalius kuitenkin piti huolen, etteivät taiteelliset seikat ajaneet tieteellisen tarkkuuden yli. Vaikka Da Vincin kuvituksia pidetään anatomisesti tarkempina, Vesaliuksen julkaisut tarkkoine puupiirustuksineen mullistivat lääketieteellisen kirjallisuuden. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Seuraavien vuosisatojen aikana julkaistiin lukuisia kuvitettuja lääketieteellisiä julkaisuja, muun muassa Henry Grayn kirjoittama ja Henry Vandyke Carterin kuvittama Grayn anatomia

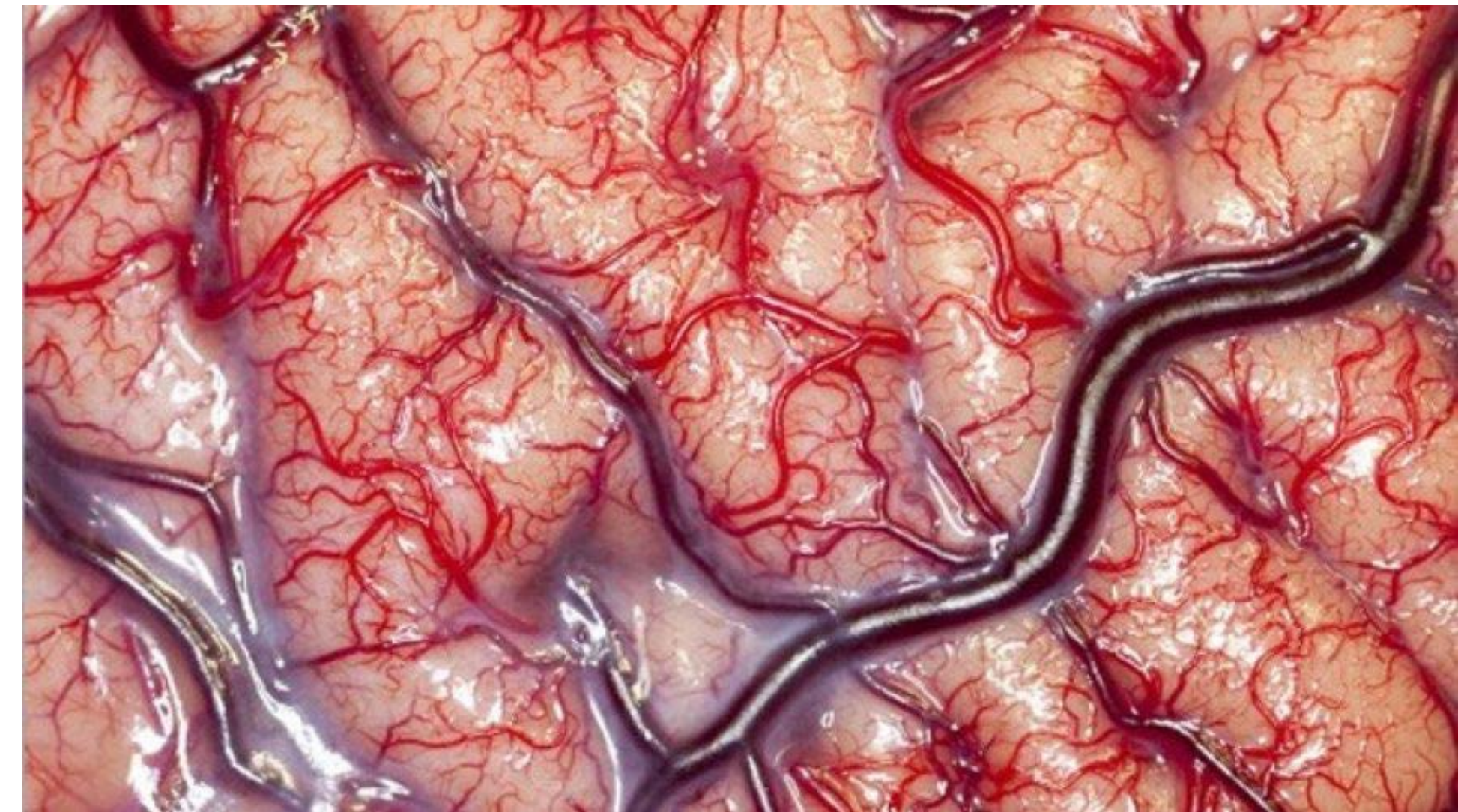
1850-luvulla, joka on edelleen yksi lääketieteen perusteoksista. (Netter & Friedlaender 2014.)

Tekniikat

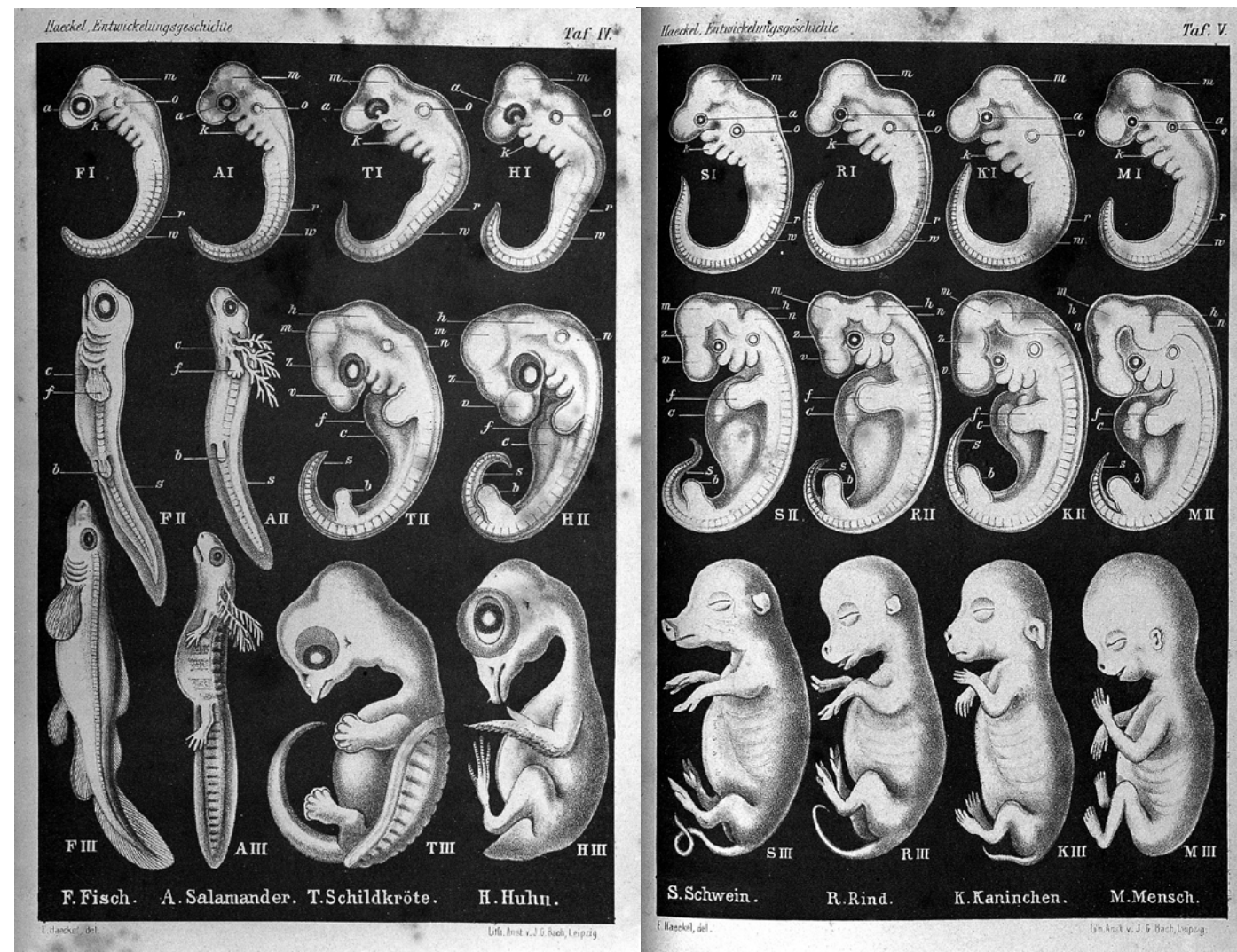
Ennen kirjapainon keksimistä lääketieteelliset kuvitukset maalattiin tai piirrettiin paperille, papyrukselle, silkille, bambulle, tekniikkoista hyödyntäen esimerkiksi vesivärimaalausta, lyijykynäpiirustusta tai temperamaalausta. Kirjapainon keksimisen myötä tärkeiksi muodostuivat kohopainossa hyödynnettävät tekniikat, kuten puupiirros, kuparikaiverrus ja etsaus. 1800-luvulla yleistyi litografia, jonka avulla pystyttiin piirtämään kuva suoraan kivelle. Lääketieteelliset kuvitukset kehittyivät aina uuden painotekniikan ilmestyttyä; fotogravyyri 1868, rasteri 1880 ja viimein neliväripainatus 1893. Rasteripisteiden keksiminen mahdollisti kuvien painatuksen aikaisempaa halvemmille paperivaihtoehdoille ja näin alkoi kuvakirjojen massatuotanto. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Huolimatta valokuvan ja tietokonegrafiikan tuomista mahdollisuuksista, käsinpiirretyt ja maalatut lääketieteelliset kuvitukset ovat säilyttäneet paikkansa nykypäiväänkin asti. Esimerkiksi Grayn anatomia-teoksen uusimmassa julkaisussa on käytetty alkuperäisiä puukaiverruksia sekä lisätty tietokoneella tehtyjä kaavioita ja kuvituksia. Lisäksi yksi 1900-luvun tärkeimmistä lääketieteen teossarjoista, Frank Netterin (1906–1991) anatomia- ja fysiologiaoppaat on siirretty interaktiiviseen muotoon, jossa Netterin guasimaalauksista on tehty kolmiulotteisesti tarkasteltavia ja zoomattavia versioita. (Tsafirir & Ohry 2008.)

Interaktiiviset kuvitukset muistuttavat läpi historian kuvitusten ohella käytettyjä fyysisiä anatomiamalleja, jotka pitkään olivat ainoa tapa tarkastella ihmiskehon sisuksia kolmiulotteisesti. Anatomiamalleissa suosituin materiaali on ollut vaha, jota on pystytty muotoilemaan käsin. Sitä on voitu myös käyttää valumateriaalina, jonka avulla on saatu valettua mallit esimerkiksi verenkiertoelimistöstä ja aivokammioista.

KUVA4 Palkittu biolääketieteellinen valokuva elävistä aivoista.
(Living brain image wins photography prize 2012.)

KUVA 5 Ernst Haeckelin harhaanjohtavat alkio kuvitukset v.1874
(Wikimedia commons: Ernst Haeckel, Anthropogenie 2014.)

Luotettavuus ja validiteetti

Kun tarkastellaan historiaa, voidaan sanoa, että ruumiiden leikkaamista vastustavat eettiset, sosiaaliset ja uskonnolliset normit jarruttivat ihmiskehon tieteellistä tuntemusta vuosisatojen ajan. Eläinten anatomian yleistäminen ja soveltaminen ihmisiin johti vääriin tulkintoihin ja virheellisiin kuvauksiin. On myös joitakin esimerkkitapauksia, joissa virheet ovat olleet tarkoituksellisia ja vilpillisiä. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Tunnetuimpiin tapauksiin kuuluu yhden opinäytetyötäni inspiroineen taiteilijan, Ernst Haeckelin kuvitukset alkioista. Haeckel julkaisi sarjan kuvituksia, joissa kuvattiin erilaisten selkärankaisten alkioita samassa alkion kehitysvaiheessa. Kuvauksella pyrittiin todistamaan eläinten yhteinen evoluutioalkuperä. Haeckel lisäsi kuviin tai jätti kuvista pois piirteitä ja liioitelti alkioiden samankaltaisuutta häivyttämällä niiden kokoerot. Vaikka Haeckel myönsi ottaneensa taiteellisia vapauksia, eli käytännössä

huijanneensa, päätyivät kuvitukset vuosikymmeniksi biologian ja lääketieteen oppikirjoihin. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Valokuvauksen kehittyminen on tuonut lisää luotettavuutta lääketieteelliseen kuvitukseen, vaikka valokuvan manipulointi skaalauksen, kuvakulman ja kuvanmuokkauksen avulla on helpompaa kuin koskaan. Toisaalta kuvien käsittelyllä voidaan selkeyttää kuvan tulkintaa ja tuoda opetuksen viesti esiin paremmin. Myös kuvamanipulaation helppouden aiheuttamaa vaaraa lievitetään esimerkiksi oikeuskäsitteilyissä siten, että muokkaamaton versio valokuvasta esitetään muokatun kuvan vieressä, niin, että muokkauksen määrää voidaan kriittisesti tarkastella. (Tsafrir & Ohry 2008.)

Prosessi

Idean kehitys

4

OPINNÄYTETYÖPROJEKTINI ALKOI tavoitteiden asettamisesta. Oli tarve rakentaa kuvituskonsepti kuvitettua horoskooppikirjaa varten. Kirja tulee olemaan myyntituote, jonka ympärille on tarkoitus rakentaa myös sivutuotteita, kuten julisteita. Pohdin kirjan ideaa yhdessä kirjoittajan kanssa, ja meistä houkuttelevimmalta tuntui kuvituksiin nojaava viihteellinen, ei vakava teos. Jo alussa suljimme pois ihmis- ja eläinhahmot horoskooppimerkkien kuvaajina. Halusimme luoda jotain käsitteellisempää ja erilaista, sellaista mihin emme itse olleet aiemmin törmänneet. Painotus tulisi olemaan visuaalisuudessa. Jopa täysin abstrakteja kuvituksia harkittiin.

Kuvituskonsepti

Mitä	Horoskoopit lääketieteellisen kuvituksen tapaan.
Miksi	Myyntituotteeksi, uusi näkökulma vanhaan aiheeseen.
Kenelle	Nuoret aikuiset, joita kiinnostavat mystiset aihepiirit, ja jotka pitävät graafisista kuvituksista, joiden merkitys ei välttämättä avaudu ensisilmäyksellä.
Miten	Printtiin hyvin soveltuen, tuotesarjaksi soveltuen, koostuen elementeistä, joita voi irroittaa toisistaan ja käyttää usealla eri tavalla.

Opinnäytetyöni lopputulemana on ”resepti” kirjaprojektimme kuvalliselle maailmalle. Kuvamaailma lähti lopulta pitkien pohdintojen jälkeen rakentumaan idealle, jossa horoskooppimerkit kuvataan niiden edustamina ihmisruumiin osina. Kuvien vaatimuksena oli, että ne rakentuisivat elementeistä, joita voi käyttää erikseen ja yhdessä, jotka soveltuvat kuoseiksi ja julisteiksi kirjakuituksen ohella. Kuvien tulee toimia printtimediassa ja niissä tulee olla nykyaikainen ote, vaikka inspiraatio tulisikin vintagekuvituksista. Toteutin kuvitukset ottaen inspiraatiota lääketieteellisen kuvituksen konventioista, yhdistellen sitä kasvitieteellisten julisteiden sommitteluperiaatteisiin.

Pyrin tuomaan aiheeseen oman kädenjälkeni ja olemaan jäljittelemättä liikaa kuvittajia, jotka ovat tehneet tai tekevät edelleen kuvia samasta aihepiiristä.

Kuvitusten kohderyhmäksi valikoitui 18–35 vuotiaat, mystiikasta, visuaalisuudesta ja lääketieteellisestä kuvastosta kiinnostuneet ihmiset.

<p>ARIES (head, brain, eyes)</p> <p>Courageous Enthusiastic Adventurous</p> <p>FIRE – Selfish</p>	<p>TAURUS (throat, neck, thyroid gland)</p> <p>Patient Determined Reliable</p> <p>EARTH – Inflexible</p>	<p>GEMINI (arms, lungs)</p> <p>Lively Versatile Intellectual</p> <p>AIR – Superficial</p>	<p>CANCER (chest, breasts, stomach)</p> <p>Protective Imaginative Intuitive</p> <p>WATER – Clingy</p>
<p>LEO (heart, spine)</p> <p>Loyal Warmhearted Intuitive</p> <p>FIRE – Clingy</p>	<p>VIRGO (intestines, spleen)</p> <p>Modest Practical Meticulous</p> <p>EARTH – Petty</p>	<p>LIBRA (kidneys, skin)</p> <p>Diplomatic Sociable Easy-going</p> <p>AIR – Self-indulgent</p>	<p>SCORPIO (reproductive system, bowels)</p> <p>Emotional Determined Passionate</p> <p>WATER – Obsessive</p>
<p>SAGITTARIUS (hips, thighs, liver)</p> <p>Optimistic Jovial Straightforward</p> <p>FIRE – Irresponsible</p>	<p>CAPRICORN (knees, joints, skeletal s.)</p> <p>Disciplined Patient Ambitious</p> <p>EARTH – Grudging</p>	<p>AQUARIUS (calves, ankles, circulatory s.)</p> <p>Intellectual Original Honest</p> <p>AIR – Detached</p>	<p>PISCES (feet, lymphatic system)</p> <p>Imaginative Sensitive Kind</p> <p>WATER – Escapist</p>

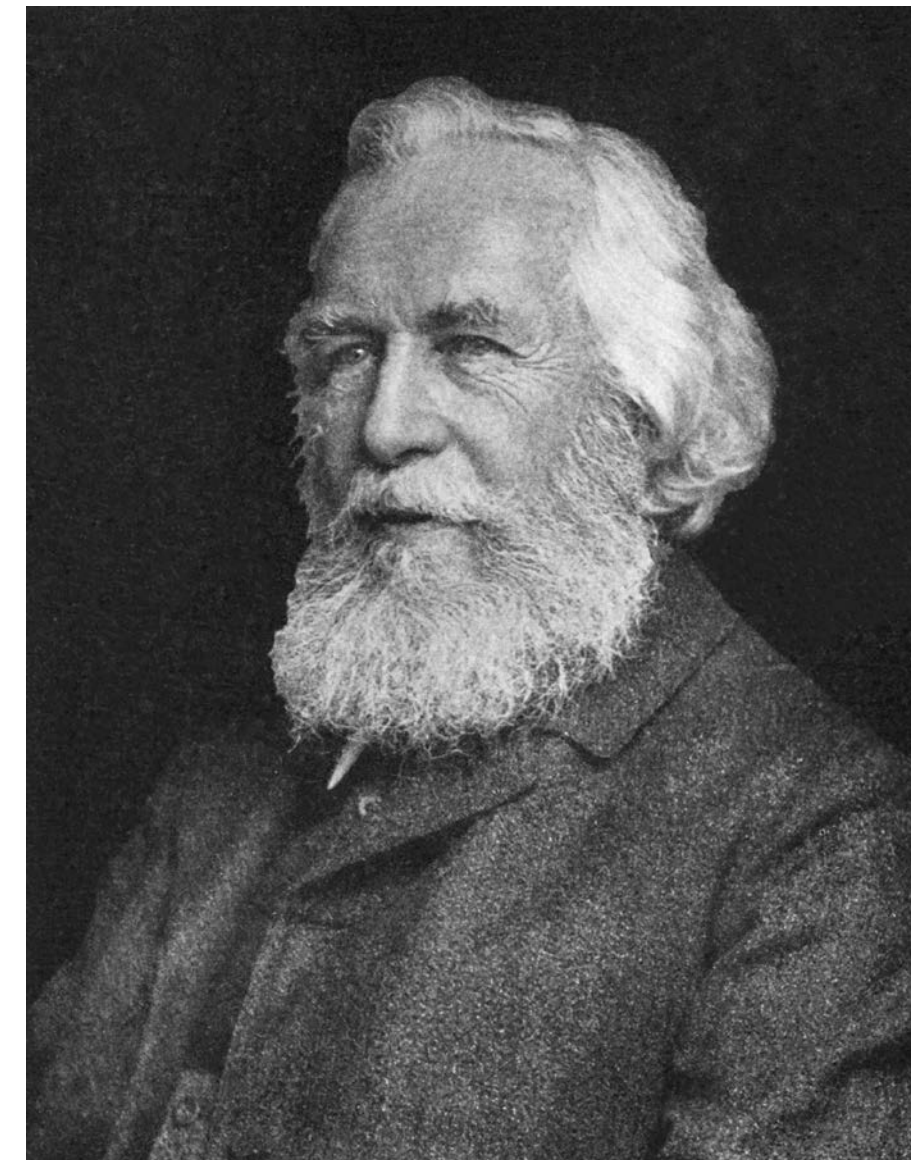
Horoskooppimerkkien jäsentely

Eläinradan tähtimerkkejä on 12, ja ne jaetaan neljään elementtiryhmään: tuli, vesi, ilma ja maa. Jotta kuvituksista tulisi sarjana kiinnostava, halusin jollain tavalla ilmentää elementtejä kuvituksissa. Päätin, että jokaisella elementillä on oma värimaailmansa, joka toistuu kyseisen elementin tähtimerkkien kuvituksissa. Lisäksi mikäli mahdollista, kuvitusten sommittelun tulee heijastella kunkin tähtimerkin luonteenpiirteitä. Tämä ei saa kuitenkaan ajaa hyvän sommittelun ohi.

Elementtijaottelun lisäksi listasin horoskooppimerkkeihin liitettyjä stereotypioita ja tein jokaisesta merkistä yhteenvedon. Kuvituksia tehdessäni pidin mielessä merkin luonteenpiirteet ja mietin, miten sitä voisi sommittelulla tai muotokielellä ilmentää. Esimerkiksi Oinaan kohdalla päätin, että siihen liitettyä rohkeaa johtajan piirrettä voisi kuvastaa laittamalla keskelle ison elementin ja ympärille joukon pienempiä. Tämä myös sopi hyvin aivojen kuvaamiseen.

Kuvittajaesikuvat

Projektini kuvitusten tärkeimmät esikuvat ovat Ernst Haeckel, Ebba Masalin ja Katie Scott. Sain kunkin taiteilijan töistä inspiraatiota ja heidän töitään tutkimalla ymmärsin, millaisia valintoja voisin kuvituksissani tehdä, jotta saisin omaan työhöni jotain samalla tavalla kiehtovaa. En halunnut jäljitellä ketään erityisesti, vaan etsiä omaa ilmaisukeinoa samankaltaisiin aiheisiin. Inspiraation ottaminen useista eri lähteistä auttoi löytämään oman tavan lähestyä ja käsitellä lääketieteellistä kuvitusta.

KUVA 6 Ernst Haeckel. (Wikimedia commons: Ernst Haeckel 5 2012.)

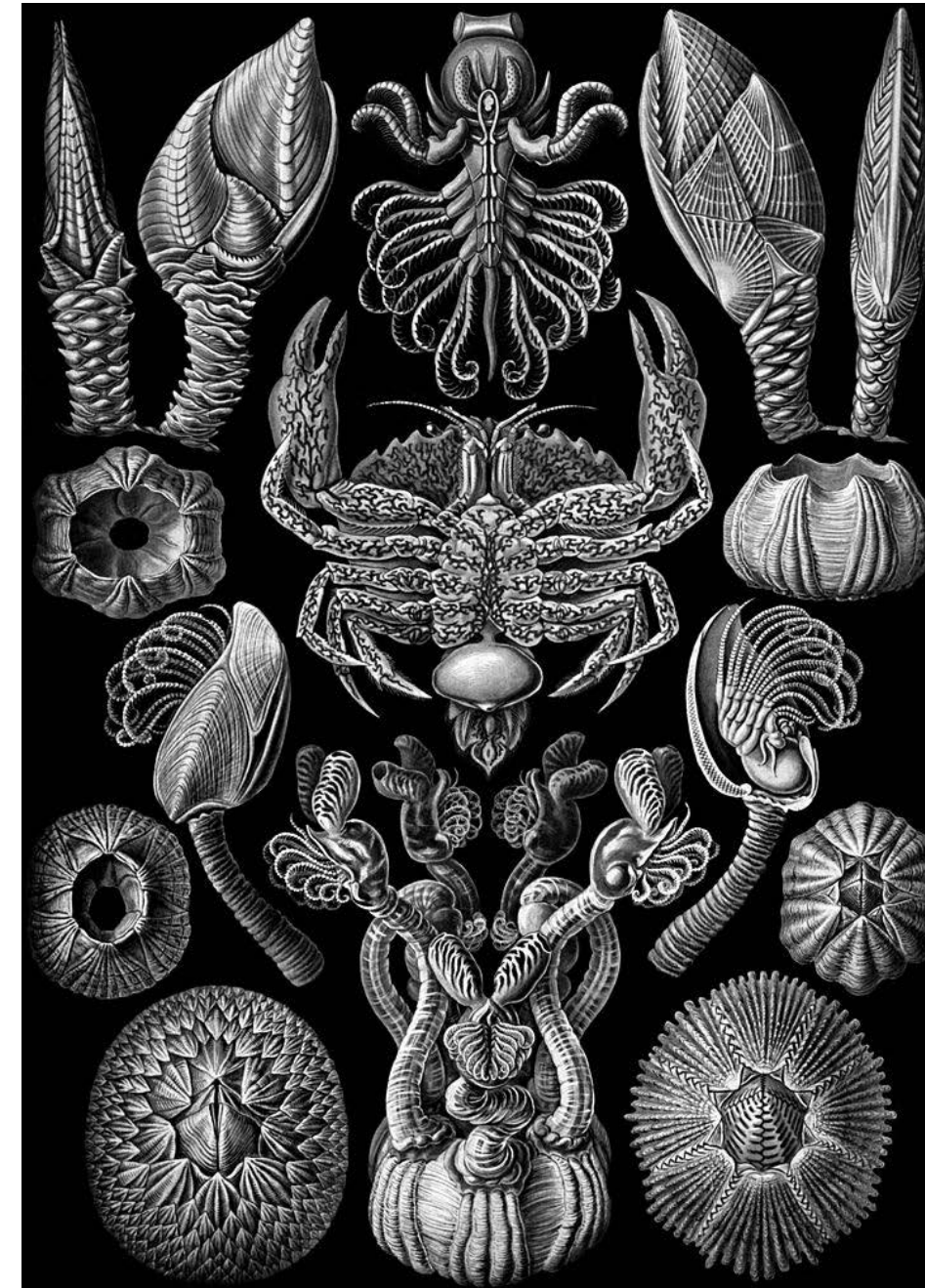

KUVA 7 Ebba Masalin. (Taito Itä-Suomi 2013.)

Ernst Haeckel (1834–1919) oli saksalainen biologi ja taiteilija, jonka *Kunstformen der Natur* -kirjan litografiaprintit ovat vielä nykyäänkin yksiä maailman tunnetuimpia kuvituksia. Hänen työnsä mielletään usein naturalistiseksi taiteeksi vaikka niissä, on mukana luonnon kaunistelua. Haeckelin tapa idealisoida luontoa oli esimakua Jugend-taidesuunnalle. (The MBLWHOI Library 2006.)

Haeckelin töissä minua kiehtoo niiden pakkomieliteinen tarkkuus ja matemaattisuus. Niissä on paljon symmetriaa, mutta ne eivät ole liian staattisia tai tylsiä, sillä symmetria rikotaan tekemällä kuvaelementeistä tarpeeksi erilaisia. Kokonaisuus on aina jollain tapaa pelottavan näköinen. Symmetria luo samaa tunnelmaa, joka löytyy uskonnollisesta taiteesta ja ikoneista. Haeckeliin ja hänen alkiokuvituksiinsa liittyvä skandaali kertoo siitä, että visuaalisuudella oli niissä joskus suurempi merkitys kuin tieteellisellä tarkkuudella.

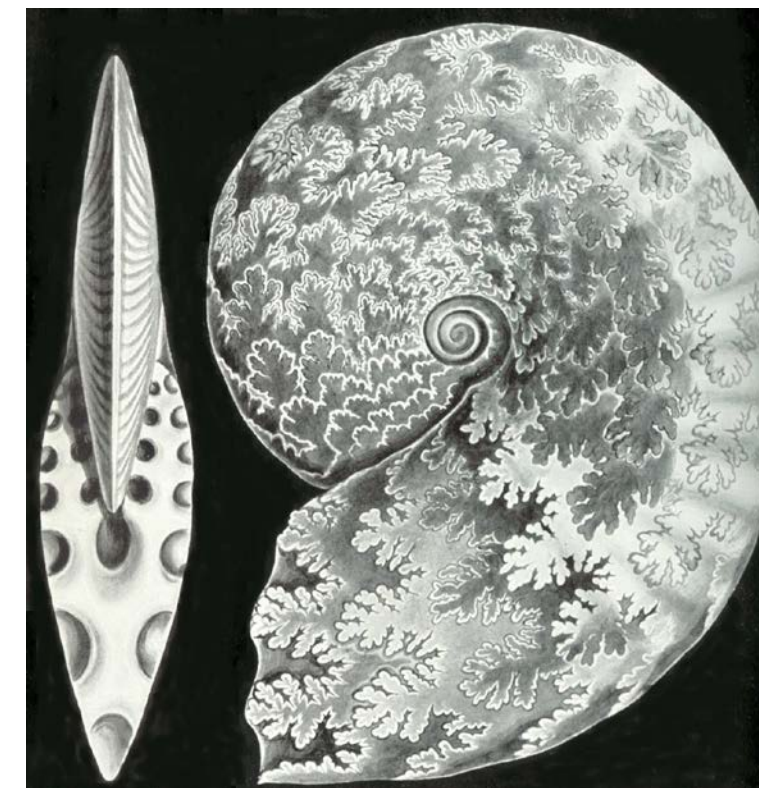
Haeckel pyrki demonstroimaan miten matematiikka näyttäytyy luonnossa, mikä liittyy vahvasti aikakauteen, jolloin hän työskenteli. Tuolloin tiedemaailma oli hullaantunut evoluutioteorian läpimurrosta ja kenties Haeckelin kuvitusten kaltaiset luonnon tieteellistä ihmeellisyyttä korostavat kuvat olivat uudenaikainen vastine uskonnolliselle kuvastolle.

KUVA 8 Cirripedia. (Wikimedia commons: Haeckel Cirripedia 2011.)

KUVA 9 Actiniae. (Wiki commons: Haeckel Actiniae 2006.)

KUVA 10 Ptychites opulentus (Wikimedia commons: Haeckel Ptychites opulentus 2011.)

Ebba Masalin (1837–1942) oli mikkeliäinen taiteilija, jonka tunnetuimmat työt ovat kouluhinkin tehdyt kasvitaulut. Masalinin opetustauluissa tieteellisellä tarkkuudella on Haeckeliin verrattuna suuri merkitys. Kuvat on tehty alun perin opetustarkoitukseen kouluhinkin. Kuvista oppilaat voivat tutkia kotipihaan kasvien rakennetta ja opettaja voi selittää kasvin toimintaa kuvien avulla. Värikkäät luonnonmukaisesti kuvitettut kasvit nousevat hyvin esiin mustalta pohjalta.

Masalinin taiteen tekijänoikeudet vapautuivat vuonna 2013 ja nykyään uusintapainoksia julisteista myydään käsityöliikkeissä. Lisäksi kuvituksia on painettu postikortteiksi, käsipyyhkeisiin ja muihin kodinsisustustuotteisiin. (Taito Itä-Suomi 2013.)

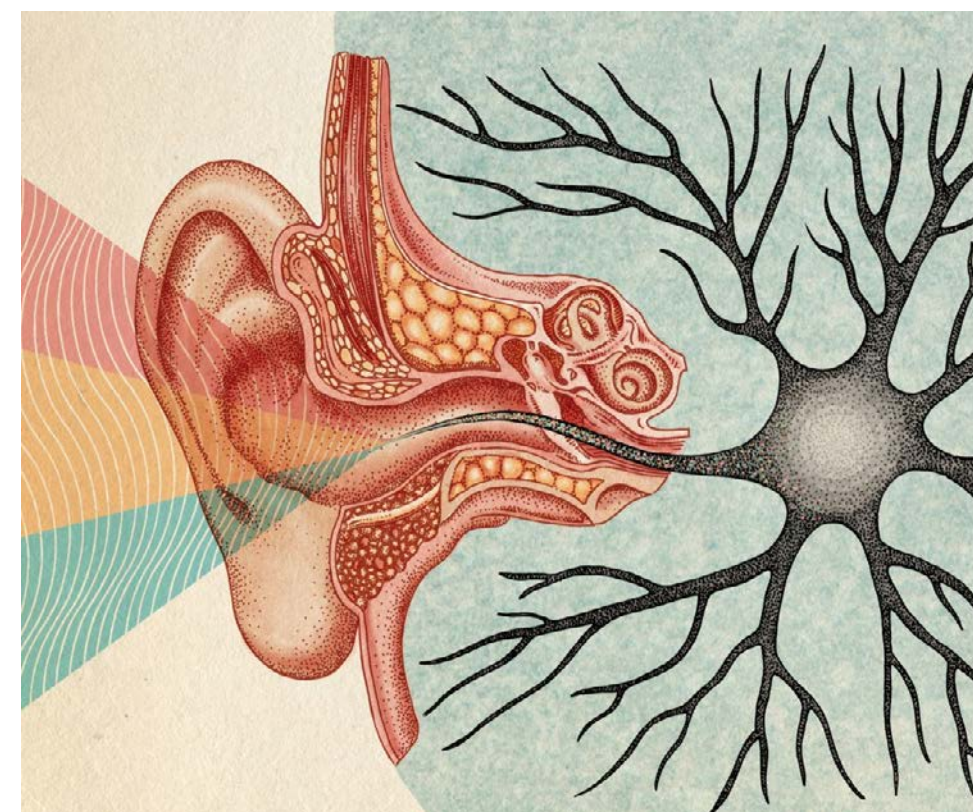
KUVA 11 Keväällä kukkivia puita ja pensaita. (Taitoshop 2016.)

KUVA 12 Puolukka & Mustikka. (Taitoshop 2016.)

Katie Scott on Lontoossa asuva nuori freelancer kuvittaja, joka on tehnyt kuvituksia monille kansainvälisille brändeille ja lehdille, kuten Converselle, New York Timesille, Monkille, Wiredille ja BBC:lle. (Scott 2016). Scottin töissä on vaikutteita Ernst Haeckelin kuvituksista sekä luonnontieteellisistä ja anatomisista kuvituksista.

Pidän Scottin töistä erityisesti niiden nykyaikaisen otteen takia. Kuvitustyö taipuu moneksi, mikä näkyy siinä, että kuvittajan tuotannossa on sekä mainoskuvitusta, kirjakuvitusta että journalistista kuvitusta. Erityisesti hänen värikkäät kasvitieteelliset kuvituksensa ovat mielenkiintoisia, sillä niissä yhdistyy luonnonmuokaisuus mielikuvituksellisiin abstrakteihin muotoihin.

KUVA 13 Noise Kills. (Scott 2016.)

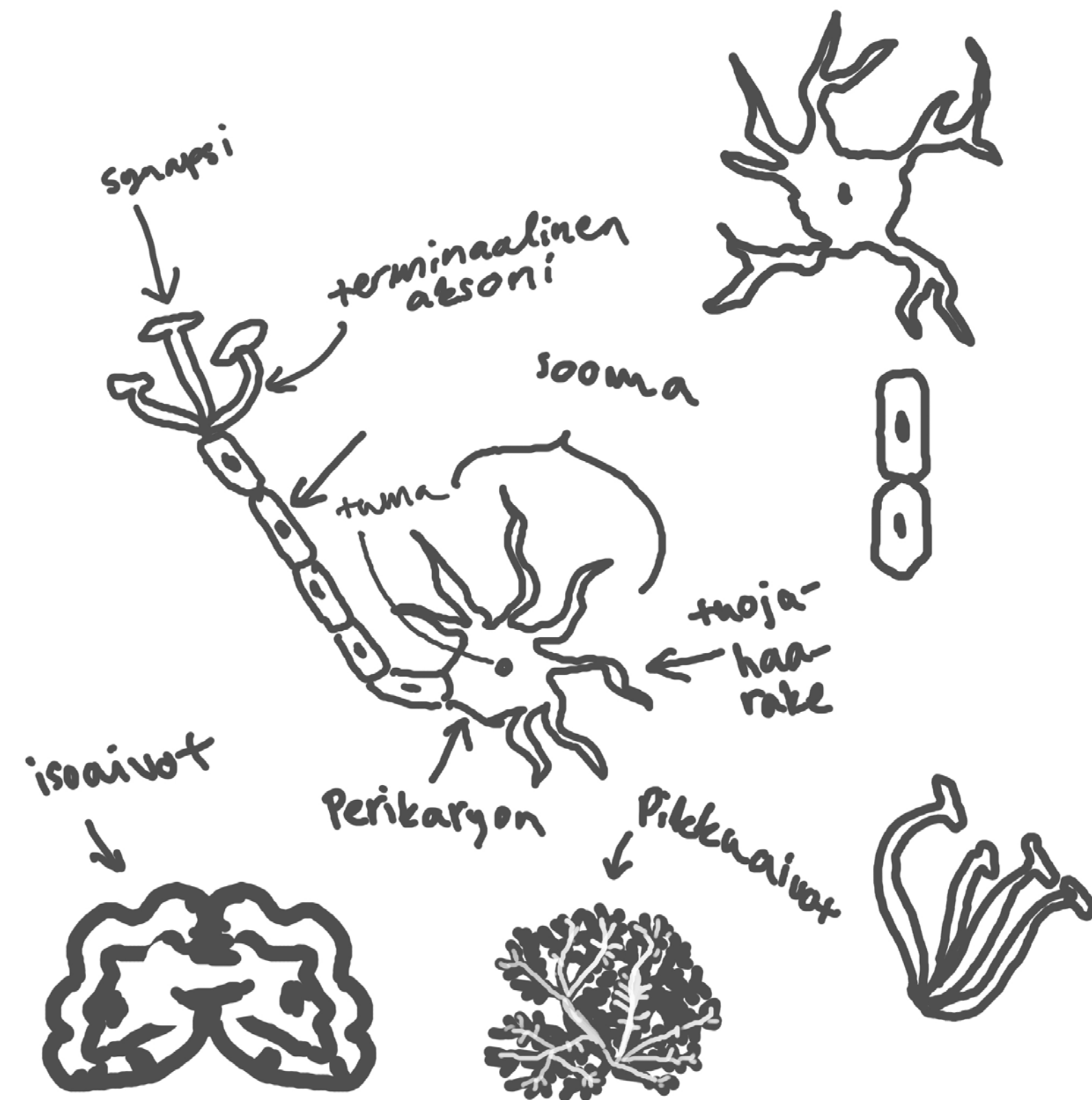

KUVA 14 Wrap. (Scott 2016.)

Kuvaelementit

5

JOKAISEEN HOROSKOOPPIMERKKIIN liittyy useampi ruumiinosa, joten aloitin kuvitusprosessin pohtimalla, mitä osia aion kuviin sisällyttää. Prosessin edetessä päädyin pyörtämään aluksi tekemiäni päätöksiä, sillä kuvitusten visuaalisuuden ja järkeenkäypyyden välillä piti vallita sopiva tasapaino. Aloitin kuvitusten työtön Oinaan tähtimerkistä, jolloin ensimmäinen kuvitettava ruumiinosa oli aivot. Toinen tähtimerkki, jonka opinnäytetyöprosessin aikana kuvitin oli Skorpioni.

Päätin rajata kuvitusten elementit läpileikkaus- ja kaaviokuvaan, sillä ne olivat mielenkiintoisimpia visuaalisesti. Niiden käyttö mahdollisti erilaisten pintojen ja kuvioiden vaihtelun yksittäisissä elementeissä. Kuvaelementit valikoituivat kiinnostavuuden, muotojen ja toteuttamismahdollisuuksien mukaan. Mallikuvien ja kuvitettavien osien löytämiseen käytin apuna Sobottan anatomiakirjoja, SMART-tietokantaa ja Googlea. Muusta lääketieteen kirjallisuudesta löysin tietoa siitä, miten piirtämäni asiat toimivat. Halusin esimerkiksi tietää lisää hermosolujen osista, jotta voisin kuvata niitä järkevällä tavalla.

Kuvaelementtien varhaisia luonnoksia Oinas-kuvitusta varten.

Sommittelu

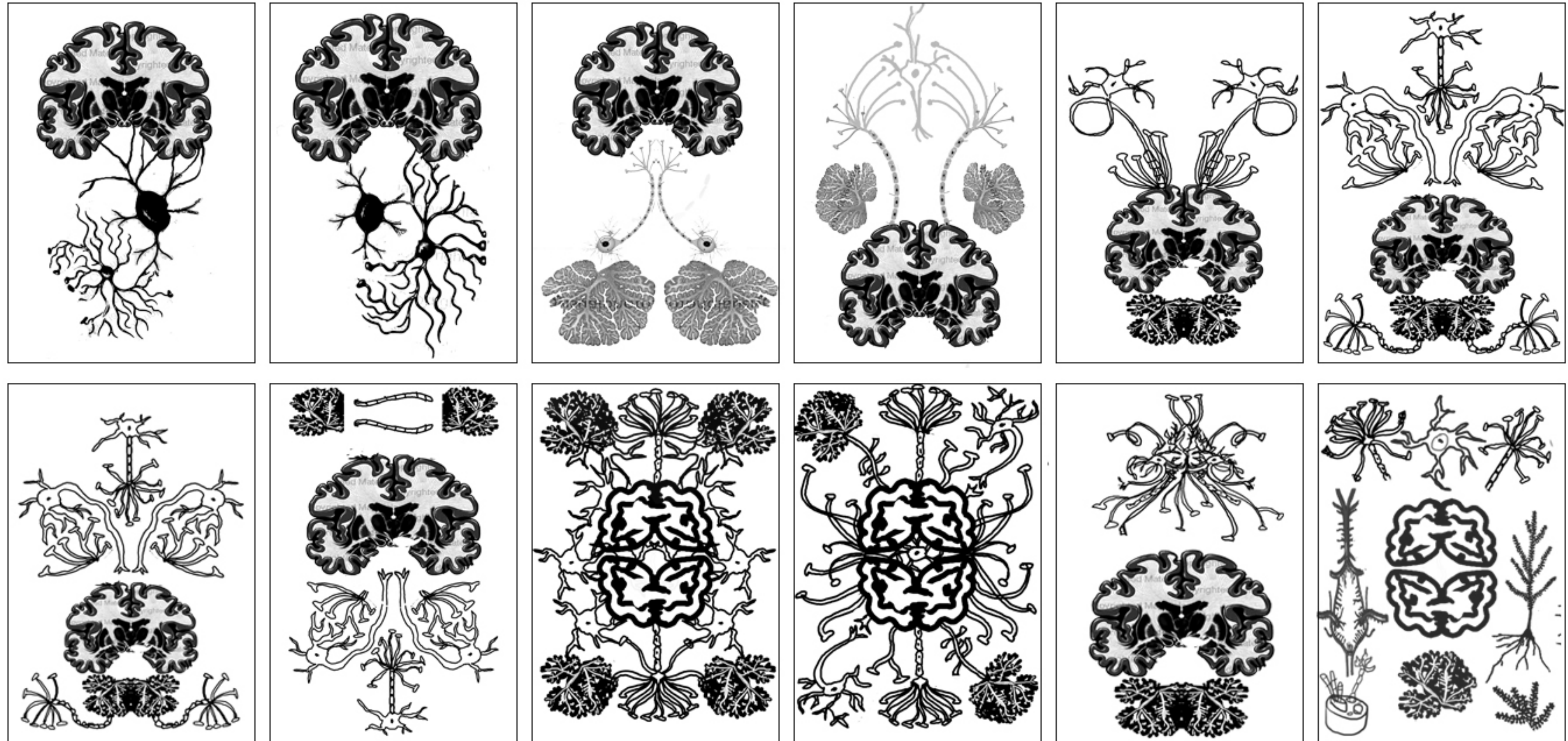
6

KUN OLIN PÄÄTTÄNYT, mistä kuvaelementeistä kuvitukset koostuvat, seuraavana vuorossa oli sommittelun periaatteiden luominen. Tämä vaihe oli kriittinen lopputuloksen kannalta, sillä tein aluksi päätöksiä, jotka jouduin myöhemmin perumaan todettuani ne toimimattomiksi.

KUVA 15 (Wikimedia commons: Haeckel Phaeodaria 61 2006.)

Prosessin alussa olin kiinnostunut Ernst Haeckelin näyttävistä eliökuvituksista ja niiden tarkasta, geometrisestä ja pakkomielteisen tarkasta sommittelusta. Lähdin sommittelemaan omia kuvaelementtejäni Haeckelin kuvitusten formaattiin. Tämä samalla määritteli horoskooppikirjan muodoksi pystyformaatin.

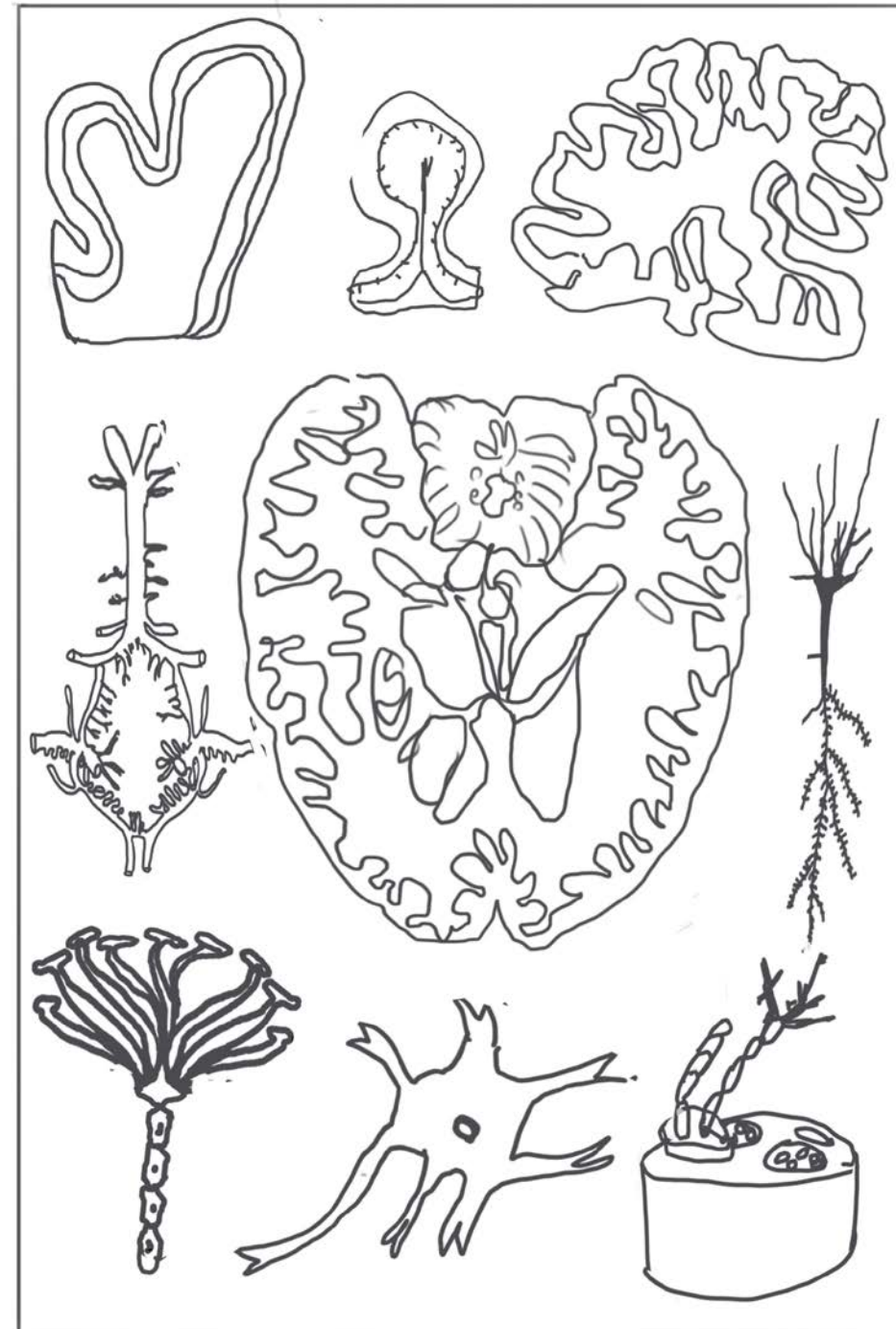
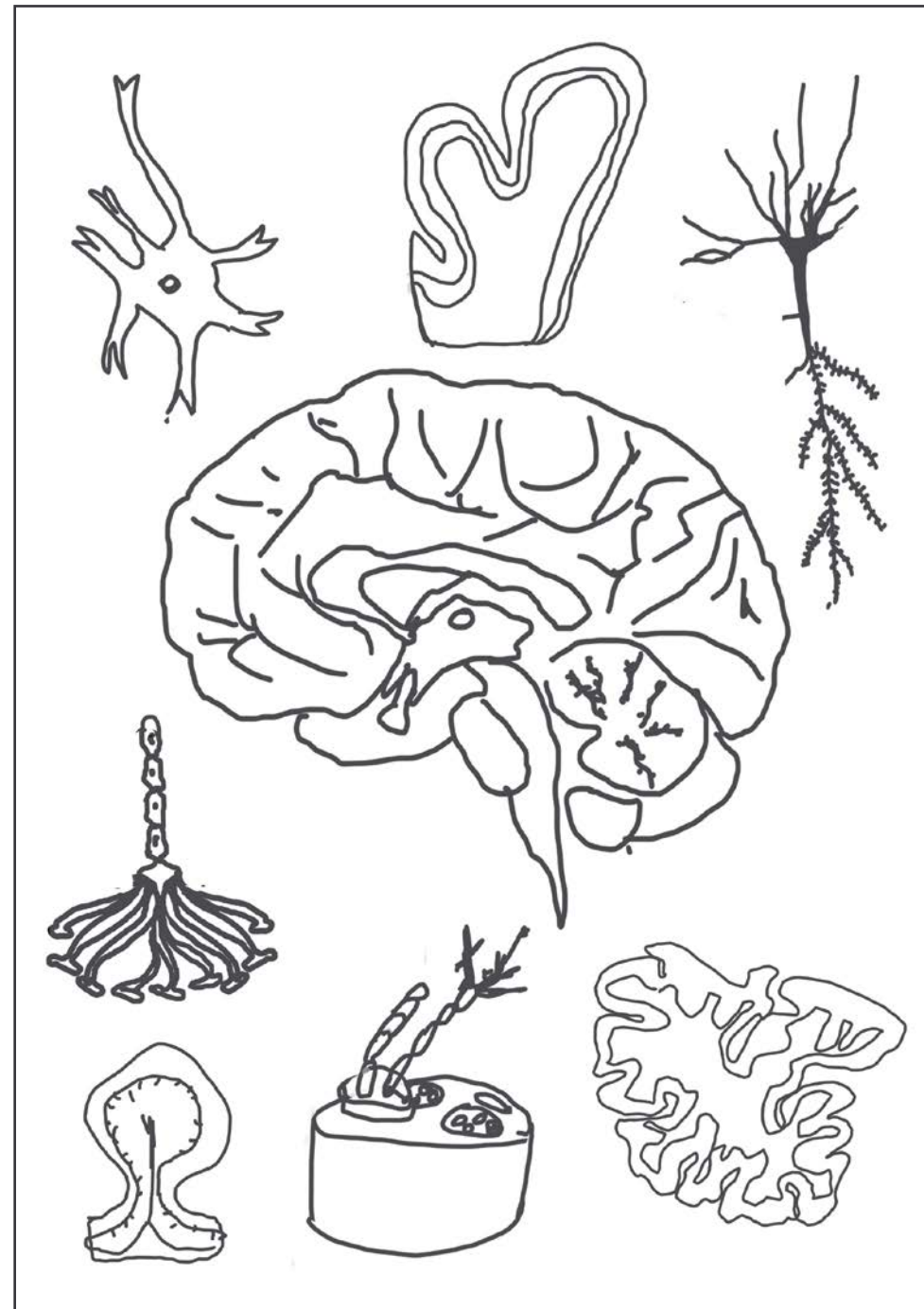
Photoshopilla tehtyjä sommitteluharjoituksia kronologisessa järjestyksessä. Käytin apuna Internetistä löytämiäni valmiita poikkileikkauskuvituksia ja omia raakoja luonnoksiani, jotta saan tehtyä sommitelmaideoita nopeasti ja useita.

KUVA 16 Orvokkeja. (Taitoshop 2016.)

Sommiteluvaihe kesti pitkään, sillä en ollut tyytyväinen Haeckelia jäljittelevään lähestymistapaan. Jotkin sommitelmat olivat visuaalisesti hyviä, mutta niistä puuttui selittävyys eikä elementtejä voinut käyttää erikseen ja yksittäin. Päätin vaihtaa näkökulmaa kokonaan. Palasin inspiraation lähteideni ääreen ja innostuin Ebba Masalinin kasviopin taulujen sommitelmista. Tutkiessani kasvitieteellisiä kuvituksia tein huomion, että ne ovat usein kokonaiskuvia jostain aiheesta (kasvi), jota kuvataan eri etäisyyksiltä aina pienempiin ja pienempiin osiin edeten. Kuvituksen tarkoitus on olla informatiivinen ja selittävä oppimisen apuväline.

Yleensä tällaisissa julisteissa on keskiössä kasvi kokonaisena ja ympärillä läpileikkauskuvia eri kohdista kasvia. Elementit sijoitellaan tyhjälle taustalle siten, että niiden muodot mukailevat kauniisti vieressä olevia muotoja, ja negatiivisen tilan muotoihin kiinnitetään myös huomiota. Näitä uusia periaatteita soveltaen jatkoin kuvituksen suunnittelua.

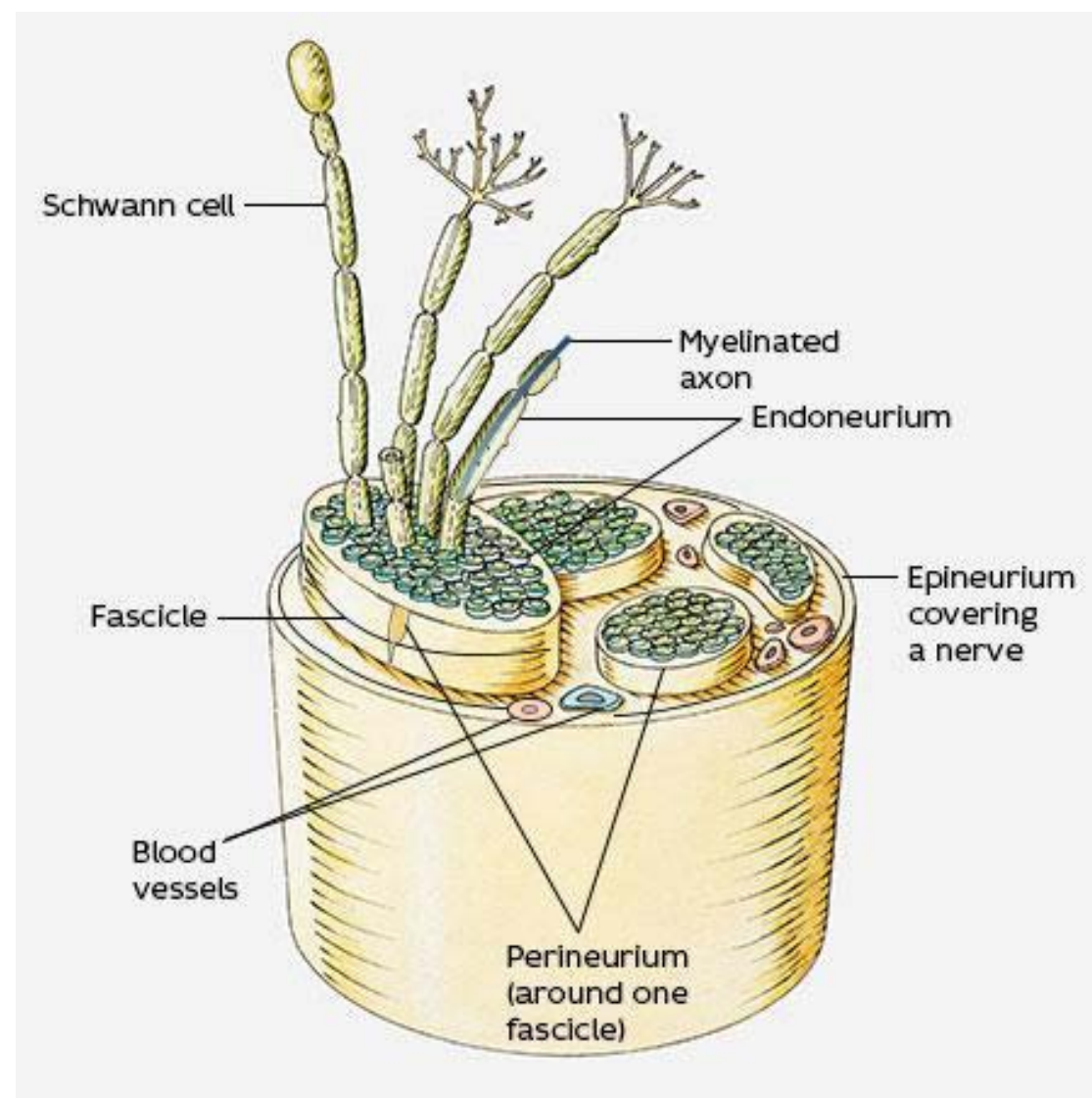
Uuden kierroksen jälkeen sommitelmasta syntyi viimein idea, johon olin tyytyväinen. Jotkin kuvaelementit muuttivat muotoaan tai jäivät kokonaan pois lopullisesta työstä, mutta kuvanrakentamisen periaatteet pysyivät samana tästä eteenpäin. Oinaan kohdalla aivojen kokonaiskuva on suurena keskellä ja pienemmät elementit kehystävät sitä. Kuva-alan on oltava niin täysi, että sommitelma on selkeästi havaittavissa suorakaiteen muotoiseksi.

Luonnoksia uudesta sommitelmasta. Kuvaelementeillä on ympärillään tyhjä tilaa. Oinas-kuvituksessa on keskellä kokonaiskuva aivoista, ympärillä poikkileikkauskuvia pikkuaivoista ja hermosta sekä neuronin osia. Oikealla myös kaavio aivojen valtimokehästä, joka jäi pois lopullisesta kuvituksesta.

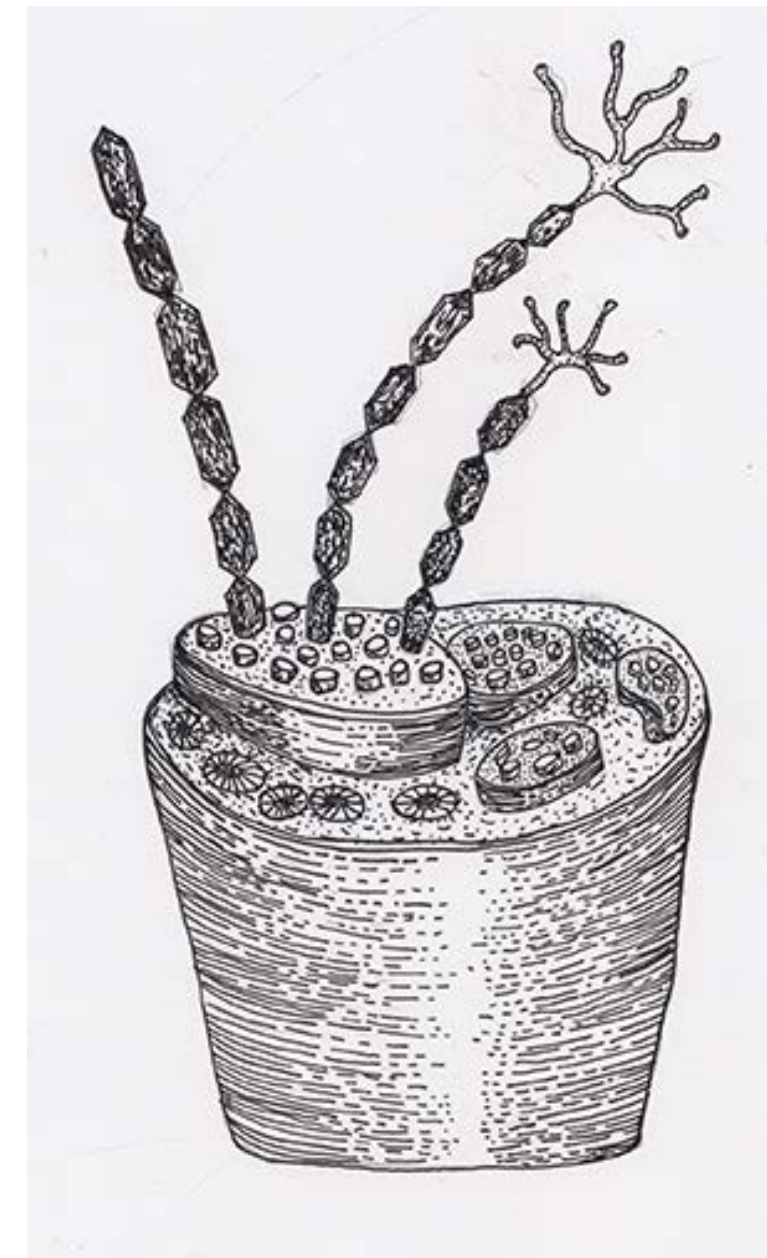
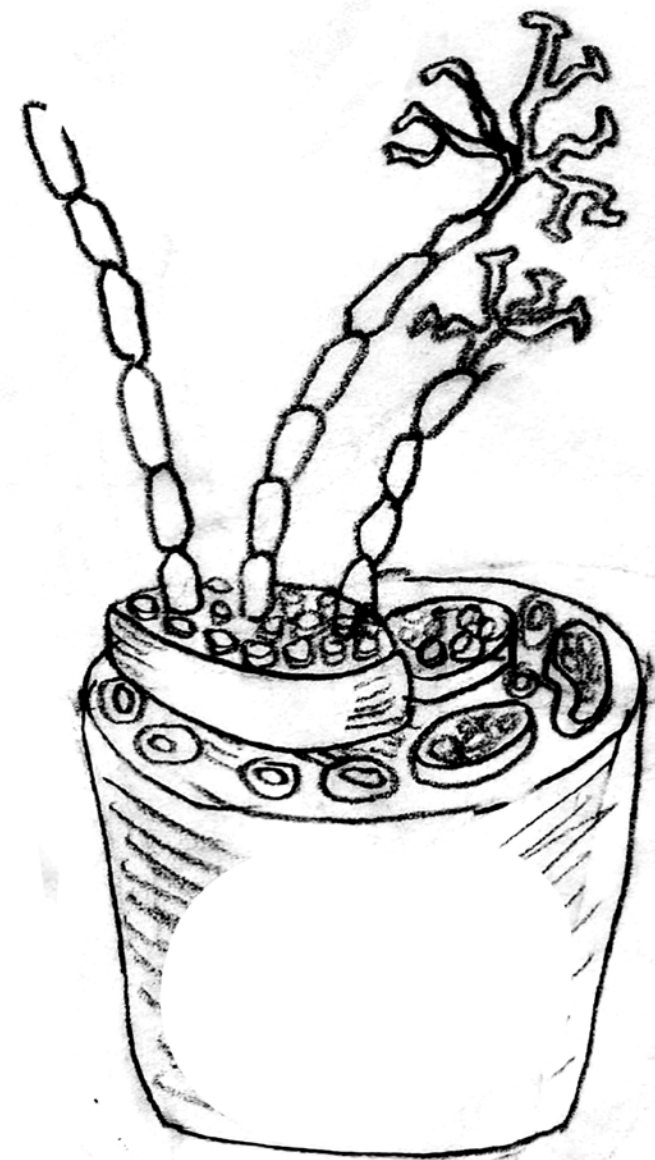
Työstö

7

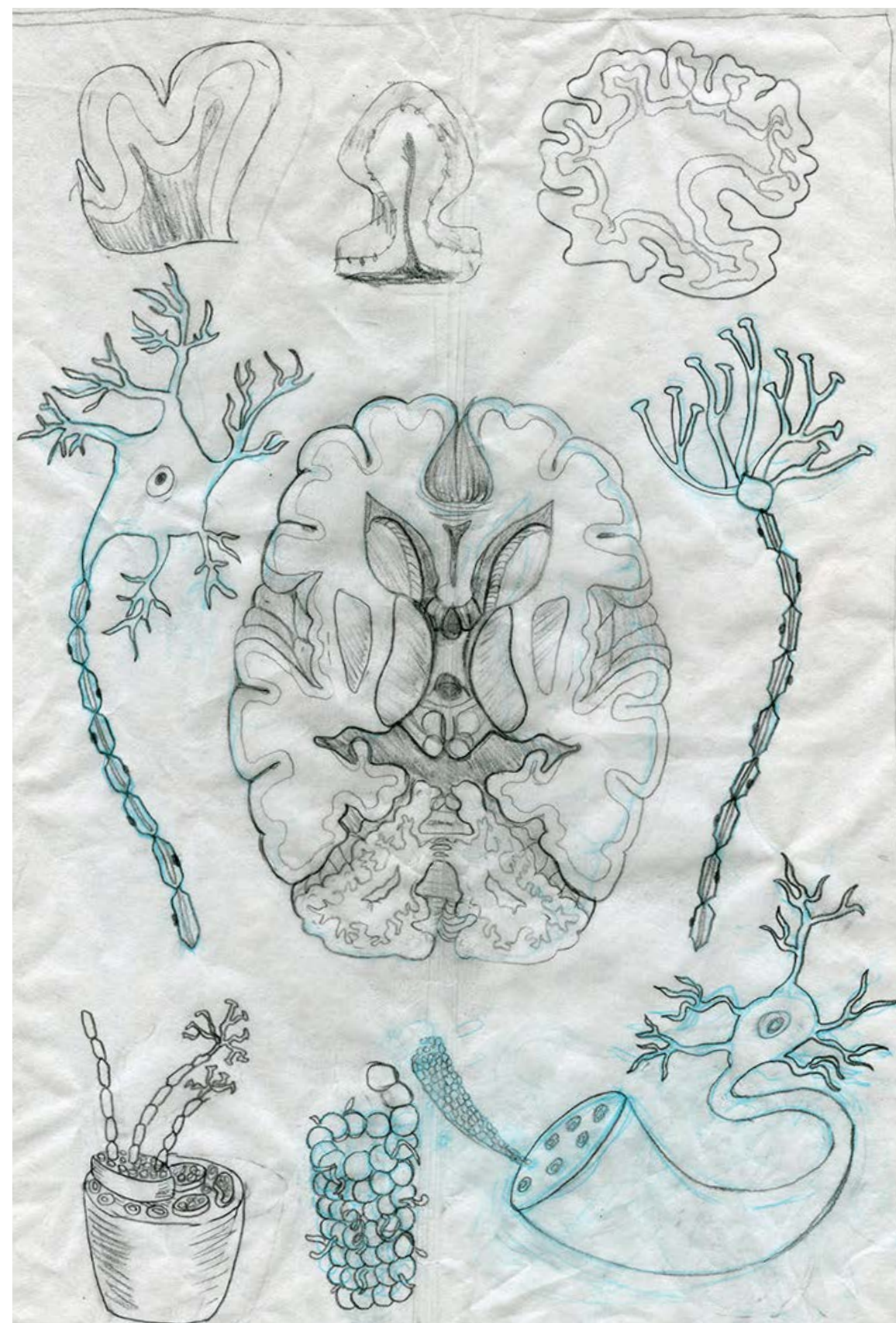
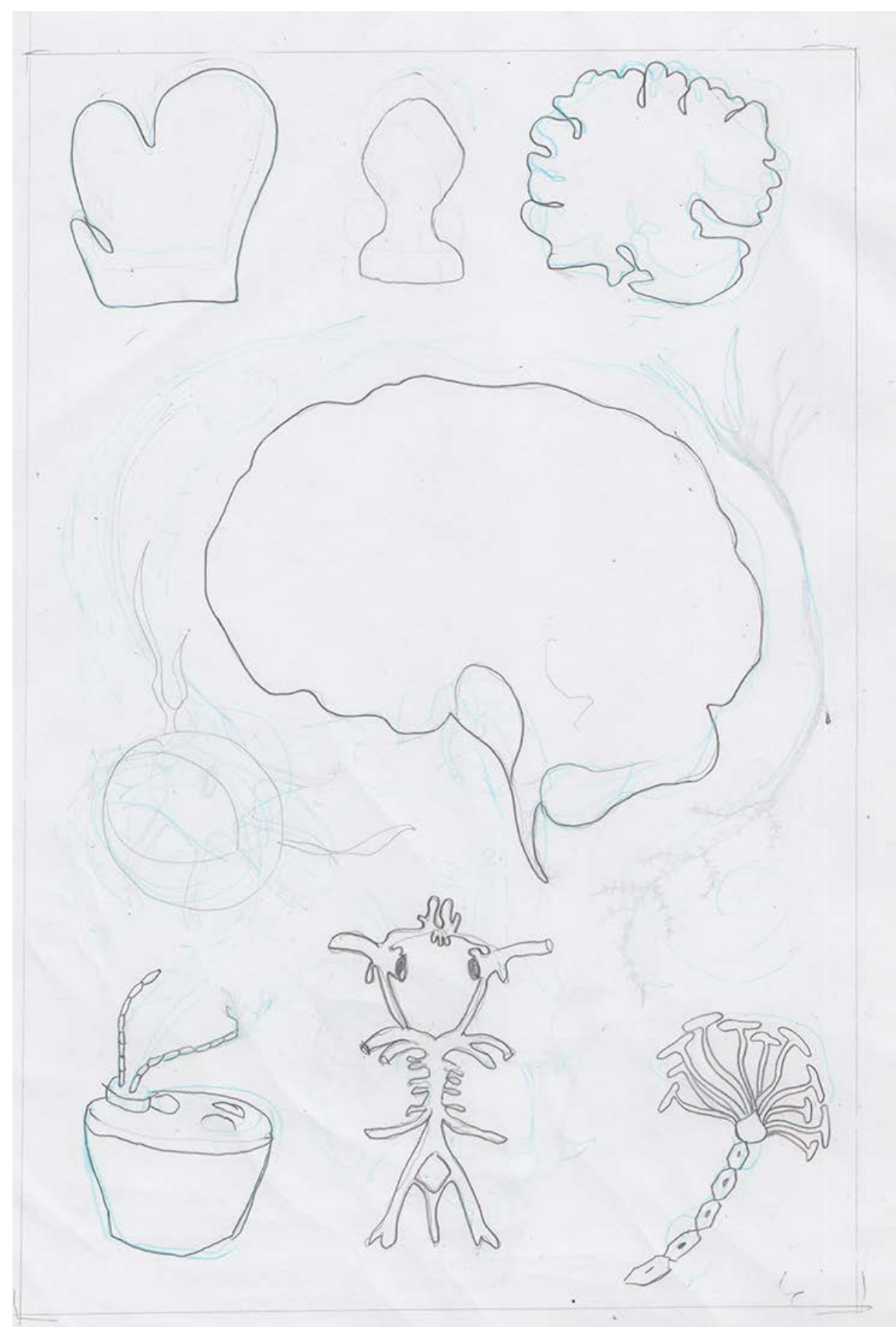
KUN SOMMITTELUN PERIAATTEET olivat selkiytyneet, oli viimein muodostunut tarkempi kokonaiskuva siitä mitä olen tekemässä. Kokonaiskuvan luominen ennen varsinaisen piirtämisen aloittamista on minun työskentelytapani erityispiirre. Lähestyn kuvituksia analyyttisesti ja haluan aloittaa työskentelyn suuresta mittakaavasta edeten vasta sen jälkeen pienempiin osiin.

KUVA 17 Hermon kerrokset. (Endoneurium: Location, Structure, and Function 2015.)

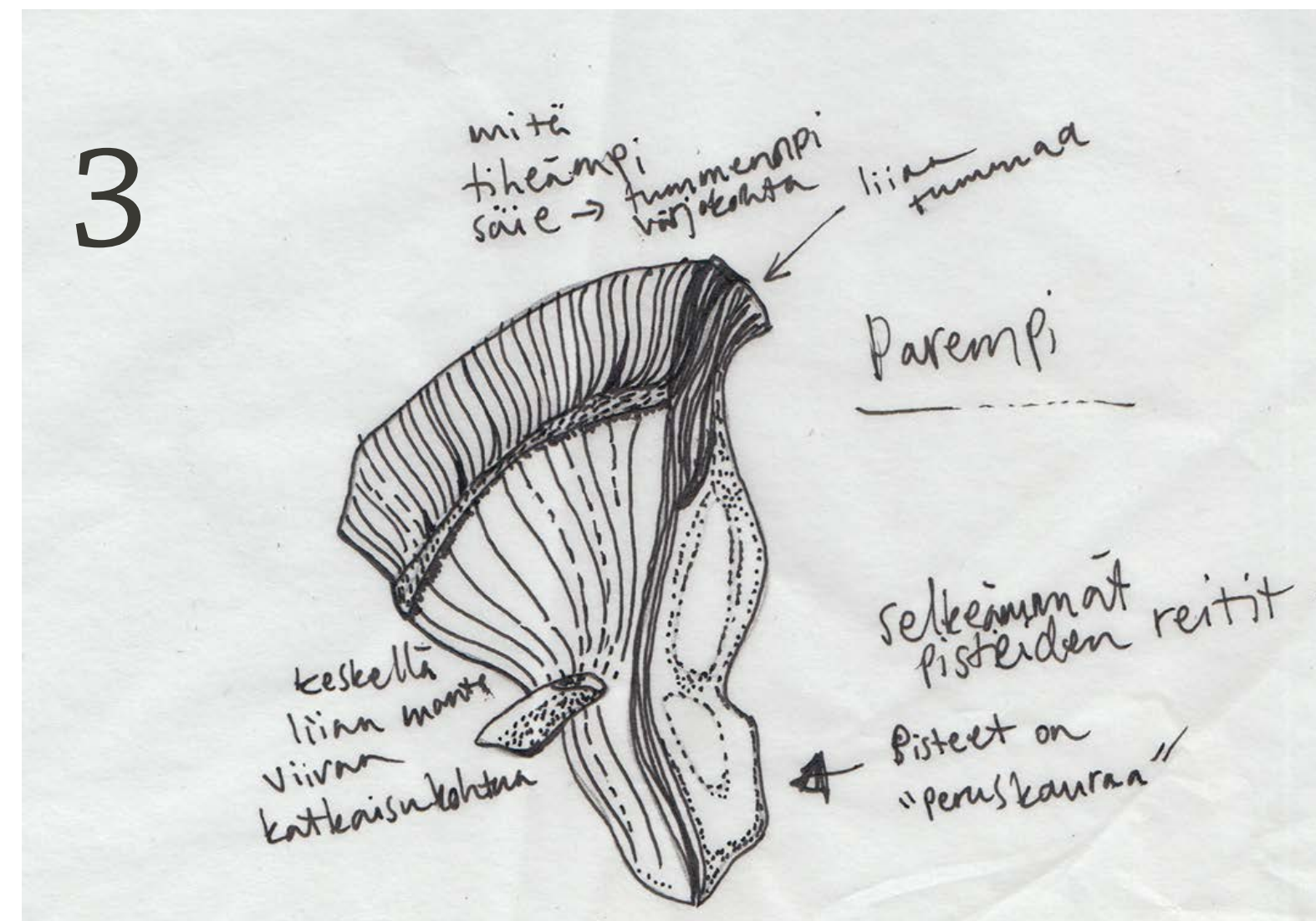
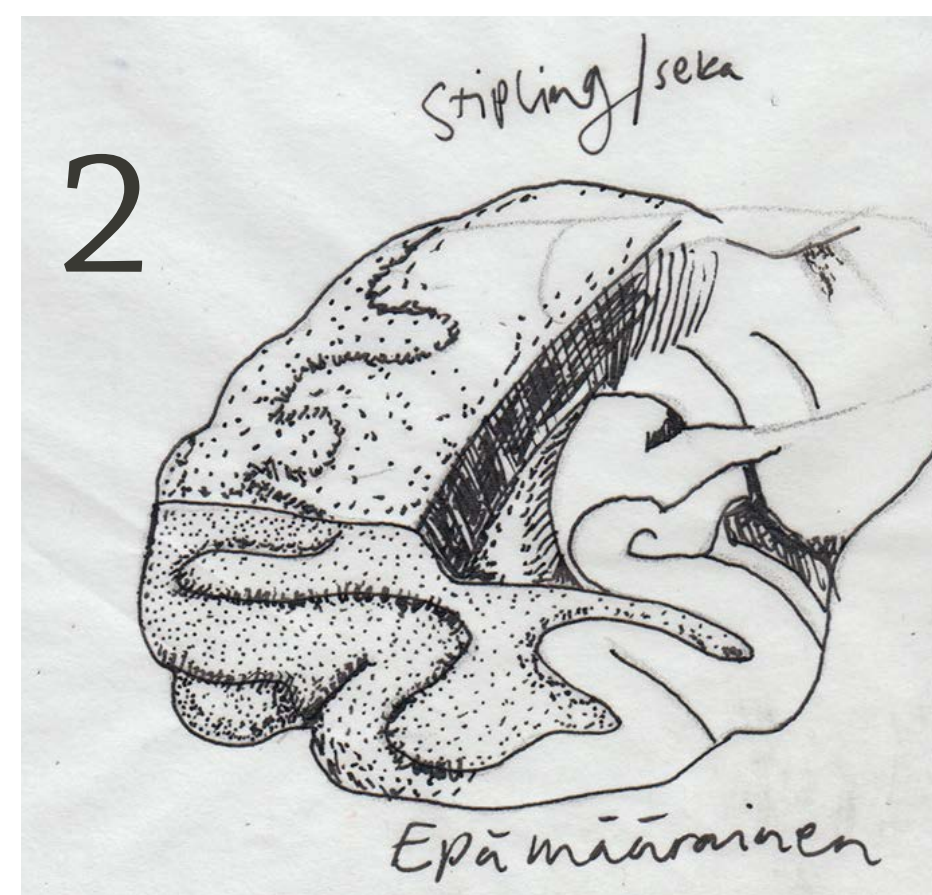
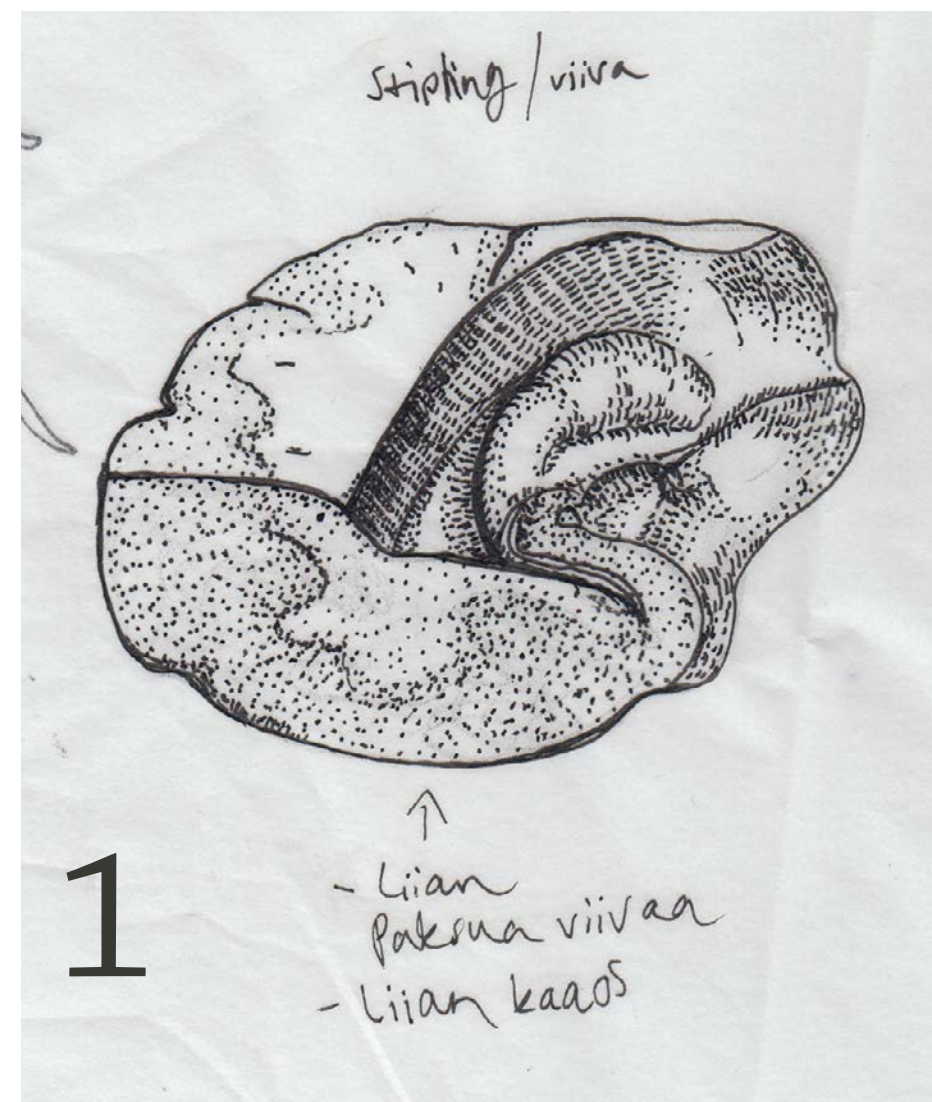
Usein tarvitsin kuvitettavien osien piirtämiseen lähdemateriaaliksi jo olemassa olevia kuvia. Näin oli erityisesti poikkeileikkauskaavioiden kohdalla, joihin halusin sisällyttää todenmukaista tietoa. Omaa tulkintaa aiheesta toi piirustuksen tyylittely. Jälkikäteen ajateltuna toivoisin, että voisin tyylitellä oheista kuvaa rajummin. Saatan palata kuvitussarjan valmistuessa takaisin Oinas -kuvituksen joihinkin elementteihin ja jopa piirtää ne uudelleen. Oinas kärsii ensimmäisen kuvituksen roolissa kankeudesta, Skorpionin kohdalla piirsin ja tulkitsin aiheita jo vapautuneemmin.

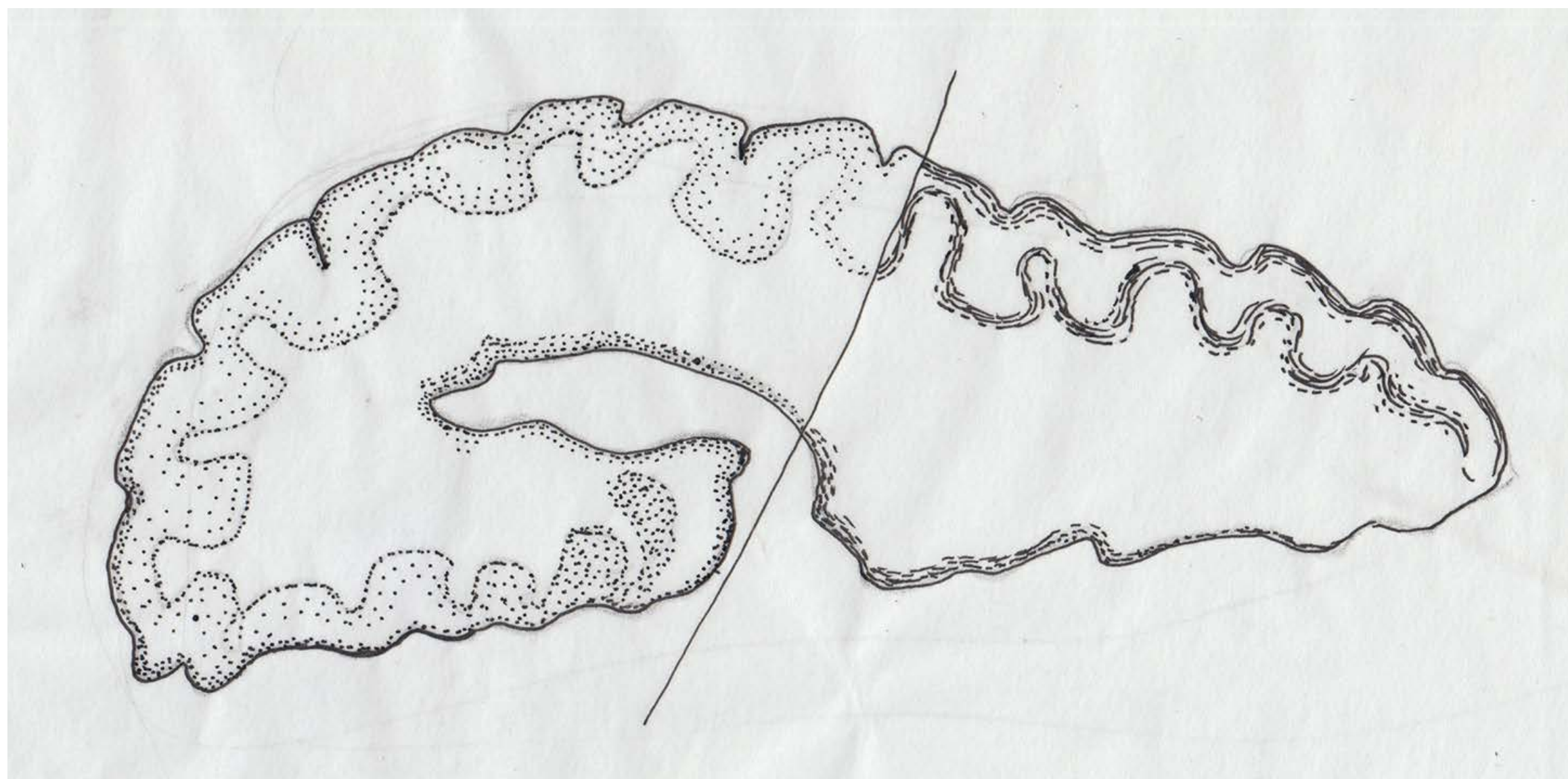
Lopulliseen Oinas-kuvitukseen valikoitui aivojen läpileikkauskuva, jonka ympärillä on neuronin kaksi erilaista päätä, pienemmät läpileikkauskuvat kolmesta eri kohdasta aivoja sekä kaaviokuvat hermon rakenteesta ja neuronista. Luonnostelin kuvaelementit skis-sipaperille käyttäen apuna mallikuvia. Toisinaan käytin läpipiirtoa tai mallista piirtämistä apuvälineenä, jokin elementit rakensin ilman mallikuvaa. Yksittäisten kuvaelementtien ideat syntyivät mallikuvien pohjalta, mutta stilisoin niitä ja muutin yksityiskohtia, etten tullut jo kopioineeksi olemassa olevaa sellaisenaan.

Kuvituksissa käyttämäni välineet olivat 0.5-teräinen tussipiirrin, valkoinen Molotow-markerkynä, lyijytätekynä ja A4-kokoinen sileäpintainen bristolpaperi. Kuvien kokoamiseen ja värittämiseen käytin Adobe Photoshopia.

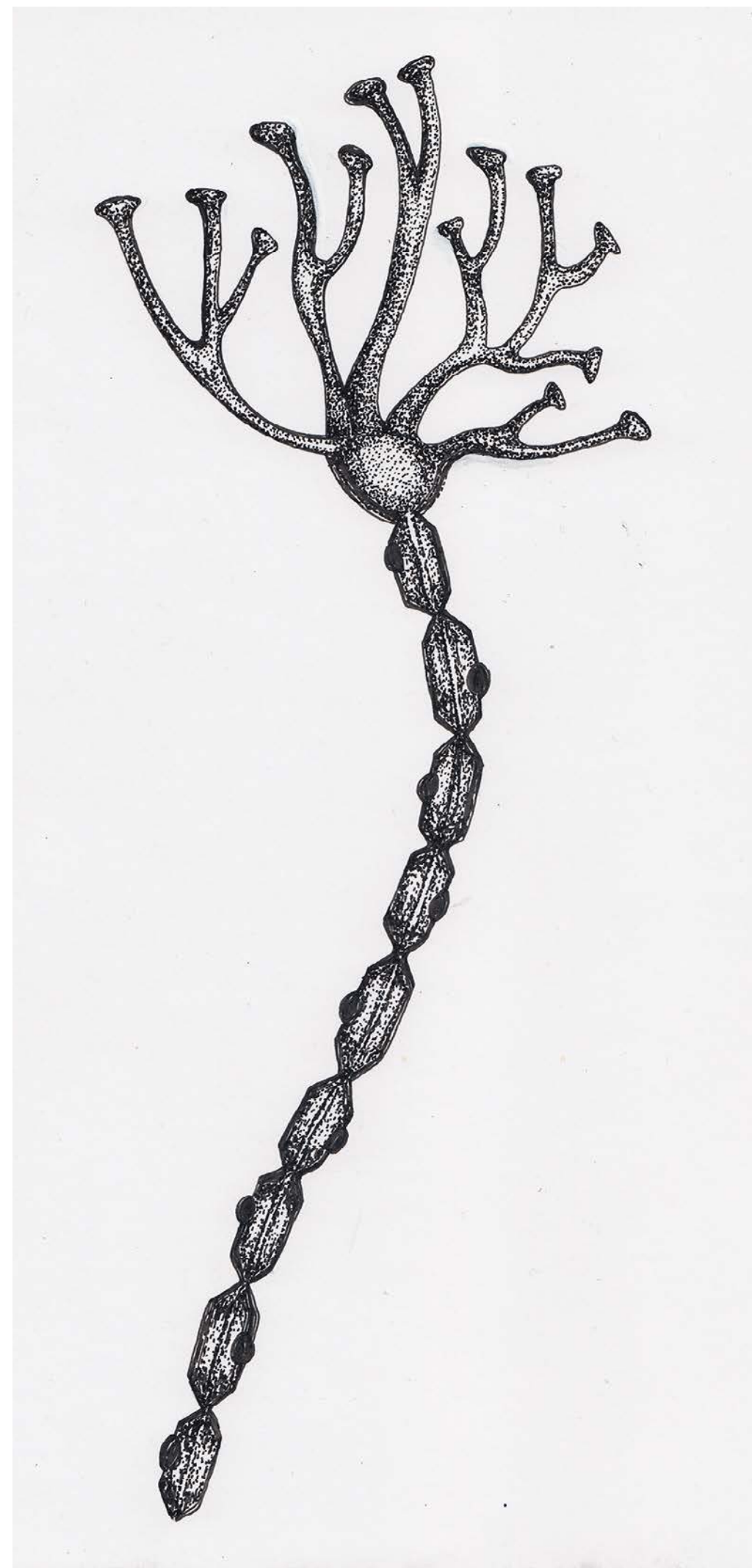
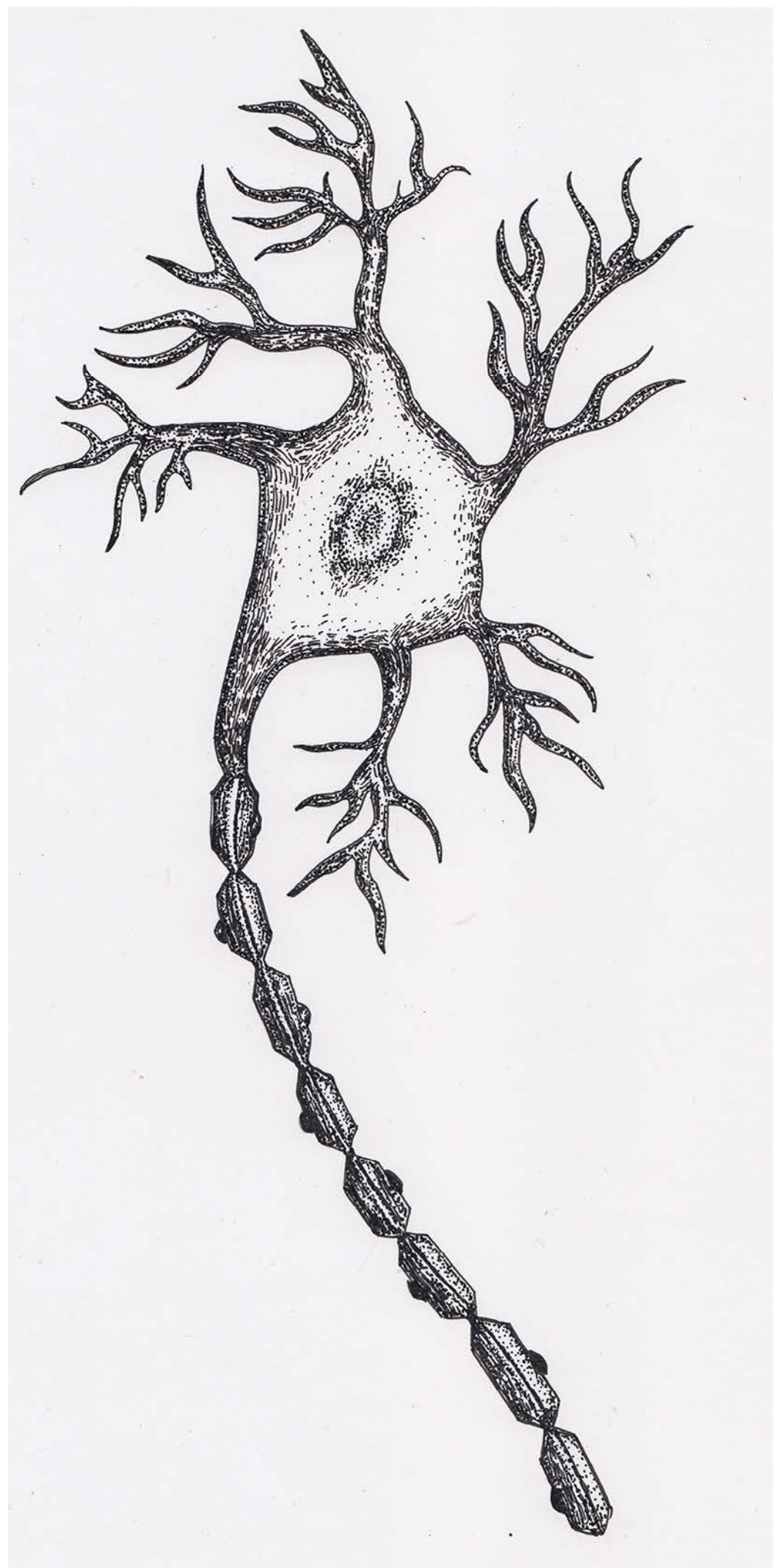

Oikeanlaisen kuvan elävöitysmenetelmän löytämiseksi kokeilin erilaisia stippling-tekniikoita skissipaperille. Kuvassa 1 kokeilin pistevarjostuksen ja tasarytmisten viivojen yhdistelmää. Kuvassa 2 taas pisteitä ja viivaa täysin toisiinsa sekoittuen ja muodostaen ristivarjostusta. Kuvassa 3 pisteet seuraavat selkeämpiä reittejä kuin aiemmin ja viivat menevät kappaleen muotojen mukaisesti ristivarjostuksen sijaan. Stipplingiä eli pistevarjostusta on käytetty lääketieteellisissä kuvituksissa erityisesti 1800-luvulla.

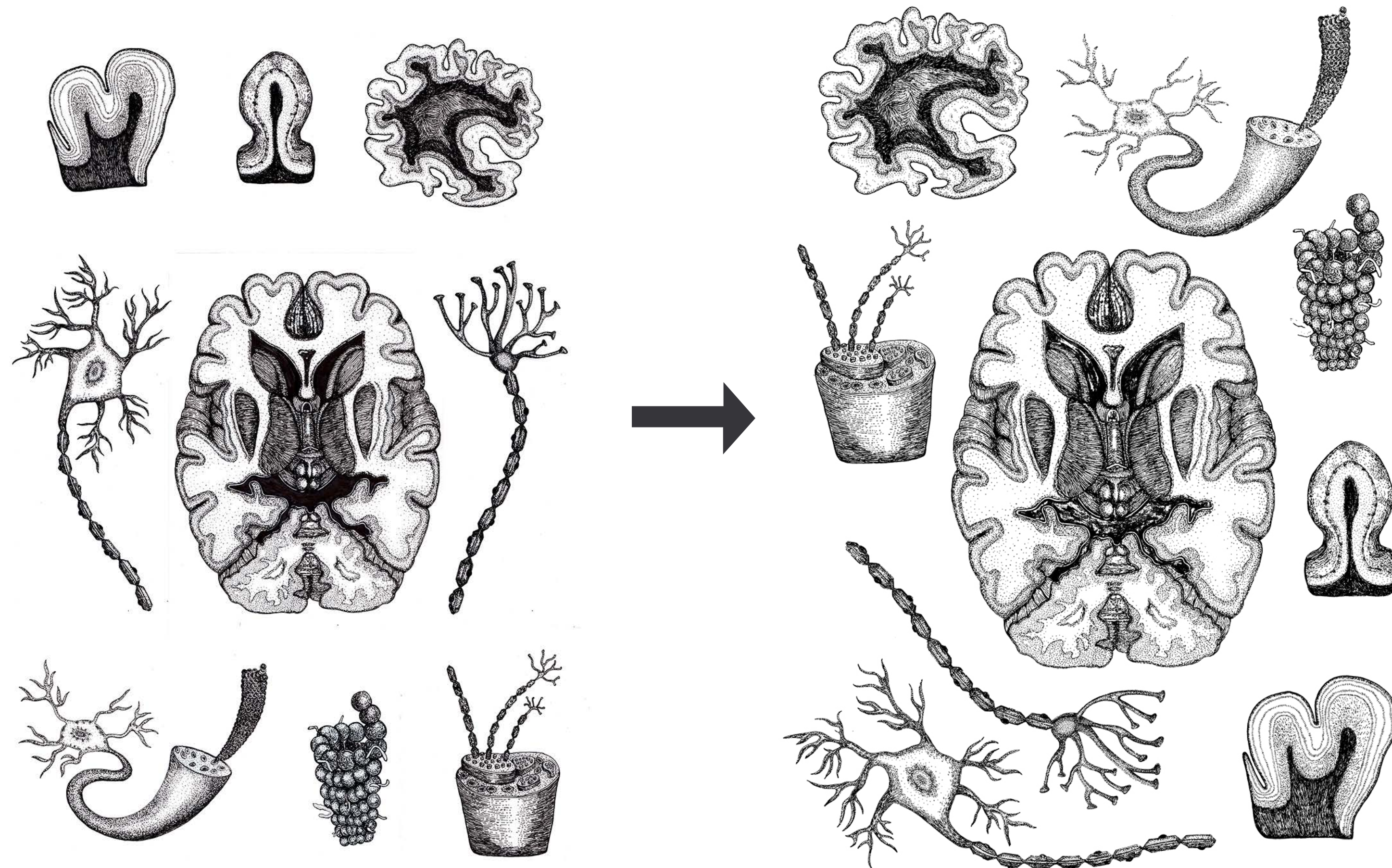

Otin piirustusten periaatteeksi selkeän ääriviivan ja päätin, että kuvituksen elävöityksen tulee tapahtua pääasiallisesti pisteitä ja yhdensuuntaisia viivoja käyttämällä. Tästä voi poiketa jos samassa kuvaelementissä on useita erilaisia tekstuureja jotka pitää erotella toisistaan selkeästi. Pisteillä ja viivoilla tulee olla selkeät pääreitit, joita ne kulkevat objektissa, mutta jotta kuvitukseen tulee yksilöllinen kädenjälki, pisteiden koot ja viivojen pituudet voivat vaihdella.

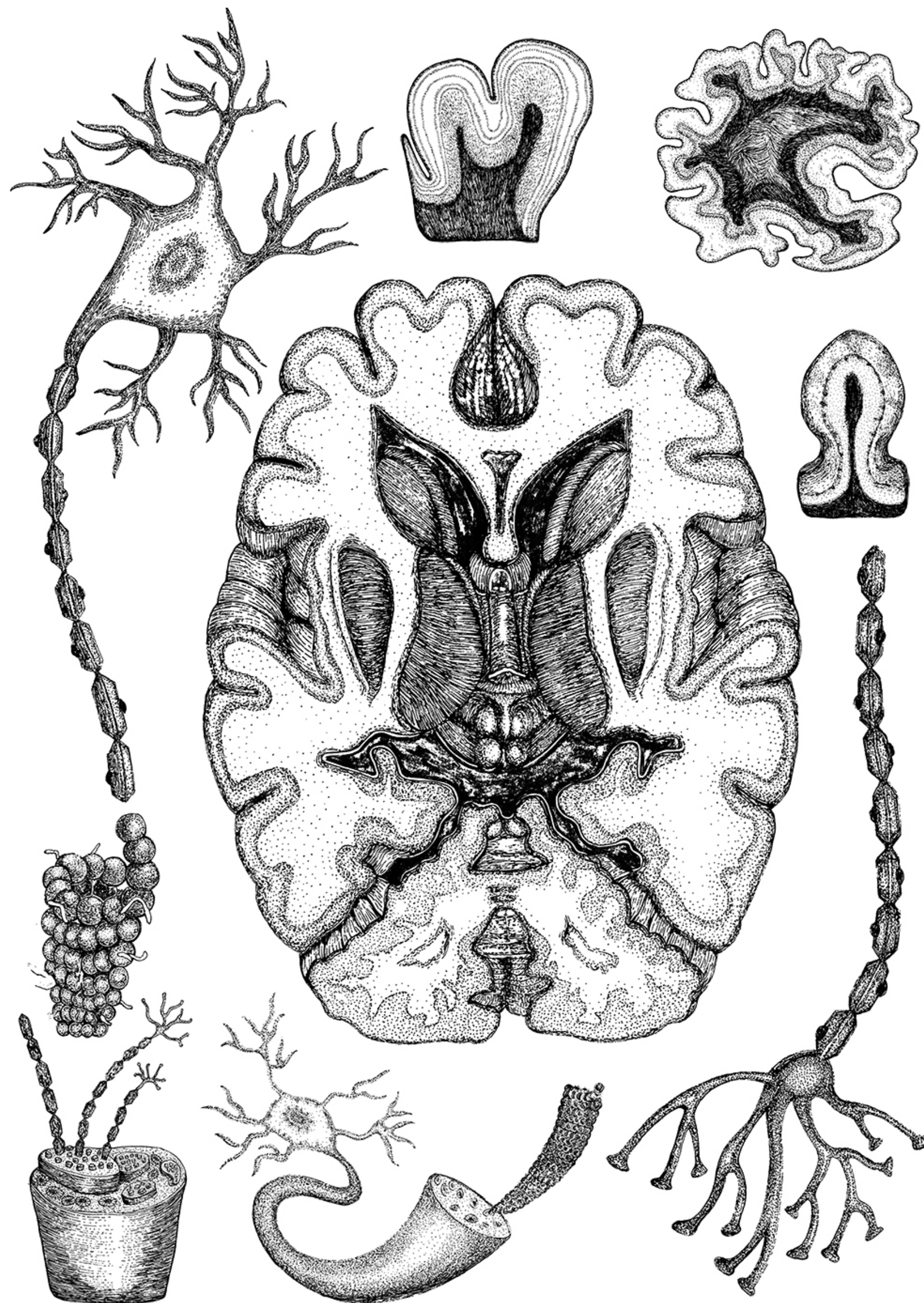
Tässä vaiheessa huolena oli, että jäljestä tulee epämääräistä ja sotkuista, mutta asia korjautui kun päätin tehdä yksittäiset elementit huomattavasti isompaan kokoon. Myös paperivallinnalla oli merkitystä tussin jäljen kannalta, bristolpaperilla tussia oli helpompi hallita kuin skissipaperilla.

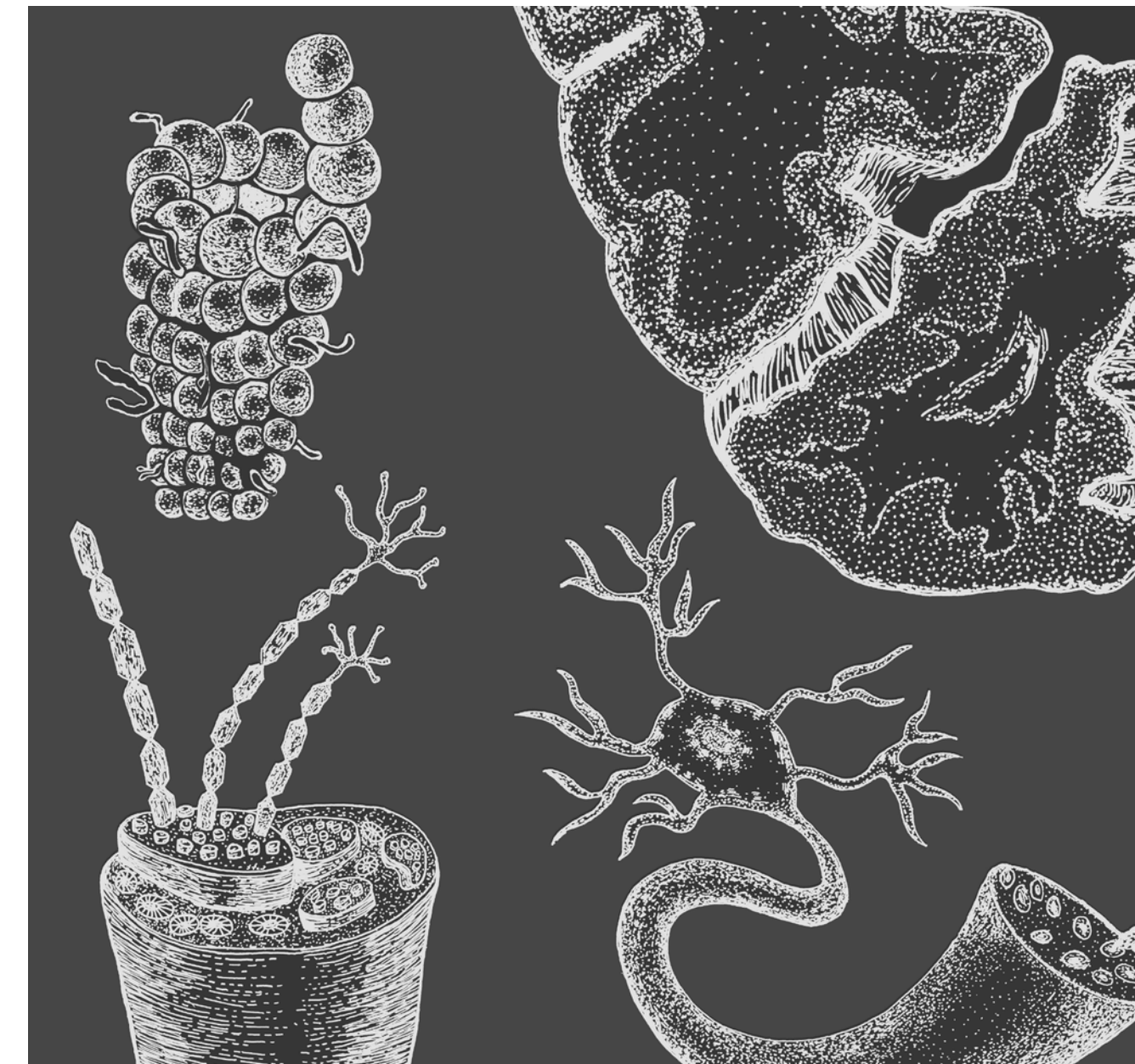
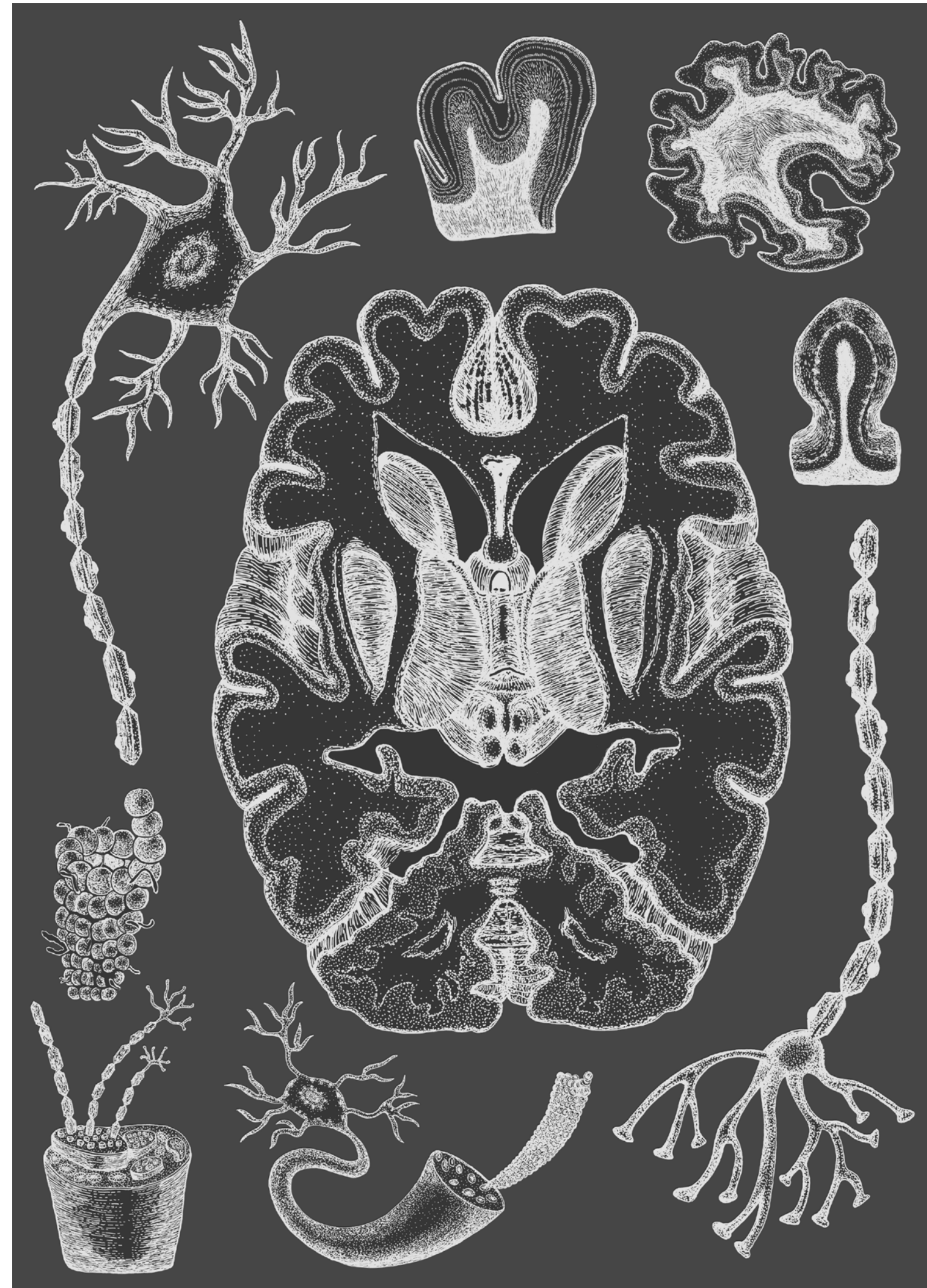
Ensimmäisenä kuvaelementeistä valmistuivat neuronin palaset. Originaalien korkeus on lähellä A4-kokoa. Havaitsin tämän hyväksi kooksi työstää kuvia valitsemallani tekniikalla. Olin tyytyväinen kuvien detaljitasoon ja siihen, että pienennetyssä koossa (n. B5) kuvissa näkyi valojen ja varjojen vaihtelua ja isossa koossa pisteiden ja viivojen kulkulinjat olivat näkyvillä ja tekivät kuvista kiinnostavat.

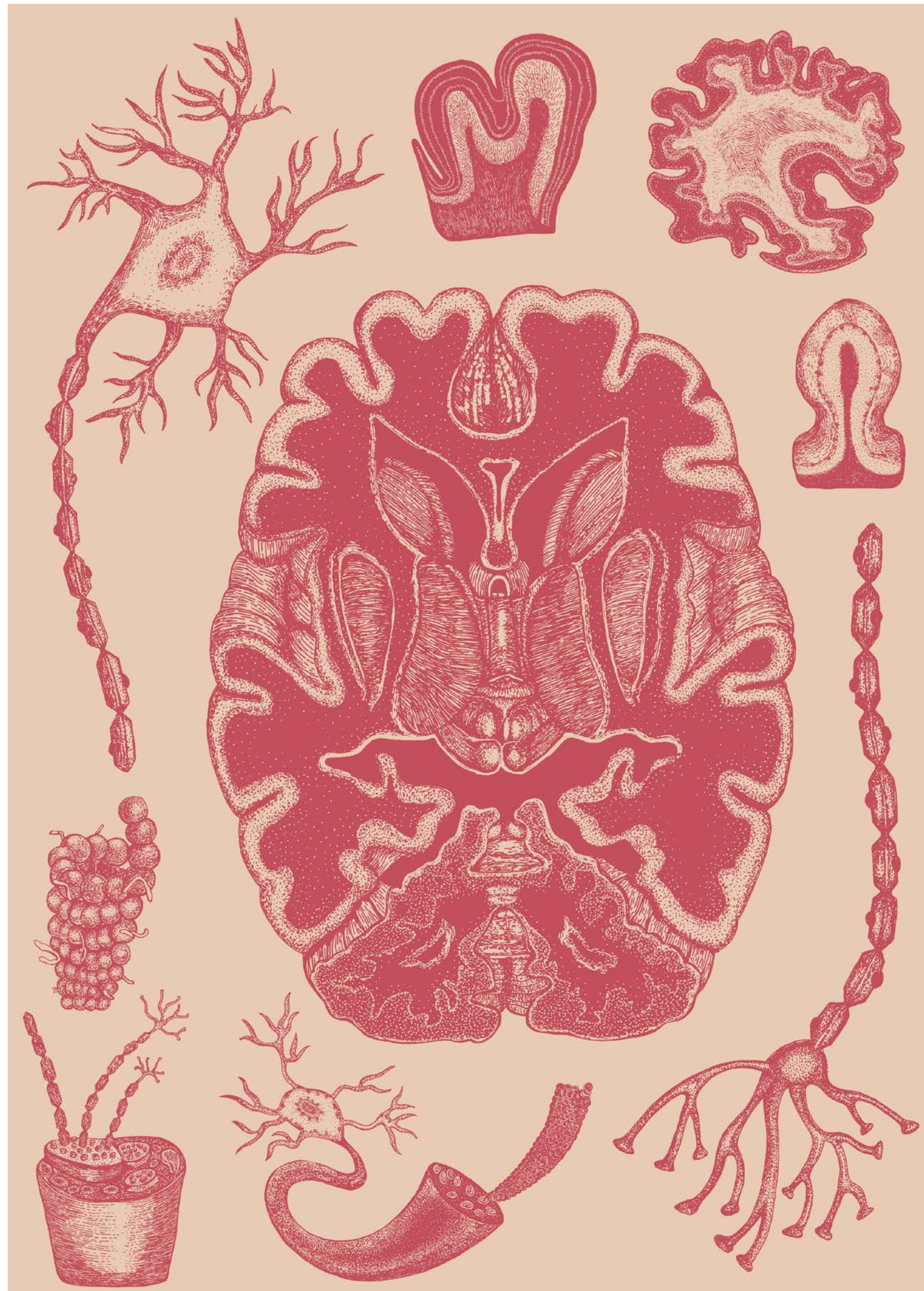
Skannattuani kaikki kuvaelementit asettelin ne kuva-alalle aiemmin päättämäni asetelmaan. Vaikutelma oli mielestäni valju, mutta olin vastahakoinen muuttamaan mitään. Kuultuani opiskelutoverini mielipiteen kuvasta, ymmärsin, etteivät elementit kommunikoi keskenään eikä kuvassa ole muutakaan narratiivisuutta. Tämä oli kullan arvoinen palaute, sillä se laittoi minut kokeilemaan eri lähestymistapaa. Kasvatin elementtien kokoeroja ja kokeilin uusia asetelmia.

Lopulliseksi sommitelmaksi valitsin sellaisen, joka täytti kuva-alan mukavasti ja jossa kuvaelementit muodostivat mielenkiintoisen rytmin. Seuraavaksi aloin miettiä värejä. Aloitan yleensä väritysprosessin harmaasävyversiosta, jossa saan kuvan kontrastivaihtelut kohdilleen. Kuvan pitää näyttää kiinnostavalta myös harmaasävyversiona. Lähdin tavoittelemaan yksinkertaista kahden tai kolmen värin värimaailmaa.

Kiinnostavuutta lisätäkseni päätin kääntää viivapiirrosten sävyn negatiiviksi joidenkin kuvaelementtien kohdalla ja värittää ne taustaa tummemmalla värillä nostaakseni niitä esiin taustasta enemmän.

Oinaan lopulliseen versioon tein muutoksia viivaan, jotta negatiiviksi käännetty viivapiirros toimisi paremmin kuvassa. Kumitin esimerkiksi aivokammioiden aukkoja auki niin, että ne näyttävät enemmän onkaloilta. Seuraavan kuvituksen (Skorpioni) kohdalla otin paremmin huomioon jo piirtovaiheessa sen, että aioin kääntää viivan värin negatiiviksi. Värikköisten versioiden lisäksi kuvista saa helposti mustavalkoiset versiot. Tällöin joitain umpinaisia alueita voidaan palauttaa alkuperäisen piirustuksen mukaiseksi jos kuva toimii näin paremmin mustavalkoisena.

Sommittelu horoskooppimerkin luonteenpiirteiden mukaan osoittautui haasteelliseksi, sillä kuvaelementit on ensisijaisesti saatava näyttämään hyvältä yhdessä. Pyrin kuitenkin tekemään Skorpioni -kuvituksesta enemmän tähtimerkin tunteellisuutta ja intohimoa kuvastavan, siinä missä Oinaan kohdalla sommitelma pyrki olemaan hyökkäävämpi ja johtajuutta kuvastava. Skorpioniin liitetty ruumiinosa on lisääntymiselimet, joten sommittelussa oli otettava huomioon kaksi erilaista elimistöä yhden pääelementin sijaan.

Skorpioni -kuvituksen prosessi eteni paljon nopeammin kuin edellinen kuvitus. Piirsin eri kuvaelementtejä aiempaa huomattavasti vapautuneemmin. Ymmärsin myös paremmin jättää alueita jo piirtovaiheessa kokonaan valkoiseksi jos halusin kyseisen kohdan tummaksi lopulliseen versioon sekä päin vastoin.

Värit

8

KUVITUSSARJAN VÄRIMAILMAA suunnitellessani pidin mielessäni kohderyhmän, jonka olin aiemmin valinnut. Aiempien kokemuksieni mukaan vanhempiin asiakkaisiin vetoavat mustavalkoisuus, mutta nuoremmat pitävät pehmeistä väreistä. Koska kuvitusten aihepiiri on lääketiede, halusin pitää väripaletit raikkaina. Raikkaudesta tulee mieleen hygienia ja muutenkin se sopii esimerkiksi pohjoismaiseen sisustusmakuun.

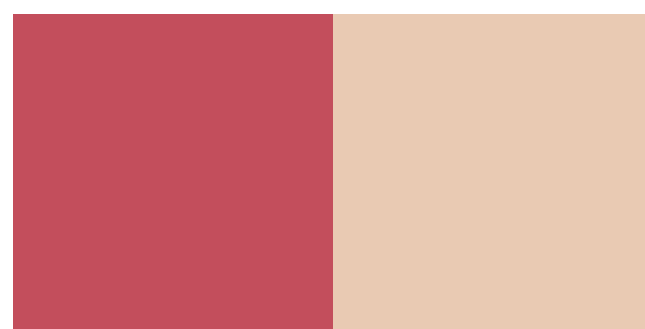

Aluksi harkitsin kirkasta värimaailmaa, jossa kontrasti olisi tärkeässä osassa. Lisäkontrastia antoi kuvaelementtien sisäisten viivojen värittäminen valkoiseksi. Tämä värimaailma oli suunnitelmissa mukana pitkään, mutta se alkoi jossain vaiheessa tuntua vaikealta toteuttaa printtinä. Lisäksi se tuntui kirkkaudessaan sopivammalta nuoremmalle kohderyhmälle kuin se ryhmä, jonka ajattelen kiinnostuvan kuvituksistani. Pidän itse kirkkaista karkkiväreistä, mutta olen usein huomannut, että olen oman ikäryhmäni kohdalla yleensä vähemmistössä sen suhteen. Tämän värimaailman hylkääminen ei kuitenkaan harmittanut, sillä lopullinen valinta poikkeaa tästä lähinnä värikylläisyydessään.

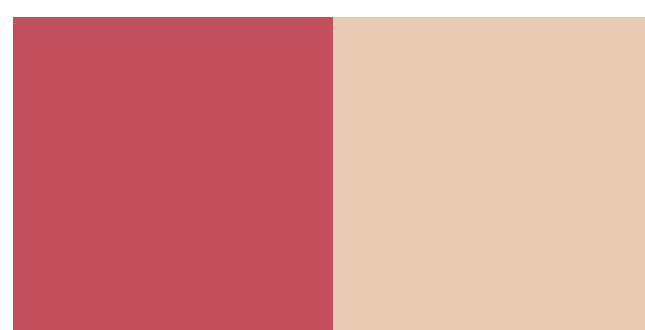

Lopulliseksi värimaailmaksi valitsin aiemman harkitsemani väripaletin, mutta huomattavasti alikylläisempänä. Jokaisen horoskooppielementin ryhmän kuvituksilla on oma värimaailmansa. Elementit ovat vasemmalta oikealle: Vesi, tuli, ilma, maa. Opinnäytetyön aikana valmistuivat Oinas ja Skorpioni, joten ilma- ja maaelementeistä ei vielä ole omaa esimerkkikuvitustaan.

Tulimerkit (Oinas, Leijona, Jousimies)

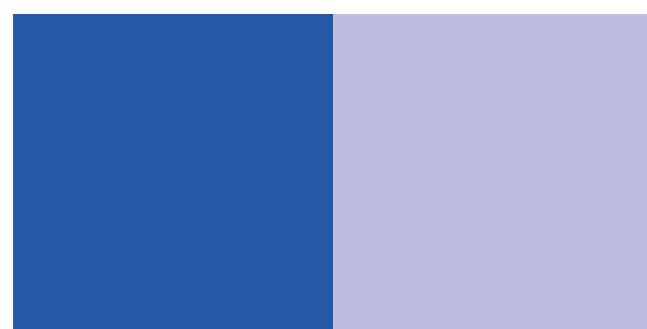

Pantone 200 U
Pantone 4685 U

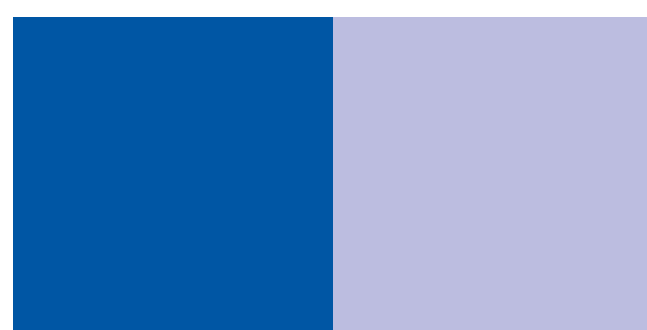

C=0 M=80 Y=40 K=20
C=0 M=20 Y=25 K=10

Ilmamerkit (Vesimies, Kaksonen, Vaaka)

Pantone 293 U
Pantone 7444 U

C=100 M=65 Y=0 K=0
C=30 M=25 Y=0 K=0

Maamerkit (Härkä, Neitsyt, Kauris)

Pantone 383 U
Pantone 7485 U

C=45 M=20 Y=90 K=15
C=20 M=0 Y=30 K=0

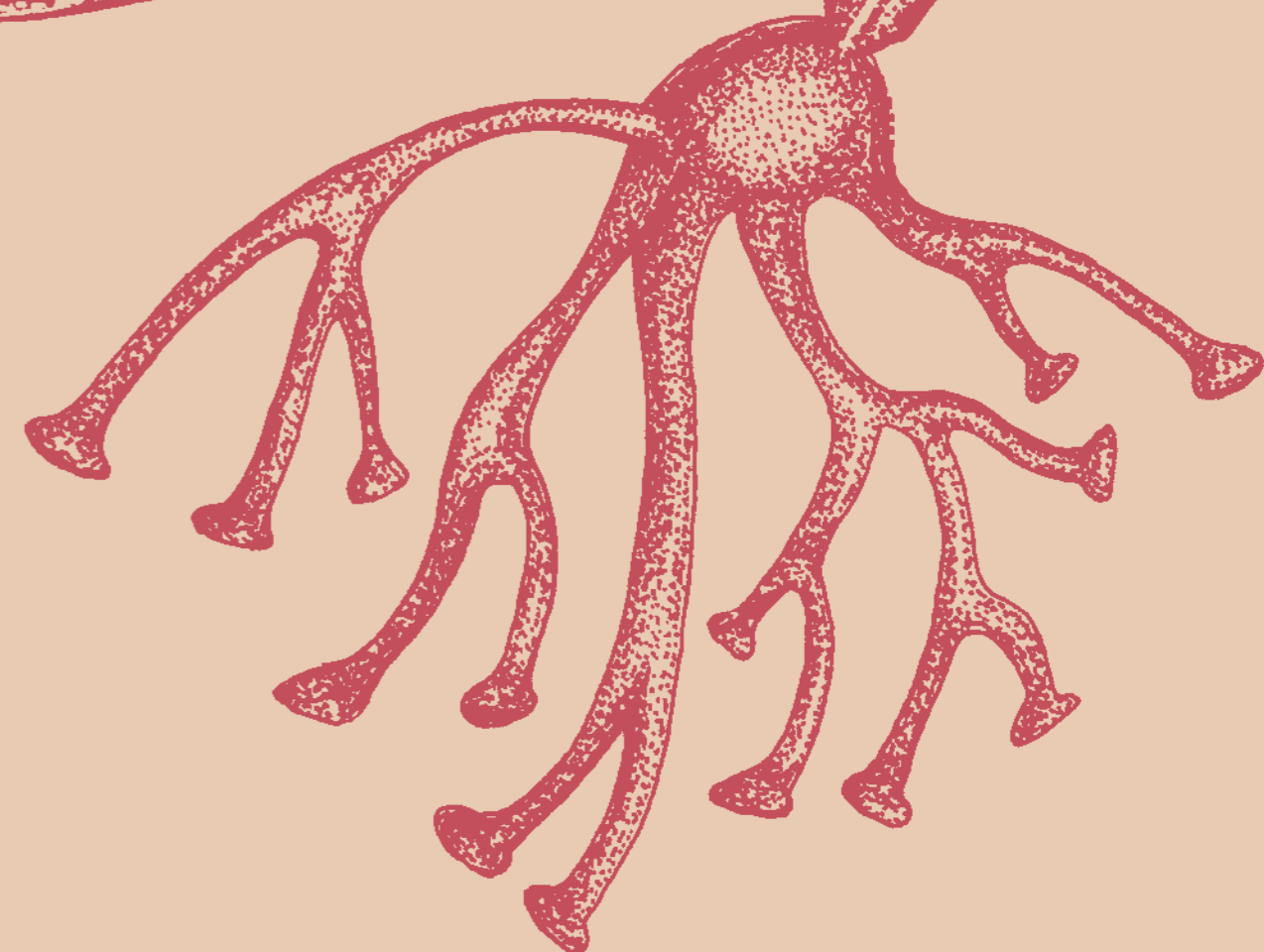
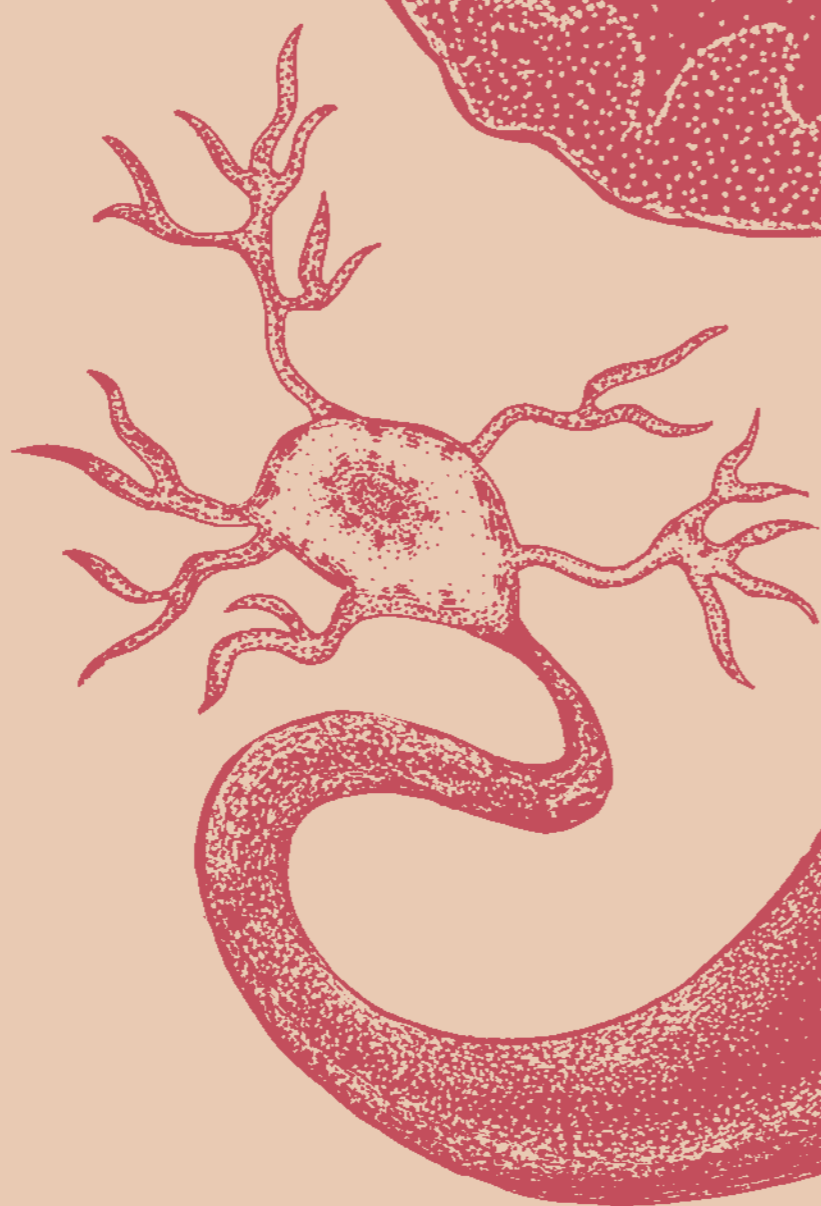
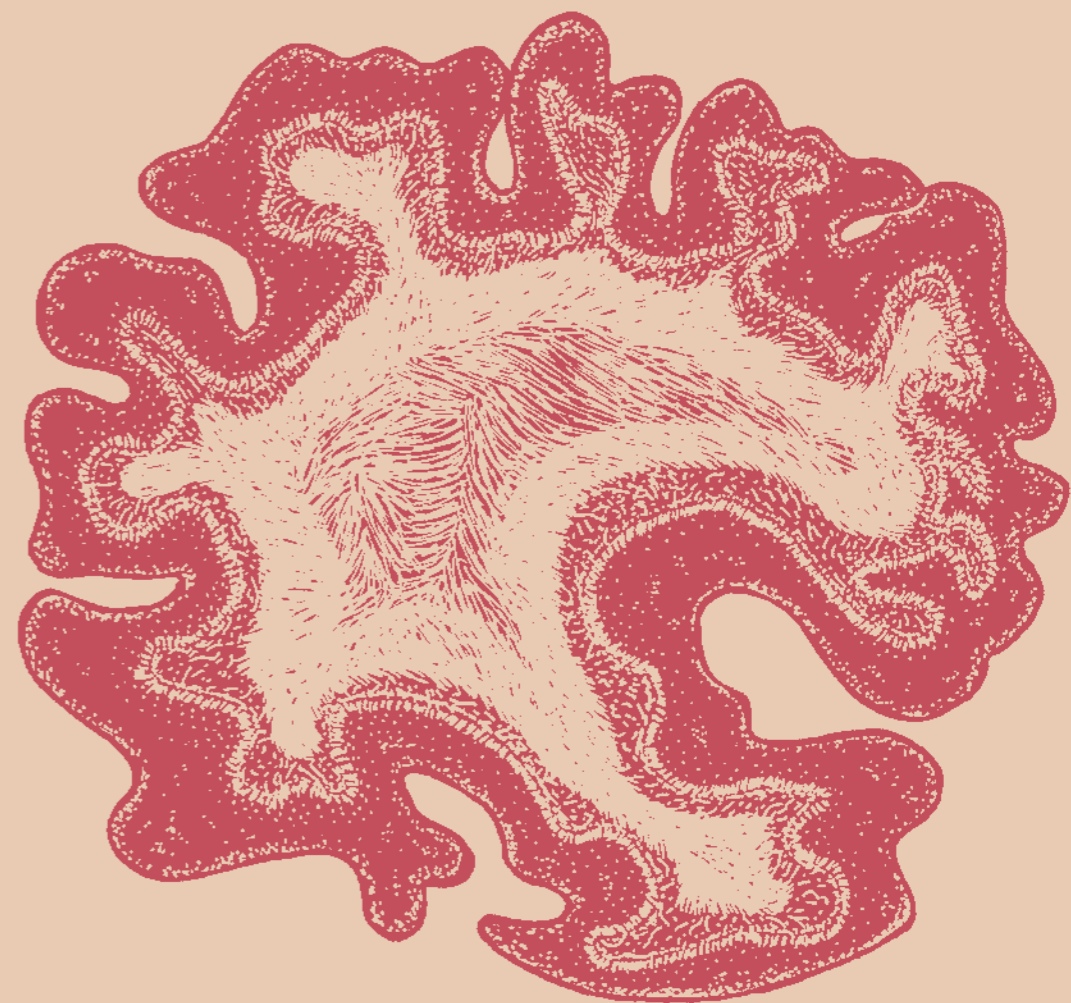
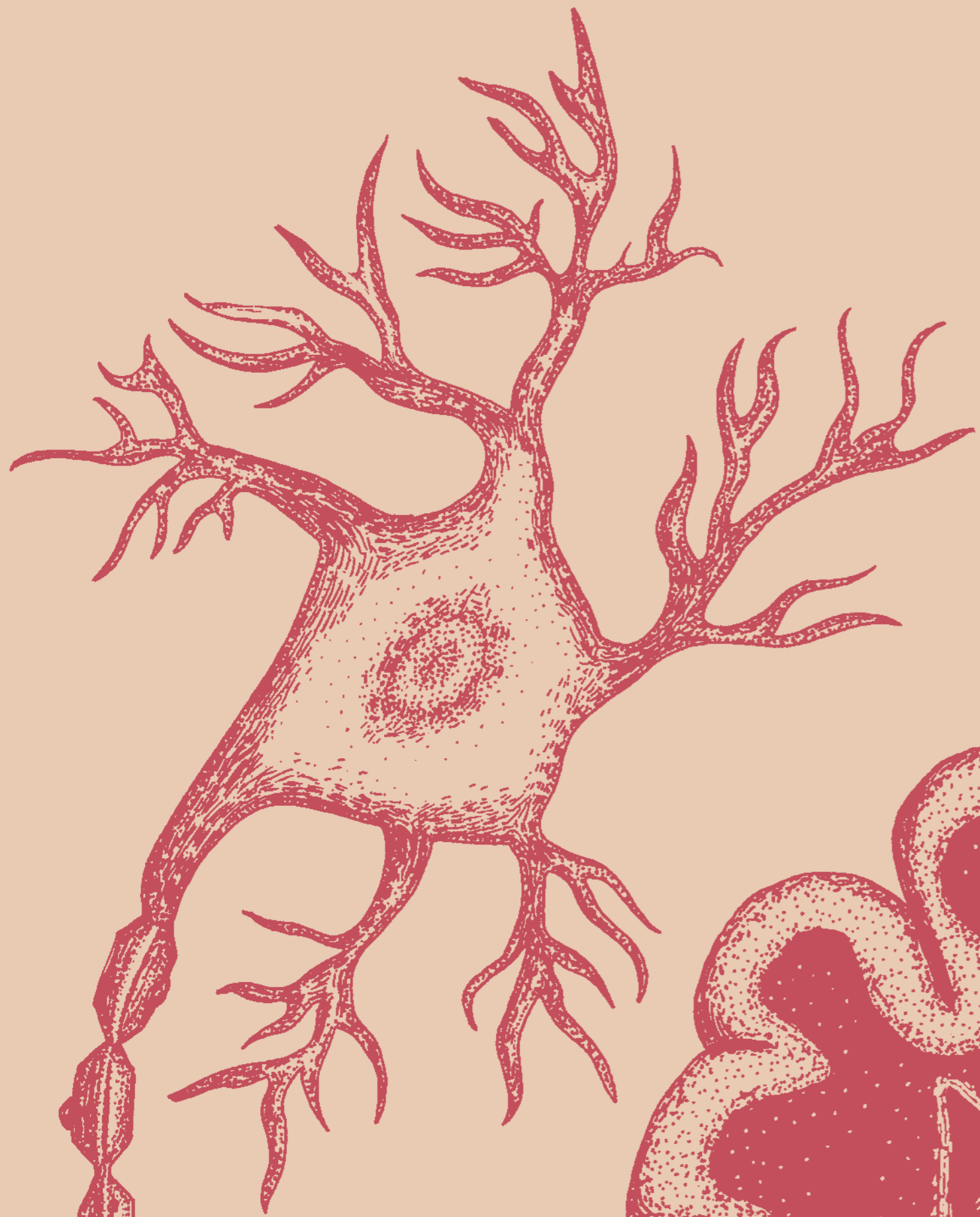
Vesimerkit (Rapu, Skorpioni, Kalat)

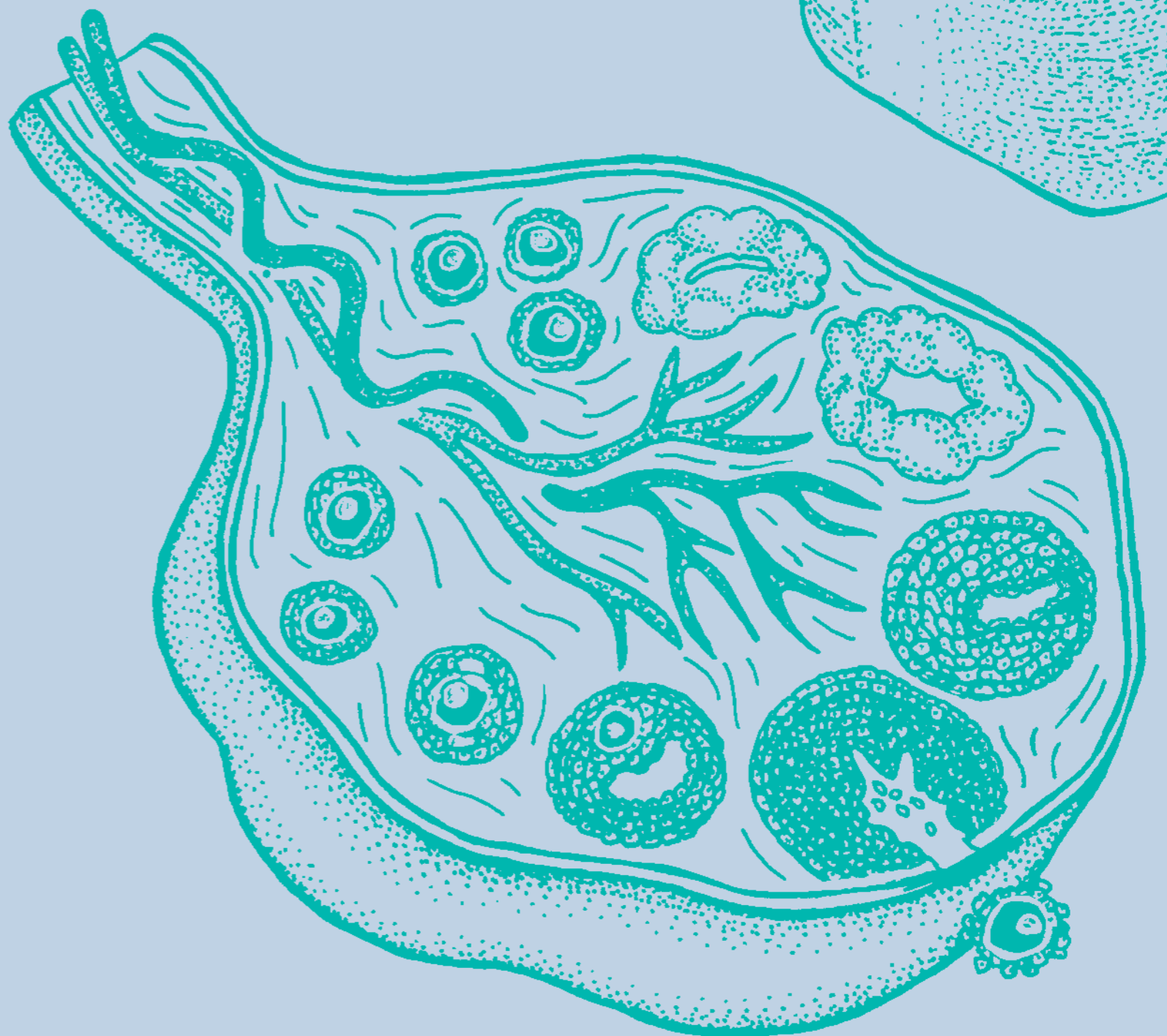
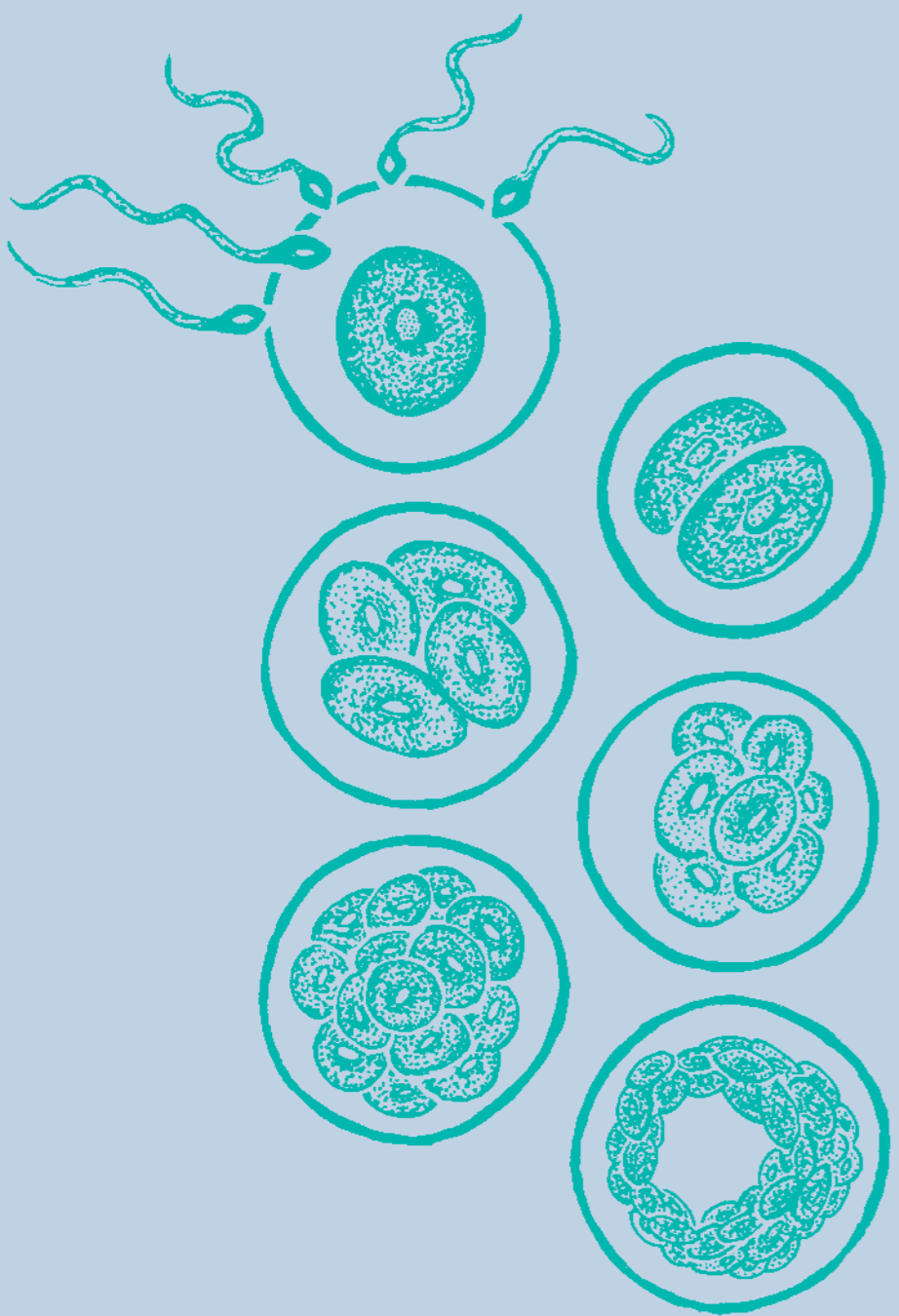
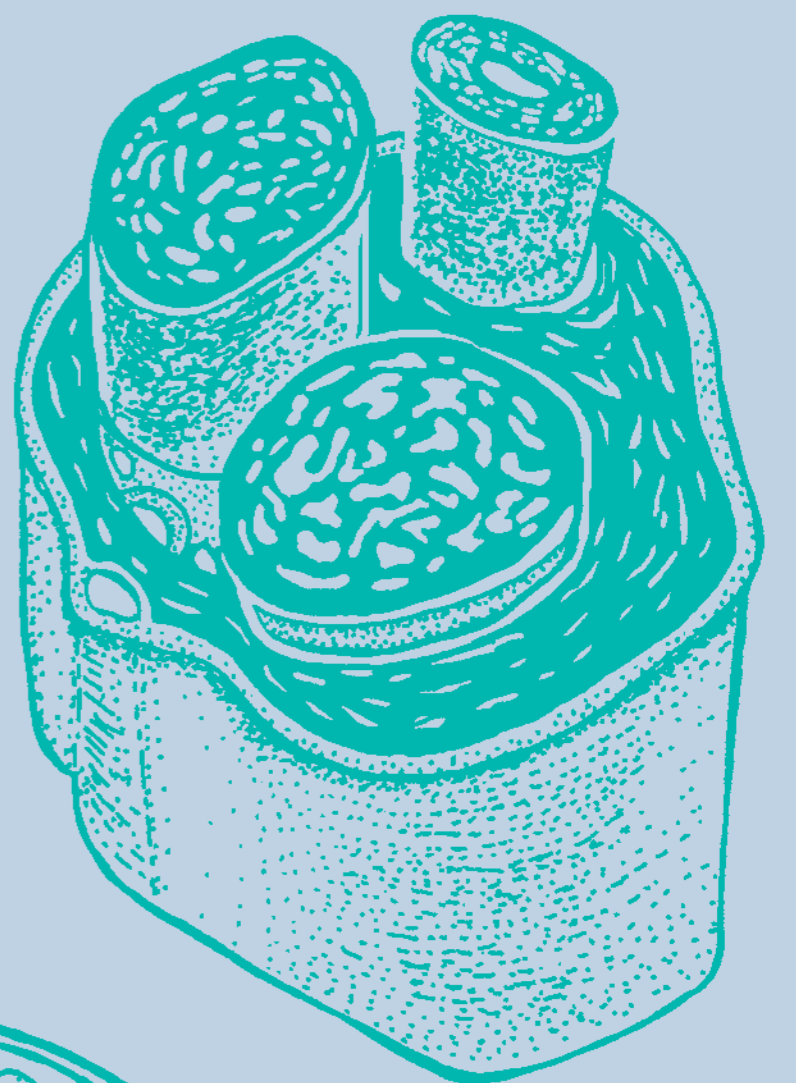
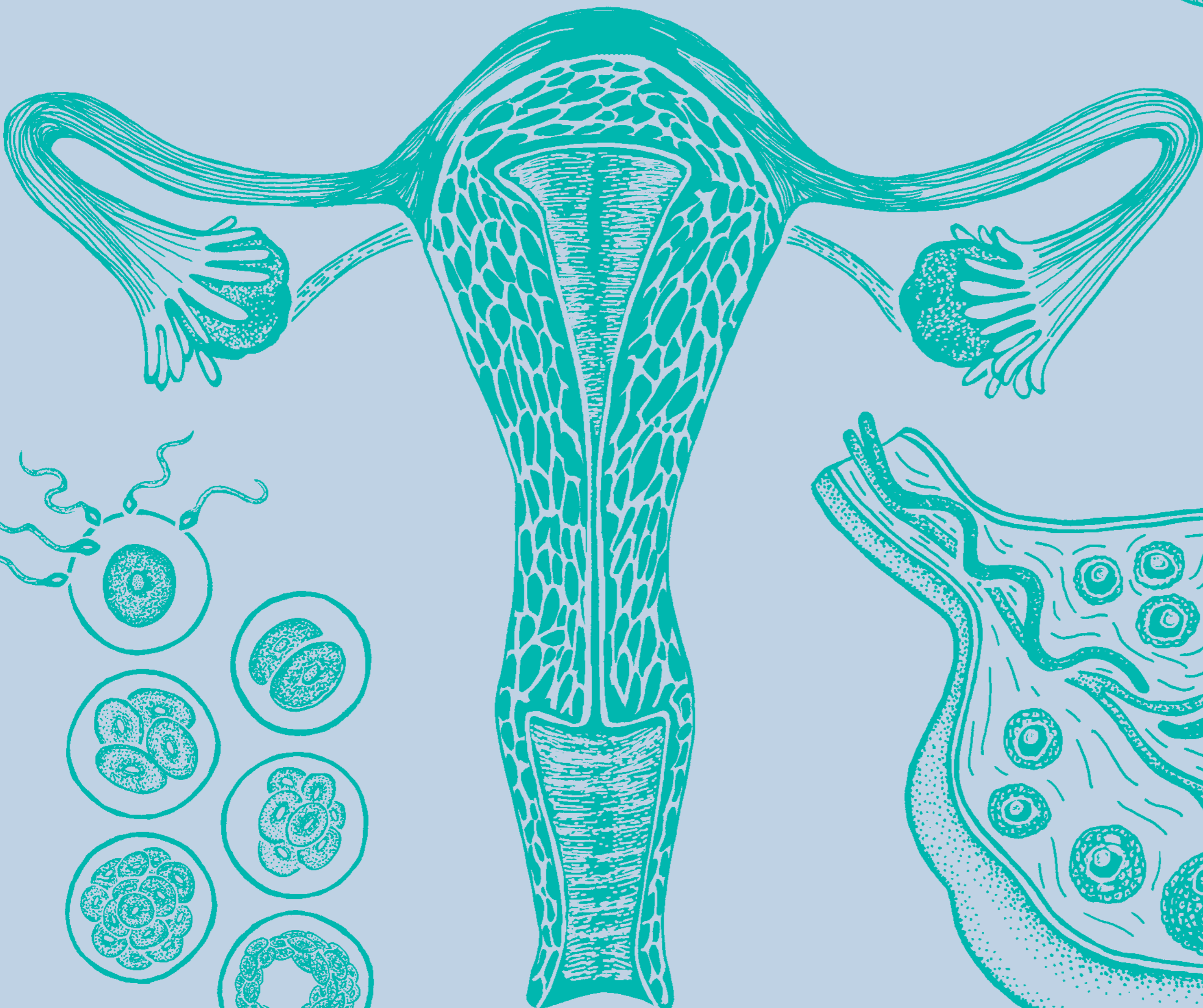
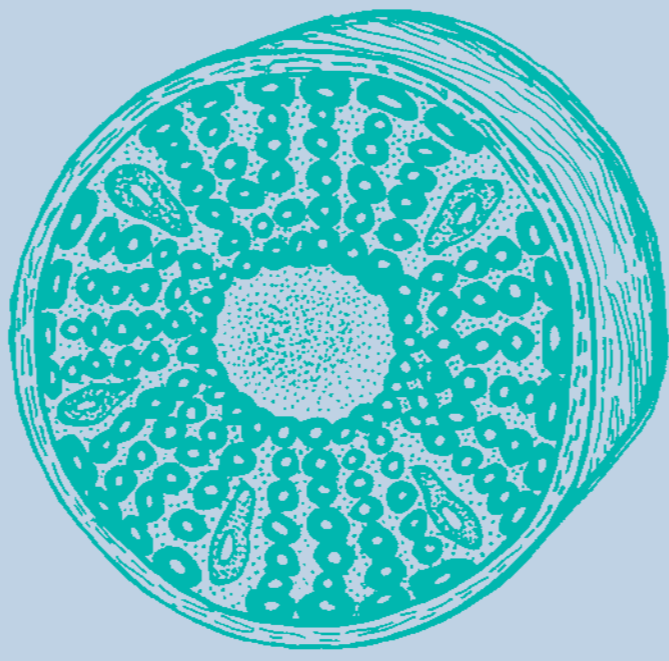
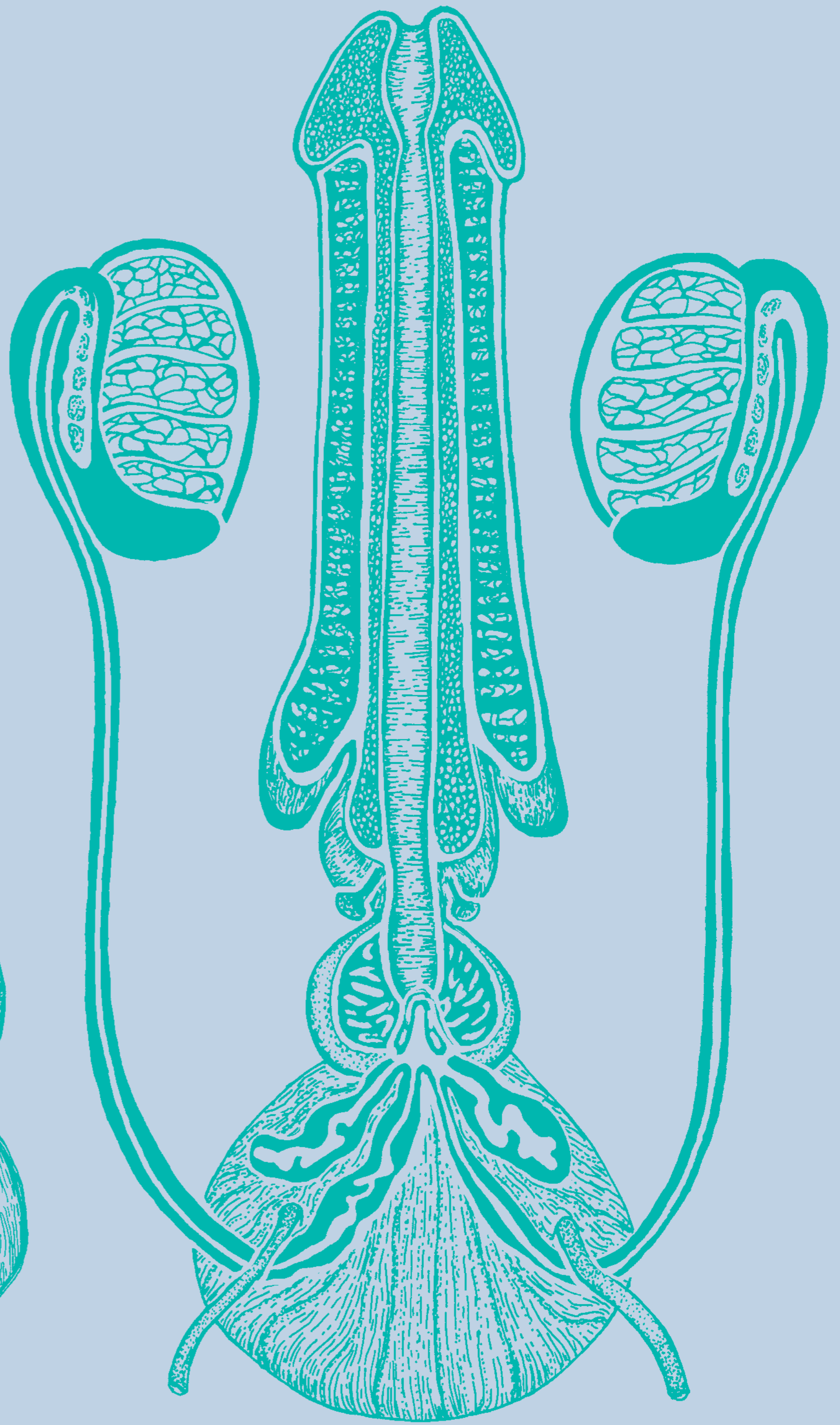
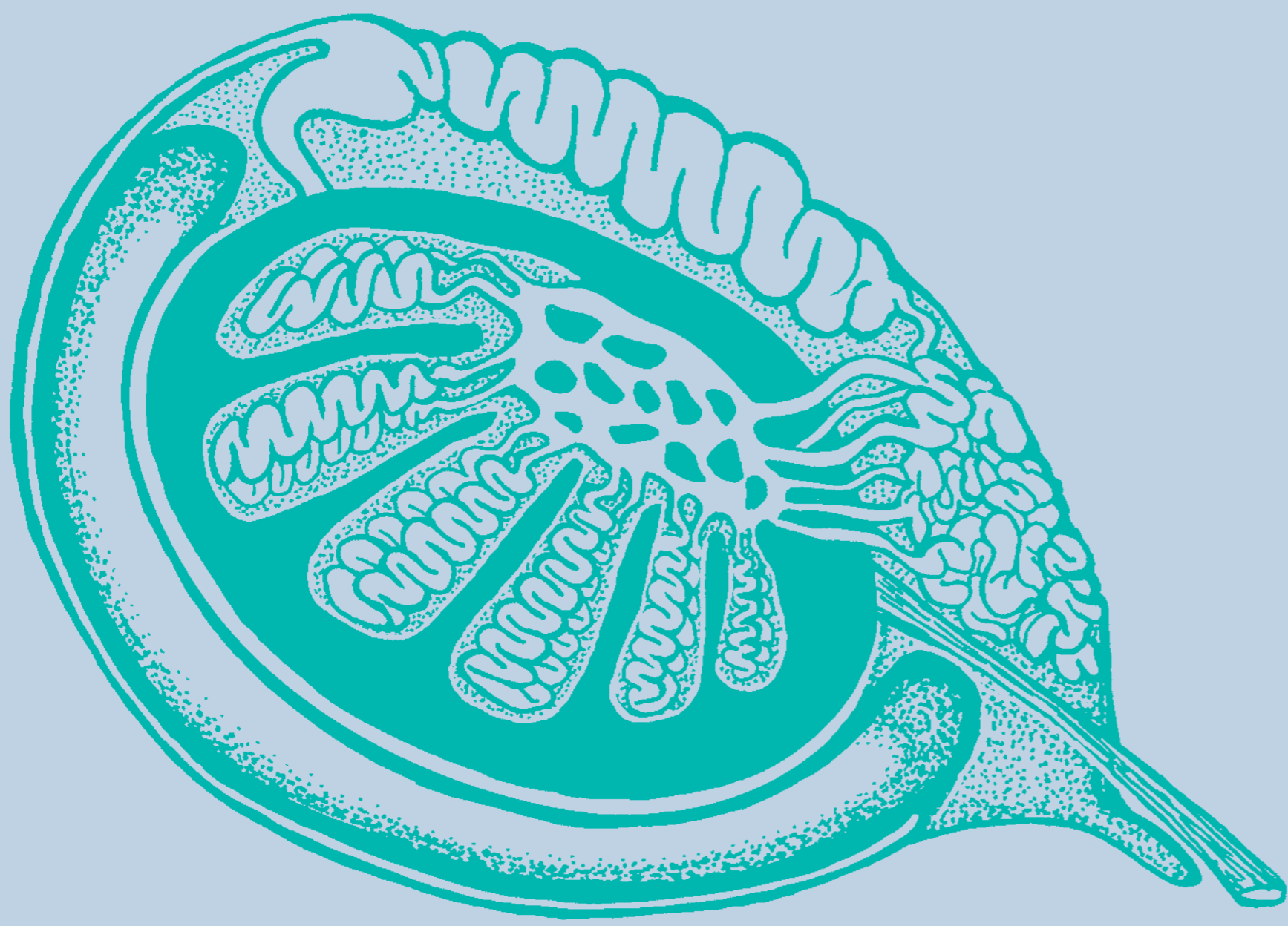

Pantone 3262 U
Pantone 643 U

C=70 M=0 Y=40 K=0
C=30 M=11 Y=5 K=0

Yhteenveto

OPINNÄYTETYÖPROSESSIN ALUSSA harkitsin nimeäväni opinnäytetyön ”Horoskoopit lääketieteellisen kuvittamisen tyyilajissa”. Tärkein ja toisaalta ilmiselvin prosessin aikana oppimani asia oli, että lääketieteellistä kuvittamista ei oikeastaan voi kutsua tyyilajiksi. Kuvituksien opetuksellinen ja havainnollistava tarkoitus sekä tieteellisen tarkkuuden painotus luovat lääketieteelliselle kuvitukselle tietyt vaatimukset. Nykyajan tieteellisen luotettavuuden saavuttaakseen kuvien tulee olla selkeitä ja luonnonmukaisia, mennä jopa realismin yli ja selittää asioita, joita ei voi valokuvasta havaita. Lisäksi kuvituksen tulee olla hyvin erikoistuneen koulutuksen läpäisseen henkilön tekemä.

Ne piirtojalkeen liittyvät asiat, jotka usein määrittävän tyyilajin, kuten värien käyttö, ääriviiva tai ääriviivattomuus, tai vaikka käytetty piirustusväline, ovat lääketieteellisessä kuvituksessa jokseenkin vapaita. Kriteerinä on selkeys. Selkeys voidaan saavuttaa niin 2D kuin 3D-kuvituksellakin, perinteisillä välineillä tai tietokoneavusteisesti. Minun kuvitukseni eivät pyri olemaan lääketieteellisessä mielessä tarkkoja tai luotettavia. Ne pi-

kemminkin juhlistavat biologian visuaalisuutta ja tutkivat sitä taiteellisista lähtökohdista. Niiden tarkoitus on luotettavan, selkeän tieteellisen tiedon tuottamisen sijaan tuottaa iloa katsojalle.

Katson työn vastaavan asettamaani tutkimuskysymykseen ”Miten kuvittaa horoskooppimerkit lääketieteellisen kuvituksen tapaan”. Olen tutkinut itselleni aiemmin täysin tuntematonta aihealuetta ja ymmärtänyt kuvituksen roolin lääketieteen kehityksessä. Koska opinnäytetyö on taiteellinen produkti, joka hyödyttää lähinnä omaa ammatillista kehitystäni, ei tutkimuskysymykseen voi antaa yleispätevää vastausta. Minun rakentamassani kuvituskonseptissa horoskooppimerkit kuvitetaan jäljitellen olemassa olevia kuvia ja otetaan kuvitusjalkeen vaikutteita 1800-luvun anatomisista kuvista.

Lisäkysymykseen on ”Mitä lääketieteellinen kuvitus on ja miten se syntyy?” on vastattu teoriaosuudessa. Se syntyy lääketieteen asiantuntijoiden ja kuvittajien yhteisvaikutuksena. Kautta historian kuvittaja ja lääketieteen asiantuntija ovat voineet olla

sama henkilö. Nykyäänkin näin voi olla. Lääketieteellinen kuvitus on informaation siirtämistä opetustarkoitukseen laadittujen kuvien avulla.

Katson myös löytäneeni vastauksen toiseen lisäksymykseen ”Miten kuvitan horoskoopit omaperäisellä tavalla?”. Olen vastustanut houkutusta yhdistää horoskooppimerkkeihin yleensä yhdistettyjä muotoja kuten Oinaan sarvet ja Skorpionin häntä, vaikka jossain vaiheessa harkitsin niiden upottamista kuvaelementtien sisään. Opin tarkastelemaan ideoitani kriittisesti ja tekemään selkeitä päätöksiä.

Horoskooppien osalta olen oppinut ymmärtämään astrologiaa ja sen luonnetta, miksi siihen suhtaudutaan viihteellisesti, toisaalta miksi siihen suhtaudutaan kielteisesti. Syyt liittyvät ihmisen uteliaaseen perusluonteeseen, tarpeeseen etsiä olemassaololeen tarkoitusta. Totinen astrologia sekä astrologian viihteellisyys ja sen pitäminen huijauksena ja satuiluna ovat aina olleet toisiaan vastaan taistelevat voimat. Oma suhtautumiseni siihen on opinnäytetyön päättyessä edelleenkin viihteellinen ja utelias. Astrologian historiaan perehtyneenä arvostan sitä nyt

enemmän filosofisessa mielessä, sillä tiedän, että debatti siitä, onko se täyttä huuhaata, on ikiaikainen ja käyty jo useaan kertaan. Siitä huolimatta astrologia kiehtoo vielä nykyaikaistakin ihmistä, vaikka maailmankuvamme on jo kauan sitten muuttunut.

Pidin hyvin mielenkiintoisena Lars Johanssonin kirjassaan *Astrologian maailma* esittämiä näkökulmia astrologiaan. Horoskooppi voi parhaimmillaan olla astrologiasta kiinnostuneelle apuväline itsetuntemukseen. Mielenkiintoisinta oli minusta oppia, mitä psykiatri Carl Jung on astrologiaa tutkittuaan sanonut siitä. Hän tarjoaa selityksen, jonka mukaan astrologia on alitajuinen, arkkityyppinen mielikuva, joka on kaikille historian kansoille yhteinen. (Johansson 1998, 10). Hän näki horoskoopit osana ihmiskunnan kollektiivista alitajuntaa, siis ihmisen luonteenpiireiden arkkityyppinä, jotka ovat niin syvälle myytteihin, taiteeseen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin juurtuneita, että ihmiset toteuttavat niitä alitajuisesti. Se, että monet ihmiset eivät samaistu horoskooppimerkkiinsä, voi johtua siitä, että viihteellisessä astrologiassa yleensä puhutaan vain auringomerkestä, kun täydellinen horoskooppi käsittää

niin monta eri osa-aluetta. Toisaalta on täysin mahdollista, että horoskoopit laaditaan niin ympäröivästä, että ne sopivat melkein kenen tahansa elämään.

Arviointi

Olen opinnäytetyön aikana saanut tehtyä itsestäni asi-
antuntijan kirjaprojektilleni. Olen saanut tietoa siitä,
millaisia asioita potentiaaliset asiakkaani tietävät ast-
rologiasta tai anatomiasta. Ideaalitalanne olisi se, että
työstäni kiinnostuvat ihmiset, joiden elämää kosket-
taa jompi kumpi tai molemmat aihealueet ja pystyn ku-
vituksilla tuottamaan heille iloa. Toisaalta olen saanut
kehitettyä omaa kuvitusprosessiani sujuvammaksi ja us-
kon pystyvänä tuottamaan entistä parempia kuvia.

Olen oppinut myös konseptoinnista enemmän, kuin
mitä aluksi luulin tarvitsevani. Aiemmin erilaisia kon-
septeja niin kuvittamisessa kuin graafisessa suunnit-
telussakin toteuttaneena ajattelin sen olevan helppoa.
Sitä se tavallaan olikin, sillä olin onnekseni saanut
idean työlleni noin vuotta ennen opinnäytetyöpro-
sessin alkua. Idea on saanut kypsyä kauan, joka osal-

taan on vaikuttanut siihen, etten ole kyllästynyt
konseptiin vielä, mitä toisinaan tapahtuu kun työs-
kentelen isompien projektien parissa. Joskus ideat al-
kavat tuntua kömpelöiltä, typeriltä tai jopa noloilta.

Tämän kuvituskonseptin kohdalla koin muutaman ker-
ran epätoivon hetkiä ja halusin vaihtaa suuntaa koko-
naan, mutta silloin kyse oli yleensä siitä, että vastassa oli
jokin ongelma, jonka ratkaisu vaati aikaa ja lisää kypsyt-
telyä. Tällaisia hetkiä oli esimerkiksi kun minusta tuntui,
että kuvituksiin pitäisi saada jokin tarkempi vihje siitä,
mistä horoskooppimerkistä on kyse, vaikkapa tyyllittele-
mällä aivokammiot sarvipäisen Oinaan muotoon. Tällöin
piti kerrata, että olen lähtenyt rakentamaan käsitteelli-
sempää versiota Oinaasta, lääketieteellistä kuvaa siitä.
Se ei kaipaa alleviivaavaa muotoa kuvaan piilotettuna,
vaan oinasmaisuus voidaan tuoda esiin paljon hienova-
raisemmin, tavalla joka sopii konseptisuunnitelmaan.

Ratkaisu umpikujassa ei välttämättä ole täyskäännös
vaan asia voi ratketa jättämällä idean hautumaan ali-
tajuntaan. Tässä tapauksessa asian unohtaminen ja
kieltäytyminen sen murehtimisesta auttoi minua py-

symään jo tekemieni päätöksien takana. Uskon, että selkeiden päätösten ja niissä pitäytymisen takia projekti on edelleen itselleni mielenkiintoinen ja tunnen tietäväni, mitä olen tekemässä. Prosessin lopulla pidän edelleen lopputuloksesta ja odotan innolla tulevien kuvien tekemistä. Voin niiden kohdalla keskittyä paljon enemmän yksittäisen kuvan sisältöön kun olen kokonaisuutena miettinyt sarjan valmiiksi.

Tulevaisuudessa aion tehdä loput kymmenen kuvaa valmiiksi ja työstää omakustannekirjaa yhdessä kirjoittajan kanssa. Kirjan sisältö tulee nojaamaan kuvitusten henkeen, otamme niistä teksteihin inspiraatiota. Visuaalisuus ja runollinen tai filosofinen pohdinta tulee painottumaan kirjassa enemmän kuin astrologinen tai lääketieteellinen tieto. Kirjan lisäksi olen suunnitellut tekeväni valmiista kuvituksista julistesarjan ja muita myyntituotteita.

Kuvituskonseptissa käyttämäni kuvittamistekniikkaa tulen jatkamaan jäljellä olevien horoskoopikuvitusten kohdalla ja aion soveltaa sitä

myös muunlaisiin kuvituksiin. Aion kehittää stipping- ja viivatekniikkaani paremman näköiseksi.

Arvioin onnistuneeni opinnäytetyössä hyvin. Aikatauluni ei ole venynyt onnistuneen aiheenrajauksen ansiosta. Omat työvaiheiden aikataulut ovat lipsuneet välillä, mutta se ei mielestäni näy produktissa. Taus-toituksen tarkempi suunnittelu jo alkuvaiheessa olisi helpottanut työn teoriaosuuden kirjoittamista. Seuraavissa isommissa projekteissa osaan ennustaa paremmin, kuinka kauan kukin työvaihe tulee minulta viemään. Ideoinnille ja idean kypsyttelylle tarvit-sen paljon enemmän aikaa kuin olin projektin alkumetreillä arvioinut. Kuvitusten työstämisessä taas olin nopeampi kuin luulin. Kaiken kaikkiaan tämä työ on ollut kasvattava kokemus kuvittajana ja täyttää siis alussa asettamani tärkeimmän tavoitteen.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Johansson, L. 1998. Astrologian maailma. WSOY:Porvoo.

Lutz, M., Kopsieker, K., Putz, R. & Pabst, R. 2001. Sobotta atlas of human anatomy, Volume 1, Head, neck, upper limb. München:Urban & Fischer.

Lutz, M., Kopsieker, K., Putz, R. & Pabst, R. 2001. Sobotta atlas of human anatomy, Volume 2, Thorax, abdomen, pelvis, lower limb. München:Urban & Fischer.

Griffon, T. 1991. History of the occult. London:Grange Books.

Barnett, R. 2015. Crucial interventions – An illustrated treatise on the principles & practice of nineteenth-century surgery. London:Thames & Hudson.

Barnett, R. 2014. The Sick Rose – Disease and the art of medical illustration. London:Thames & Hudson.

Elektroniset lähteet

Puttonen, M. 2012. Z luo uudet arvot. Tiede. [viitattu 22.3.2016]. Saatavissa: http://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/z_luo_uudet_arvot.

Tsafirir, J. & Ohry, A. 2008. Medical illustration: from caves to cyberspace [viitattu 26.3.2016]. Saatavissa Wiley Online -kirjastossa: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1046/j.1471-1842.2001.d01-16.x/full>.

Netter, F. & Friedlaender, G. Frank H. Netter MD and a Brief History of Medical Illustration [viitattu 22.3.2016]. Saatavissa US National Library of Medicine: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3916597>.

Education. 2016. Association of Medical illustrators [viitattu 23.3.2016]. Saatavissa: <http://ami.org/medical-illustration/enter-the-profession/education>.

Schools & Universities. 2016. Association Européenne des Illustrateurs Médicaux et Scientifiques [viitattu 23.3.2016]. Saatavissa: http://www.aeims.eu/studies_TEMPLATE.php.

Ernst Heinrich Philipp August Haeckel (1834-1919). 2006 The MBLWHOI Library [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: <http://legacy.mblwhoilibrary.org/haeckel/intro.html>.

Ebba Masalinin. 2013. Taito Itä-Suomi [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: http://www.taitoitasuomi.fi/pop_up_helsinki.

Scott, K. 2016. Portfolio [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: <http://katie-scott.com>.

Kuvalähteet

KUVA 1 Très Riches Heures du Duc de Berry scan. 2004. Wikimedia commons [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Tr%C3%A8s_Riches_Heures_du_Duc_de_Berry_scan_2004#/media/File:032_MS_65_F14_V.jpg.

KUVA 2 13th century anatomical illustration. 2006. Wikimedia commons [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:13th_century_anatomical_illustration.jpg.

KUVA 3 Vesalius Fabrica p190. 2005. Wikimedia commons [viitattu 17.4.2016]. Saatavissa: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vesalius_Fabrica_p190.jpg.

KUVA 4 Living brain image wins photography prize. 2012. Foxnews. [viitattu 17.4.2016]. Saatavissa: <http://www.foxnews.com/tech/2012/06/26/living-brain-image-wins-photography-prize.html>.

KUVA 5 Ernst Haeckel, Anthropogenie. 2014. Wikimedia commons [viitattu 17.4.2016]. Saatavissa: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1e/Ernst_Haeckel%2C_Anthropogenie._Wellcome_L0027291.jpg.

KUVA 6 Ernst Haeckel 5. 2012. Wikimedia commons [viitattu 16.4.2016]. Saatavissa: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/81/Ernst_Haeckel_5.jpg.

KUVA 7 Taito Itä-Suomi. 2013. [viitattu 17.6.2016]. <http://www.taitoitasuomi.fi/resources/public//Kuvat/Myymala/Kasvitaulut/ebba%20masalin%20kuvaWEP.jpg>.

KUVA 8 Haeckel Cirripedia 2011. Wikimedia commons [viitattu 17.6.2016]. Saatavissa: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Haeckel_Cirripedia.jpg.

KUVA9 Haeckel Acitinae. 2006. Wikimedia commons [viitattu 17.6.2016]. Saatavissa: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a9/Haeckel_Actiniae.jpg.

KUVA 10 Haeckel Ptychites opulentus. 2011. Wikimedia commons [viitattu 17.6.2016]. Saatavissa: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/62/Haeckel_Ptychites_opulentus.jpg.

KUVA 11 Taitoshop. 2016. [viitattu 20.6. 2016]. Saatavissa: http://www.taitoshop.fi/images/tuotekuvat/kuva400%2Fmäntyharju%2Fmaakuntatuotteet%2Fpuita_pensaita.jpg.

KUVA 12 Taitoshop. 2016. [viitattu 20.6. 2016]. Saatavissa: http://www.taitoshop.fi/Tuotemerkit/Ebba_Masalin_opetustaulutuotteet/Julisteet/Juliste_Mustikka.

KUVA 13 Scott, K. 2016. Noise Kills. Porfolio [viitattu 22.4.2016]. Saatavissa: <http://katie-scott.com/#noise-kills>.

KUVA 14 Scott, K. 2016. Wrap. Portfolio. [viitattu 22.4.2016]. Saatavissa: <http://katie-scott.com/#wrap>.

KUVA 15 Haeckel Phaeodaria 61. 2006. Wikimedia commons [viitattu 13.4.2016]. Saatavissa: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Haeckel_Phaeodaria_61.jpg.

KUVA 16 Taitoshop. 2016. [viitattu 20.4.2016]. Saatavissa: http://www.taitoshop.fi/Julkaisut/Ebba_Masalin_opetustaulut/Juliste_Orvokki.

KUVA 17 Endoneurium: Location, Structure, and Function. 2015. Buzzle [viitattu 25.4.2016]. Saatavissa: <http://www.buzzle.com/articles/endoneurium-location-structure-and-function.html>.

Kiitos koko Muotoiluinstituutin
väelle mahtavista vuosista.
Erityiskiitos kaikille graafisen
opettajille, Kari Lohkolle, Tarja
Lanulle, Milla Vaahteralle sekä
opiskelutovereilleni, teidän
oppejanne en unohda!